

Domoljub

v Ljubljani 21. marca 1940

Leto 53 · Štev. 12

Velika noč 1940

Dnevi trpljenja in vstajanja Gospodevega! Tihe lege in jasne poljane je še zajel dih prve pomladi. Toplota sončnih žarkov kliče iz narečja zemlje nove rasti; še so vzklili njeni prvi snanilec — drobni beli zvončki in neine trobentice. Povsod prebujenje, povsod ena sama volja do novega življenja.

Ali pa bo ta pomlad, v katero vstopamo, ta prekipevalna radost, s katero kliče ljubeča mati priroda vse svoje otroke k novemu plodnemu ustvarjanju, prinesla prebujenje tudi v človeška srca? Ali bodo ti veličastni dnevi vstajanja našli svoj odmev tudi med narodi? Ali bo ta pomlad v letu Gospodevem 1940 sledila tudi poletje mirnega, stvarnega dela za prespeh človeškega rodu?

Težka se ta vprašanja ob usodnih znamenjih, ki se kažejo na obsorju današnjih dni, težek je odgovor! Zakaj zgodovina je kakor breskončna pot, po kateri hodi red za rodom — v veselju in žalosti, skozi padec in vstajenje; menjajoča se povest o ustvarjanju in rušenju, o vscunilčujetih vihrav in jasnih, mirnih dnevih, o bedi in blagostanju, o obupu in novem poletju. V let krogoteku se vrsti zgodba za zgodbo, zdaj v temi greha, strasti in nasilja, ognja in meča, zdaj v senci smagovite ljubezni, velikih žrtv in pokore. Rušijo se mesta, države isginjajo s obličja zemlje, narodi bivajo v arditom, neisprosnem boju, se dvigajo in padajo, za njimi vstajajo novi, silnejši, ki mislijo, da dnevom njihove oblasti in moči ne bo konca, pa se zrušijo v prah, da napravijo mesto novim gospodovalecm.

Dvajset let in šez je minile po svetovni vojni in še stojimo na novem prelomu zgodovine. Dva evangelija se borita za smago: evangelij Sinu človekovega, ki je Kralj mira, resnice in ljubezni, in evangelij sovraštva in krute sile, evangelij satana, početnika vsega zla.

Težke dneve preživljamo; utrujeni od zlih slutenj, s srci, razbičanimi od viharjev sovraštva, nemirno iskajoč grede naredi zemlje svoji usodi nasproti, kakor Izrael v času obiskanja Gospodevega — in evetne nedelje v veliki potek. Stiska je zajela svet. Strahotna prikazen inčujoče vojne je vrgla svoje sence na Evropo in s nje na ves svet. Še je svet

spomin na grozote zadnjega svetovnega klanja, še srečavamo vsak dan njegove žrtve. Niso se še posušile solze vdov in sirot, ki so ostale za padlimi, spet se zemlje napojili novi potoki krvi. Španija, Kitajska, Poljska, Finska — novi mejniki človeške zgodovine!

Deklej, o Gospod, bo šla ta žalostna pot? Mar si samam prelił na križu svoje dragoceno kri, človeškemu rodu v odrešenje? Mar res terja svet od Tebe, da greš vneviš nazaj v

Jerusalem, na gore Golgote, nazaj na svoj križ?

Vemo, Gospod naš in Odrešenik, da je človeški red postal nevreden Tvoje velike žrtve. Zakaj v svoji slabosti je dopustil, da je oblast teme in sovraštva postavila Pravico in Resnico, ki si v njih Ti sam, zopet pred sodbo in da se je v teh usodnih dneh penovala pretresljiva igralska velikega petka. Glej, človeki! Pred Pilatom — sodnikom, — pred oblastjo sveta — stoje ljudje v breskončni vrsti, ponižani v svojem dostojanstvu, s krvjo obliči; nared za narodom gre k svoji obsedbi, v svoje trpljenje, ker ljubi vsak preveč zemlje svojih očetov, ker hoče vsak živeti pod svobodnim soncem, sledeč svojim postavam in izročilom. In svet — Pilat si ob njih umira reke, in njegova vest, njegovo usmiljenje so sprevršile v skromno sočutno besedo, da na njih ni najti krivde, s pohvalo njih penastvih jih prepušča neznanu usodi. Kje si, Simon iz Cirene, kje je ostala Tvoja pomoč na križevem potu?

Z grenkobe v srcih gremo v letošnje veliko noč. In vendar — v nas je vera, v nas je upanje v vstajenje sveta. Kajti vorajemo v usmiljenje in dobroto božjo! Ob temnih znamenjih naših dni vidimo, kako skozi oblake še predira žarek svetlobe. Zarek tiste Luči, ki od dni Zveličarjeve smrti na Golgoti v vseh dolgih stoletjih ni mogla utasnit, ker je večna.

In ta se svetla znamenja našega časa! Koliko talažbe, koliko duhovne moči prihaja od njih v ta ubogi človeški rod. In še se v njih čist svetlebi odpirajo oči, ki so bile slepe, odpirajo se srca, ki so bila zakrknjena v strasti za svetnimi rečmi; obupano človeštvo še spregleduje, da je rešitev in te temne poti same v enem znamenju: v Križu, ki nam je prinesel odrešenje. Samo v njem je mir, pravica in ljubezen.

In zato bomo v teh lepih pomladnih dneh s žive vere v vstajenje pričakovali obiska Odrešenikovega. Zato ne bo v nas obupa in težba — saj smo del vojske Gospoda Jezusa Kristusa, ki je s svoje smrtje svet premagal, in na velike nedelje bodo preko slovenske zemlje veselo oznanili zvonovi: Kristus je vstal!

Ladovik Puš:

Vstajenje v kmečki duši

Na veliki petek je Gospod in Odrašenik umrl na samotnem križu, zapuščen in zanemarjen — na veliki nedeljo pa je zmagovalno vstal, vsem nam, ki Vanj verujemo, v potrdilo in nauk: Po velikem petku pride velika nedelja.

Vse pripoveduje, da živimo v težkih časih. Res je naša doba nekaj izrednega. Cutimo, da se stari red v človeški družbi podira; iz ruševin iščemo rešilne poti v bodočnost. Vstajajo novi preroki in novi vodniki. Kam bodo pripeljali človeštvo? Ves svet se stresa kakor v vročici; v Evropi, zibelki krščanstva in kulture, divja vojska. Kaj bo z nami? Ali ni rešilne poti?

Sredi viharja je z nami, ki Vanj verujemo, Kristus in nas sprašuje: »Kaj se bojite, maloverni?« Res so ga veliki petek položili v grob, a tretji dan je vstal. In če brez Njegove volje ne pade las z glave — kaj bi se bali? »Jaz sem svet premagal.«

Slovenski kmet veruje v vstajenje Kristusovo. Odkar mu je zasijala luč krščanske vere, mu je bilo Gospodovo vstajenje tudi poročilo, da po velikem petku mora priti vstajenje na veliko nedeljo. V 1300 letni zgodovini so naši kmečki predniki doživljali še brez primere hujše čase kakor so današnji; nešteto velikih petkov je bilo, ko se je zdelo, da je roč uničen. Toda vedno je prišla velika nedelja, dan vstajanja: študni ni bila praznična, ter razkošna in blesteča, a bila je dan življenja, dan zmage nad pogubo in smrtjo. Mi vsi, ki se danes imenujemo Slovenci, smo žive priče, da je to res.

Tudi sedanjí čas se zdi, da je podoben velikemu petku. Zlasti v kmečki duši. Malokdaj se je naš kmečki človek tako trdo boril za svoj obstanek. Malokdaj mu je pretilo toliko nevarnosti od vseh strani, ker je bila kmečka družina — od gruntarske do bajtarske — malokdaj tako razrahljana v svojih temeljih. Eno je povezano z drugim: gospodarska stiska, ki povzroča težko borbo za življenjske snovne dobrine, ruši temelje duhovnim vrednotam, ki jih goji in razvija družinsko življenje v kmečki hiši; ko je pa omajano v človeka ono, kar ga dela človeka, to je njegovo duševno življenje, je na stežaj odprta pot v pretiran poblep po golem snovnem (materialnem) užitku. Odtod pa se rodi samoljubje posameznika (egoizem), zaverovanost v svojo lastno osebo (individualizem) in vrednotenje same snovne, zemске posesti (materializem). Iz težkih gospodarskih razmer se torej razvija duhovni razkroj, ki vodi v pretirano zaverovanost v zemске dobrine, zaradi česar postaja gospodarsko vprašanje še desetkrat težje. Vse to se vrti v krogu, iz katerega ni videti rešilnega izhoda. Zato se zdi, kakor bi kmečki ljudje res živeli v velikem petku.

Toda velika noč nas uči, da sledi velikemu petku velika nedelja. Tudi za našega kmeta in za vse naše kmečke ljudi morajo priti boljši časi, mora priti »vstajanja dan« — kakor se zaključuje himna Kmečke zveze. In prišel bo, kakor hitro bo omenjeni začarani krog prebit. Prebiti pa ga je mogoče na dva načina: ali odstraniti gospodarsko stisko in zagotoviti kmečkim ljudem primerno življenje, ali pa predvsem ustaviti duhovni razkroj kmečkega občestva.

Vzem, kaj pravite: »Zagotovite na gospodarskem poprišču kmečkim družinam človeka vredno življenje, pa bo vse rešeno.«

Jaz pa pravim: »Ni tako! Zakaj ne?

Za primer naj navedem zgled. Denimo, da ima gospodar, ki se je vdal zaradi težkih razmer — pijači, posestvo, ki mu propada. Hoče-

mo mu pomagati. Ali ga bomo rešili, če mu pripravimo posestvo, da se izkoplje iz dolgov in mu spravimo gospodarstvo v red, nič pa nismo napravili, da bi ga odvadili pijače? Začeti je treba drugače. Najprej je treba vzeti človeka-gospodarja v roke: »Zberi vse svoje moči, pusti pijačo in zagrabi za grunt. Mi ti bomo pomagali, da se izkoplješ iz nesreče.« Če ima še

toliko moči v sebi, da bo tako storil, je rešen, če ne, mu pomagati ni mogoče.

To je samo primer, v katerem je govoreno o priliki. Pove pa, da pomoč kmečkemu stanu »od zgoraj« n. pr. od države, banovine ne more roditi pravega učinka, dokler ni na svojem mestu kmečki stan kot tak. Kmečki stan pa bo na svojem mestu, ko bo na mestu vsak posamezen kmečki človek. Treba je torej nortranje, duhovne obnove kmečkega človeka, če naj po sedanjem petku doživi nedeljo — vstajanja. Izgnati mora iz tempelj svoje duše pretirano samoljubje, nevoščljivost, zaverovanost v samega sebe in v svoj prav, čezmerno navezanost na golo materialno pridobivanje in še kaj temu podobnega. Ko bosta srce in duša očistina teh duhovnih strupenih plinov, bo zavladala ljubezen do soseda, do sovačana, do sokmeta sploh; nevoščljivost se bo smaknila dobrohotni medsebojni pomoči; iz današnjega gesla: »Vsak sam zase: bo zrastlelo novo, pravo združeno geslo: »Vsi za enega; iz razbitih, nemočnih drobcev slovenskega kmečkega stanu bo vstal orjak.

Takrat bo drugi del rešen brez težav. Gospodarska stiska, ki jo povzroča najbolj razbitost kmečkih vrst, bo iz lastnih kmečkih sil in iz polnega sodelovanja vse javnosti morala splahneti. Kajti složnost in enotna volja 60 odstotkov Slovencev bo pomenila program! In takrat se bo približala velika nedelja — dan vstajanja slovenskega kmeta.

Prišla bo, ker mora priti.

A poprej morajo vsi kmečki ljudje, ki morda zagrenjeni praznujejo to veliko noč, storiti, da bo Kristus vstal v njihovih dušah. Kajti vse, kar smo zgoraj povedali o duhovni obnovi kmečkega človeka, ni nič drugega kakor oživitve Kristusovega duha in njegovega nauka v kmečki duši. Kadar bomo slavili zmagovalno vstajenje Kristusovo v svojih dušah, bo zasijala svetla velika nedelja lepšega in boljšega življenja na tem svetu, pa bo hkrati nam vsem dano tudi poročilo za veliko nedeljo onkraj groba, za katero se trudimo in trpimo na zemlji.

Slike iz tistih dni

Poizne zborovanje.

»Možje svetega zboral Tema slutnja mi razjeda dušo in mozeg in kosti.«

»O, ti ljudi naš Ruben! Ali si tudi ti postal strahopetec?«

»Tema, potrea, odprti grobovi, raztrgano zagrinjalo v templja, potem pa tisti barbarov klic tam na Kalvariji: vse to me žega in me opominja, naj bom previdni. Ni kar tako, tale Nazarečan, tako vam pravim.«

»O poglejte ga, uskoka in ubežnika! Kar za Nikodemom jo je potegnil. Ta je njegov!«

»Možje, prosim vas, morate me razumeti. Previdnosti ni nikoli preveč. Veste, da je ta slepar nekaj govoril, da bo čez tri dni vstal.«

»In naš dobri Ruben mu seveda verjame.«

»Ali ga nisi videl na lastne oči umreti? Ali ti to ni zadosti? Le nobenega strahu ne več!«

»Ali mar Lazar ni umrl? Oni — dovolite mi, da ne izrečem njegovega imena — zoprno mi je, oni pa je prišel v Betanijo In ga je obudil. Od Betanije pa ni daleč do Jeruzalema. Kar je storil Lazarju, lahko stori

tudi sebi. Sebe naj obudi, vatane naj, potem pa imamo...«

»Torej možje, da bo naš ljubi Ruben lahko mirno spal, pa ga poslušajmo. Vse storimo, da nam ne bo mogel ničče očitati, da nismo bili dovolj previdni. Gorje nam, če nam bodo morali naši otroci očitati lakovernost in popustljivost!«

»Kaj pa hočemo storiti, svetuj nam ti modri Samuel.«

»Zgovorimo se s Pilatom.«

»Ah, Pilat! Ze njegovo ime mi je zoprno!«

»Rimljan je, to je res. Naš prijatelj ni. A v boju zoper onega iz Nazareta nam je pa le prav prišel. Brez njega bi mi ne bili nikdar dosegli svojega cilja.«

»Torej naj se sedaj gremo Pilatu za uslugo še zahvalit?«

»O Juda, Juda, kako si ponižan! Pri nečistih in umazanih nevernikih moraš iskati pomoč!«

»Proč s tarnanjem in stokanjem! Na delo! Ali naj čakamo, da nas bo oni Nazarečan s

Francé Kunstelj:

Do Olske gore

Povejte hčeri sionski:
Glej, tvoj kralj prihaja k tebi,
krotak in sedeč na osliču,
žrebetu vprežne oslice.

In vsi smo svoje plašče razgrnili
in z vejicami oljk in palm
smo pot pred Njim krasili
Hosana, blagoslovljen,
ki prihaja v imenu Gospodovem!

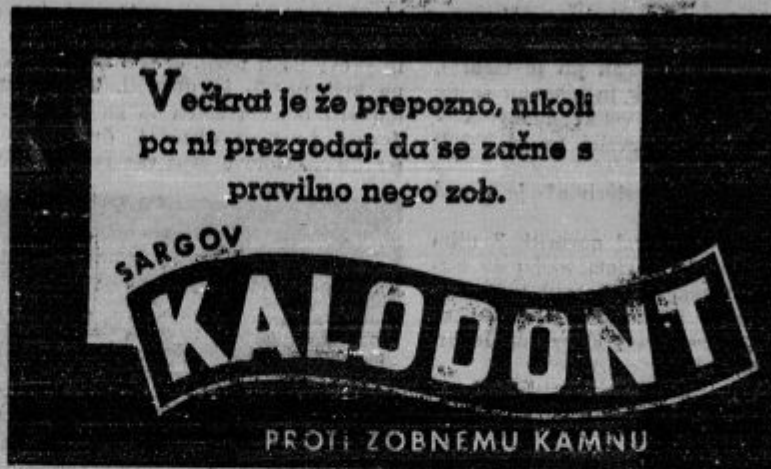
A Galilejec se je zjokal...

Utihnile so množice
in uvele oljčne vejice.
Ko je zavel večerni hlad,
je stopil skoz getzemanski nasad.
Zagrnil Mu je dušo smrtni mraz,
da se je zgrudil na obraz:
Oče, ako je mogoče,
naj gre
ta kelih mimo mene!...

Sionsko ljudstvo, glej,
tvoj knez, hozane kralj,
bori se z Bogom
za največjo žrtev.
A ti ni eno uro
z Njim ne čuješ,
kot da tvoj dan je — mrtev.

Gospod odpusti,
da smo oljke, palme odložili,
Gospod, odpusti,
da smo hozano pozabili!

Da Olska gora smo,
bi se nasrkali krvavega potu,
nagnili kelih božjega Sinu,
tedaj bi preko Golgote klicali Mu:
Hosana sinu Davidovemu,
hosana Mu, hosana Mu!...
Hosana, hosana...
A kaj, ko smo
negodni le mladiči Pelikana.

»Kaj hočeš!
»Gospod, tisti Ruben, saj ga poznaš še
od včera, tisti, ki je s tako silo zahteval
Nazarenčanovo smrt, stoji zunaj in prosi tvoje
milosti in tvoje naklonjenosti.«

»Kaj hoče? Vstopi naj!
»Gospod, saj poznaš to ljudstvo.«
»Torej moram jaz ven.«
Z vso uradno nevljudnostjo, ki jo je me-
gel v tem trenutku pokazati, je z mračnim,
nič dobrega obetajočim obrazom stopil Pilat
pred Rubena in pred njegove tovariše.

»Kaj hočete! Govorite kratko! Dolgih be-
sedičenj ne maram!»

»Gospod, spomnili smo se, da je oni za-
peljivec rekel: 'Cez tri dni bom vstal.' Ukaži
torej, da se grob zavaruje do tretjega dne,
da morda ne pridejo njegovi ušeni, ga ukra-
dejo in poreko ljudstvu: 'Vstal je od mrtvih.'
In ta zadnja prevara bi bila hujša od prve.«
Mračno je gledalo Pilatovo obličje. Kra-
tek in rezek je bil njegov odgovor.

»Imate stražo. Pojdite in zavarujte, kakor
veste.«

S temi besedami jih je nemilosno od-
slovil izpred svoje uradne palače.

In Judje so odšli in so kamen zapečatili
in grob zavarovali s stražo...

... Jutre tretjega dne.

Ruben, Samuel, Kajfa in Ana in še mno-
go drugih je spalo in sanjalo sanje zmago-
slavja...

Kar se zemlja zamaje in potrese z vso
silno. Naenkrat je bil ves Jeruzalem na nogah.
In ni se več pomiril do vsega ranega jutra
nič več!

Novica je prihajala v mesto za novico,
ena bolj neverjetna ko druga. Spati ni bilo
več mogoče. Ves Izrael je bil hipoma na
nogah.

Med zbegano množico, ki je ogledovala
škodo, ki jo je nanovo naredil nedeljaki ne-
pričakovani potres, se je naenkrat zaslislalo
močno vpitje, ki ga ni bilo mogoče prevpiti,
ne pomiriti.

»Kaj pa je?«

»Pravijo, da so stražniki prišli od Naza-
rečanovega groba in da pripovedujejo čudne
stvari. Nekateri pripovedujejo, da so imeli
prikazen, drugi vedo samo o potresu pove-
dati, potem so pa od strahu popadali po tleh
in so bili kakor mrtvi. Ko so se predraislili,
so pogledali v grob, ki je bil prazen in odprt.
Ko so to ugotovili, so pa pribežali semkaj,
da vam sporoče to prečudno novico.«

Z odprtimi očmi, strmečih obrazov so po-
slušali Ruben, Samuel in še drugi to nezaže-
ljeno in še manj prijetno novico. Bili so kakor
brez glave. Potrti, pobiti, brez krvi v obrazih,
Huje jih ni mogla iznenaditi ta novica, kakor
če bi jim bil sam angel Gospodov oznanil!
»Samuel, Ruben in vi vsi drugi sodniki v
Izraelu, pripravite se, danes vam bo treba
umreti!«

Vmes so prihajala spet nova poročila.
Nekatere žene izmed prijateljev Jezusa iz
Nazareta da so bile pri grobu in da so videle
Njega, živega, da so govorile z angeli, ki so
jim povedali, da živi. Novica je prehitela
novico.

Treba je bilo delati s polno paro. Skle-
pati, ušesa nastavljalni na vse strani, poizve-
dovati, tajiti, mirtiti radovedneže...

»Torej ženske pripovedujejo o nekem pri-
kazanju?«

»Menda.«

»Kaj pa tisti njegovi privrženci?«

»Ti menda o vsem tem še ničesar ne
vedo. Samo vojaštvo na vsa usta pripoveduje,
kaj je doživelo.«

»Tem moramo torej najprej usta zama-
šiti. Ti so najbolj nevarni. Zenske in tiste
njegove privrženca bomo potem že kako ukro-
tili. Saj jih ni nič drugega ko sam strah,
sama bojazljivost. Kajfova vratarica ne more
nikoli dosti dopovedati, kako je že pred njo
trepetal tisti, ki menda velja za prvega med
njimi.«

»Po stražnike! Hitro po stražnike! Hitro,
da ne bo prepozno!« je komandiral veliki
duhovnik templjevi straži. Nestrpna je bila
njegova beseda. Komaj jo je spregovoril, bi
bil že najraje videl, da bi bili stražniki grob
že na mestu. Seveda. Vsak trenutek je bil
drag.

»Torej možje junaki,« je nagovoril veliki
duhovnik došle čuvaje groba, »vi torej pra-
vite, da bi bil umorjeni Nazarečan vstal iz
groba.«

»Je! Mi smo videli, mi smo pričeli.«

»Pa ste v resnici dobro videli? Meni se
dozdeva, da se vi samo molite.«

»Ne, gospod! Mi govorimo resnico, videli
smo, na lastne oči smo videli.«

»Tega ne smete nikjer govoriti! Odločno
vam to prepovedujemo.«

»Kaj pa hočemo! Resnico moramo go-
voriti.«

(Nadaljevanje na 4. strani.)

svojimi nakanami prehitel? Na delo, pravim!
Brez ozira na desno ali na levo!

»Pa se torej še enkrat ponižajmo do na-
šega najnovejšega prijatelja. Ali povem vam,
da se že naprej bojim njegove odurne besede,
njegovega satanskega pogleda.«

Konec vsega tega posvetovanja je bil, da
se je judovska prevzetnost naslednjega dne
še enkrat poklonila Pilatu in še enkrat z vso
hinavsko ponižnostjo iskala njegove pomoči.

Pilat je bil od dogodkov prejšnjega dne
še ves oznevoljen. Grizlo in peklo ga je, kako
da ni poslušal svoje žene, ki ga je prosila:
»Nič ne imej s tem pravičnim, kajti veliko
sem trpela danes v sanjah zaradi njega.«
Zena — a vsaj Rimljanica je. Zda ga je pa
ta narod, ki ga Pilat iz čna svoje duše so-
vraži in zaničuje, ta zaničkarni judovski narod,
ki ima povsod svoje privržence, ki ima zaradi
svoje denarne mogočnosti povsod zanesljive
zveze, ta narod druge, še ne še tretje vrste,
ga je z zagroženo disciplinarno preiskavo
tako globoko ponižal, da je bil naravnost pri-
moran izreči smrtno obsodbo nad Kristusom.

Ravno sredi tega premišljevanja ga je
smotil njegov osebni sluga.

»Gospod, avek!

»Kaj? Denar bo moral govoriti. I z njim smo preslepili ljube Elizabeta, vedno se motiva obolenja, denar bo moral tudi naša ženarja potrebnim strahanjem. Denarja se sploh nihče ne more upreti. Kdo ima denar, lahko upovestuje. Dovej našje?«

»Dovej našje, kaj naj storimo?« je povzel na besedo Kajfa.

»Kaj? Denar bo moral govoriti. I z njim smo preslepili ljube Elizabeta, vedno se motiva obolenja, denar bo moral tudi naša ženarja potrebnim strahanjem. Denarja se sploh nihče ne more upreti. Kdo ima denar, lahko upovestuje. Dovej našje?«

»Lar, kar. Nitro! Sile nas pristiha?«

»Nilep, ki smo ga naredili, moramo tudi hudo!«

»Kaj? Denar bo moral govoriti. I z njim smo preslepili ljube Elizabeta, vedno se motiva obolenja, denar bo moral tudi naša ženarja potrebnim strahanjem. Denarja se sploh nihče ne more upreti. Kdo ima denar, lahko upovestuje. Dovej našje?«

»Lar, kar. Nitro! Sile nas pristiha?«

»Nilep, ki smo ga naredili, moramo tudi hudo!«

»Kaj? Denar bo moral govoriti. I z njim smo preslepili ljube Elizabeta, vedno se motiva obolenja, denar bo moral tudi naša ženarja potrebnim strahanjem. Denarja se sploh nihče ne more upreti. Kdo ima denar, lahko upovestuje. Dovej našje?«

»Lar, kar. Nitro! Sile nas pristiha?«

ki jih je storil vsaki med nami, kakor sami veste: njega, kakrnega je dolžnost oblegu in prevladnosti bolj, da je našim krivincem za krivi pridali in umoril. Toda Bog ga je spravil bolečih smrti in ga otušil... Tega Jezusa je Bog otušil. Jezus smo mi pridali... Gledaj, vidi vsa ljudstva sveta, da

ga je Bog postavil za Gospoda in Mladjence — tega Jezusa, ki ste ga vi krstili!«

To naj bi bila kratka vohana prevpra Petrovega govora, obenemnjega govora od močvra sv. katoliške Cerkve.

Zavrnilo je po vsem Jeruzalemu: »Gledajte se bližaj in ne ves glas govorit in označujejo Jezusa in Jezusca in njegovo nastajanje!«

Jeruzalemska gospodnja si in tega govorenja ni nič storila. Bila je globoko prepričana: »Kako bomo zagreveli, malo nepopetih, pa bo knada vsoga knada!«

Kaj bodo apostoli? Ubogi reve so, ki jih preplodi vsak vihar. Samo da imamo vojake strahnilce na svoji strani! Te pa imamo. Sicer ras je stala vojvodca lepe demarre, a manjhoti so. Kude kat nit. Le vedo, kajaj.

Toda ker so apostoli le vedno in vedno nastopali, se je pa slednjič jeruzalemska gospodnja predstavila in nastopila vendarle spnila.

Apostola Peter in James sta prišla prvi za vodo in pred sodbo.

Toda ali prav vidijo, ali prav slišajo? To niso bili ljudje, ki so jih vsakdanje pomali, kako se bojuje na Kristusom hodili, kako so se brez njega naklepali v Markovo hišo!

»Zoglavljaj ljudstva in stacione! Bo manno svet van in verna izraelskemu ljudstvu, da v imenu Jezusa Kristusa Jezusca, ki ste ga vi krstili, ki ga je pa Bog otušil od mrtvih — po njem stojj in pred sami otrov!«

Vidi! Takega govorenja in Petrovih uti ljudje niso bili vajeni. Kar sepa jim je zapelo. Za hip jima utadejo oditi in zbrat, izpod sodišča, da pridajo k sapi.

Pa kajtem in precej kurnem posestvaju, ki je pokazalo svo besednost njihovega postopanja, pokličejo apostola pred sodni stori in jima v ostrih besedah prepovedo, le kaj govoriti in učiti v Jezusovem imenu.

Da bi bili vsi videli kakrat apostola Petra, kako je v ognjvitih besedah moral njihovo sodbo: »Sodišče, ali je prav pred Bogom, vs postupati bolj ko Bogu. Ne moremo namre, da bi ne govorili, kar smo videli in slišali!«

Ne dolgo potem so bili vsi apostoli postavljeni pred isto sodišče, hkrati so bili obsojeni, a sodišče je dobilo enak odgovor: »Boga je treba bolj poslušati kakor ljudi!«

Leta so tekla. Leta 70. po Kristusovem rojstvu so prišli Rimljani in so obdali mesto Jeruzalem z zidovino ter ga obkralili od vseh strani, pokoravali so jeruzalemsko mesto in narod odpeljali v ročnost in ga razkropili po vsem svetu. Kristus in njegovo kraljestvo pa je bilo in obstaja in življenje vsem naravam in bo po Kristusovi besedi obstajalo do konca sveta.

Ljudstva moje, ki doživljate današnje čase, kaj pa ti praviti k vsemu temu? Kaj pa ti praviti k Gospodovi besedi...«

Is pomeljati dni.

Par dni pozneje se je pa Jeruzalemu vrila novica: Tudi apostoli so videli znamenitega Izbiljarja. Ta novica gospodov neapostolov ni kar nič potra. Puznali so hogo- ljnost Petrova, mama jim je bila strahopetnost ostalih apostolov.

»Ki, kaj! Kalo bomo nepopetih, malo zagreveli, pa bo vsoga knada,« so se utušili veseli svoje muge. Ko so pozneje vedeli, da so odšli apostoli Gospodovi nazaj v Galilejo, v svoji domovino, so hodili še bolj ponosno po jeruzalemskih ulicah, češ, pa smo ugnali Galilejca. Ni več ne bo nasprotoval našim nameram. Znaga je naša!

Mimo so spali, kakor še dolgo ne. Petkosest dni je minilo. »Gledajte se po pred kratkim venočoma vrnili spet v Jeruzalem. Kdo bi se jih bal, kdo bi jih preprijal! Siva Jezusa in Jezusca je še tako potihnila. Nikdo več ga ne vnaše v misli!«

Pa je prišel bitkošni pramnik. Takrat je Jeruzalem postajal prvi govor prvaka apostolov.

Jezusa Nazarečana, ki ga je Bog pred sami sprital v svetini in čudeži in znamenji.

Due smrti

Jeno leči Ivanja, edina hči precej govoznega in zelo uglednega kneta v hči precej velike hiše v neposredni bližini cerkve. Telo ji stane znamenita bolečina, ki ji kljub zapeljivemu naporu vije krišne od časa do časa in pred gluhok vadih. Krišala bi, da bi preživela bolečina, ki napada njeno mlado telo in še bolj ano, ki ji mudi čuše. Sej je ji loče krutiti! Slaraj besni v divjem obupu. Ko bi vsaj mogla in postojte, ko bi vsaj mogla zagrevela se ubiti, to hiša, to vas, to črna, ko bi mogla nekak čudež, da knada sveta, kjer ne poznajo njene skrivete in ne slišajo njene bolečine. Pa ne more. Priljubljenja je na postojno od onega trenutka, ko... Za hip se ustavijo njene misli, ugani se sama nad seboj, nad strahnim dejanjem, kakera je zagrevela. Kato pa ji spinkava misli nazaj, čudež nuzaj.

Mimo ji je potekalo življenje in srečna je bila od materini in očetovi ljubezni, po drugi ni krepčila. Pa je našla med travičice, ki niso bile na najboljšem glasu. Prijateljstvo je slišela z nekaterimi imed rjhi in to pri-

jeteljstvo ji je prineselo pogubo. Pristala je gluhba na materine prošnje, očetaova svarta je imela za silnost. Smejala se je očevu in k veča po svoje. Dveča je vedno bolj tako kot ni prav ne v božjih in ne v ljudskih očeh... Vedno dalje je šla v svoji prejemnosti. Igrala se je s ubojaj in svojim življenjem tako dolgo — da je zagrevala najhrajše... Ko se je to zgodilo, tedaj je pad spoznala, da je šla predaleč, mnogo predaleč, toda nazaj ni mogla. Nekaj kakor ken je napolnila njeno dušo in jo izgala, da je vročino tega ognja čutila in občutil in ji je larela in očli. Keimernova svarta je izgala njeno čuše in pristihaile nja pogled v šia. Prvič so jo s skrbjo vpadeli, kaj bosta rekla oče in mati? Svato jo je bilo to »skrbč« od navesti, da se je dasedaj regali njunim besedam. In vendar! Ne smeta ročiti, za nobeno ceno! To je bil sklep, kakrega je vodil strah pred svastoto, strah pred očetom in materjo. In šia je k njej, k garjeti evci, ki je okružila le pol vasi. Povedala ji je, česar ni upala povedati materi in očeta, česar ne bi za nobeno ceno razsodela spovednik,

Velika noč

Veseli se zemlja, raduj se nebo,
približalo se je rešenje!
Pod križem nam sveti studenci teko,
umito človeštvo je z rešajo krvjo,
nastalo je novo življenje.

O srečna, častita in blažena noč!
Vsa zemlja prepeva ti hvalo
za praznik vstajenja, za rajsko pomoč,
ti zrla edina si čudežno moč,
ko angel odvalil je skalo.

Ti noč zmagovita, svetlejša ko dan,
verige si robstva razbila;
sovražnik peklenški je v prah poteptan,
prinesla si zmago in mrak je končan,
nebesa si z zemljo združila.

Temoto razganjaš in lajšaš gorje,
s pozdravom miru nas pozdravljaš;
ljubezen in upanje vlivaš v srce,
lepoto oznanjaš nam večnega dne
in v raj u nam prostor pripravljáš.

Limbarski.

kar je tajila celo sebi in je hotela prikriti Bogu. Hotela se je znebiti krivde z novo še večjo, greh je hotela popraviti z novim, še hujšim, sramotnejšim, vse bolj nečloveškim. Hotela se je znebiti krivde in sramote, samo to je mislila, ni pa pomislila, da si s tem nakopuje novo neprimerno večjo sramoto in pa krivdo. In storila je ono, česar bi nikdar ne smela storiti, umorila je nedolžno življenje, umorila zato, da bi sama živela brez sramote. Zdaj pa leži tu brez moči, le z iskrico življenja, ki pojema iz trenutka v trenutek. Sama je v izbi, sama s svojo krivdo in sramoto, sama s svojo bolečino. Mati, ki ji je z nemo bolečino hotela olajšati trpljenje in jo preko krivde dvigniti v novo življenje, je pred nekaj trenutki zapustila izbo. Saj je prav! Nič več ni mogla gledati njenih s solzami napolnjenih oči. Te solze, ki so bolj kot na lica padale nazaj v dušo, so jo žgale bolj kot vsa krivda in vsa sramota. In očetovi trdi koraki, ki so odmevali od časa do časa po veži, so udarjali ob njeno dušo kot najostrejši bič. Koliko raje bi videla, da bi prišel in jo bičal v resnici. Manj bi boleli še tako trdi udarci kot bole koraki, ki odmevajo po veži. Kolikokrat so že bili namenjeni k njej, njena duša je to čutila, a vselej so se prej obrnili drugam in takrat še trše udarjali ob njo. Ona pa je tu sama, sama. Telo trepeti v neizmeren mukah, duša umira v bolečini in sramoti, obup se je polajša.

Tako jo je razjedala bolečina, tako so jo prevzemale črne misli, da ni čutila materine bližine. Sele, ko ji je ob krčevitem strešanju njenega telesa položila roko na razbeljeno čelo, se je zavedla njene navzočnosti.

>Ivanka< je mati mehko spregovorila.
>Slaba si. Po zdravniku sem poslala in po — gospoda.<

Nič jeze, nič očitanja, le bolečina, vse večja od njene, je bila v glasu, to je Ivanka čutila. In šele ta hip se je jasno zavedla, kaj je storila. Spoznala je, kako velik je njen greh, kako daljnosežne njegove posledice. Ne le, da je oskrunila svoje telo, tempelj božji, ne le da je umorila nedolžno življenje, zadala je smrtni udarec materi in očetu. >Mama!< se ji je iztrgalo iz prsi. Kakor krik groze ob spo-

znanju vsega strašnega kar je storila, je bila ta klic in kakor prošnja po odpuščanju za vso bolelost in vso sramoto je odjeknil po izbi. >Mama!< se ji je iztrgalo še enkrat, potem pa jo je objela noč. — — —

Rahlo šepetanje jo je zbudilo, trudno je odprla oči. Sledila je svetlobi, ki je segala prav do njenega obraza. Na mizi dve sveči in križ, ob mizi pa je klečal duhovnik. Jasno ji je postalo vse. Ozrla se je v mater, ki se je sklonila nad njo in v zdravnika, ki je stal poleg. Skrb je brala v zdravnikovih očeh in prošnjo v materinih. Znova ji je pogled splaval za svetlobo. Duhovnik je vstal, mati in zdravnik sta zapustila izbo.

>Nesite Boga nazaj v cerkev,< je komaj slišno zaprosila. Bolečina je bila v tej prošnji in hrepenenju. Da bi Boga nesel nazaj v cerkev, je zaprosila z ustnicami, duša pa je hrepenela po združitvi z Njim, katerega je z grehom pahnila iz sebe. Ko...

>Ivanka,< je proseče spregovoril duhovnik. >Iz cerkve sem ga prinesel tebi, ga boš vendar sprejela.<

>Ne morem, ker ne morem popraviti, kar sem storila.< Obup je zvenel iz teh besed, katerim je sledilo krčevito lhtenje, ki je pretresalo izbo. Duhovnik je čakal in z njim je čakal Bog.

>Ivanka! Veliki petek je danes in skoraj bo tri, ura Odrešenikove smrti. Poglej, v nobeno človeško srce ni danes prišel, le k tebi prihaja, da ti prinese mir. Boš mar zavrgla Njegovo ljubezen?<

>Saj sem jo že, takrat...<

>Pa ti jo znova poklanja. Ne zavrzijeta Iskreno je zaprosil duhovnik.

Ivanka je zaprla oči, njena duša se je zamislila, duhovnik pa je čakal in z njim je čakal Bog.

>Veliki petek in — skoraj bo tri. Odrešenik umira, da bi meni dal življenje in jaz umiram, ker življenja nisem hotela dati. Res, da nisem imela pravice do stvariteljske moči, kateri je Bog ostro začrtal meje, a ko je življenje vzkliklo, bi ga ne smela uničiti...<

Duhovnik je gledal njen obraz in v njegovih potezah čital borbo njene duše. V potrjenju njenih misli je dejal: >Ti si življenje uničila, ker si se bala sramote, On pa je vzel nase sramoto in smrt, da bi tebi vrnil življenje. Na božje življenje mislim. Njegova smrt naj te gane.<

Se se je borila sama s seboj, ko zopet povzame duhovnik: >Ali nočeš, da bi kot des-

Zoper
glavobol

pomagata 1-2

ASPIRIN

tableti

Ni drugega zdravila po imenu
„Aspirin“, temveč edino-le
„Bayer“-jevo Aspirin.

Opel. rep. št. 5 br. 17492 od 17. XII. 1926.

nemu razbojniku tudi tebi skoraj dejal: Se danes boš z menoj v raj!<

Rahlo, komaj vidno je Ivanka pritrdila z glavo, potem pa duhovniku priznala vso krivdo. Velika je bila, a ne prevelika, da bi je ne izbrisala Jagnjetova kri. Prav, ko je cerkvena ura odbila tri in je zaropotala raglja, je duhovnik spregovoril besede odpuščanja: Ego te absolvo... — jaz te odvezem... Mir je zasijal na Ivankinem obrazu, ogenj v duši ni več žgal. Njeno srce je napolnjevalo kesanje in upanje. Vstopila sta oče in mati. Bolj z očmi kot z besedo ju je prosila odpuščanja za vso bolečino, katero jima je prizadejala. Le besed njenega odpuščanja si je še želela, potem pride On, ki je svoje življenje daroval za naše življenje, v njeno srce in potem... >Se danes boš z menoj v raj,< ji je govoril Gospod.

Pristopila sta oče in mati. Pokrižala jo je mati na čelo brez besed, nemo ji je podal očetvo desnico, ki je rahlo trepetala v bolečini, katera je napolnjevala njegovo srce — potem pa še hip in On, ki ima edini pravico nad življenjem, je napolnjeval njeno srce.

V mrak je prehajala svetloba sončnega dne, narahlo, komaj vidno je ugašala in se umikala noč. Prav tako rahlo je ugašala dekle v izbi. Okusila je bridkost velikega petka, ki je bil zanjo posebno velik — po krivdi in odpuščanju — zdaj voljno umira v upanju na veliko nedeljo. Saj ji Gospod vstajenja ne bo odrekel...

Vprav, ko so ugasili poslednji sončni žarki za visokimi gorami naših planin, je ugasnilo tudi življenje osemnajstletnega dekleta. Igrala se je z življenjem in ga zaigrala, morila je in bila umorjena. Smrt Delilca življenja in smrti jo je poslednje trenutke otelela večne smrti po svoji objubi: >Se danes boš z menoj v raj!< ...

Aleluja!

Kristus je hodil po zemlji in učil ljudi, pa jim v čudežih izkazoval svojo dobroto in ljubezen. Množice lačnih in trpečih so ga priznale kot božjega Poslanca in hitele za njim. Le judovski poglavarji in mogotci, pa neprijatelji delovnega človeka in reveža so z jezo gledali nanj v svojem zavidnem srcu. Da pa bi priklenil ves svet nase, je moral izpiti grenki kelih najhujšega trpljenja in umreti najsrmatnejše smrti. Obsodili so ga ljudje, ki ga niso hoteli razumeti, katerim pa je bil vendar — Luč!

Njegovo vstajenje je največji čudež in dokaz, da je bil res božji Otrok. Z vstajenjem naša vera stoji in pade.

Ali naj gre današnji človek mimo Kristusovega vstajenja? Ali ta žrtev ne velja tudi za današnje čase? Danes je na svetu bede, trpljenja in krivic, kakor jih človek od svojega postanka ni občutil. Zakaj? Materializem je bog, kateremu se klanja današnje človeštvo. Oportunizem, kar mi bo neslo, to je glavna misel sodobnega človeštva. V tem materializmu in oportunizmu davimo sočloveka, mu ne damo pravic, ki jih ima vsak do življenja. Sosed pritiska soseda k tlona in mu tepta človeške pravice do življenja. Gospodar nima usmiljenja do svojega delavca. Oblastnik vidi v podrejenem samo številko in svojega hlapca. Delavec v svojem srcu preklinja gospodarja in mu v duši vre sovraštvo do njega. Hlapec gleda v svojem oblastniku le tirana in dik-

tatorja, ki mu ne dovoli svobodnega razma-ha in dela po lastni volji. Beda je neizmer-na, solze teko in kletve podirajo svet.

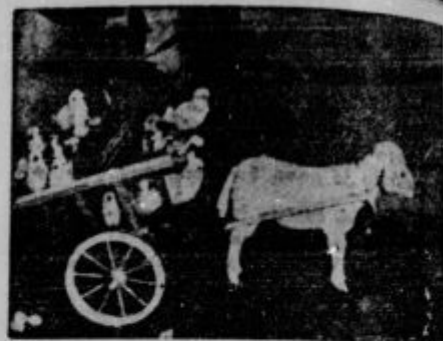
Ta človeka nevredna zamaknjenost v materialne dobrine ne prižge tiste luči, ki bi vesoljstvu zopet prinesla miru in notranjega zadovoljstva. Sodobni človek v sebi ne najde rešitve za tekoča socialna vprašanja in za notranjo srečo.

Ali je človek 20. stoletja res obsojen v krivico in duševno smrt? Je rešitev, pa zelo preprosta in lahka! Poglejmo 19 stoletij nazaj. Priznajmo vstalega Kristusa za svojega Gospodarja in za svojega Oblastnika ter Kralja! Samo vera v Boga in njegovo vstajenje more preroditi naša srca. Samo vera more prinesiti v naše duše izgubljeni mir in skromnost. Samo vera v božjo ljubezen more osrečiti sodobnega človeka in zravnati krivico v socialno pravico.

Prerodimo torej svoje duše! Obnovimo jih v božjem nauku in priznajmo vstalega Zveličarja za svojega Poglavarja!

Materializem je grob človeške družbe. Vera pa daje zlasti v današnjih težkih časih tako potrebnega idealizma in ljubezni ter dela za druge. Le tak idealizem, ki se opira na priznanje Boga, more prenoviti svet.

Če si bomo s takimi mislimi voščili med seboj veselo Veliko noč, bo res vsak občutil in doživel pravo: Veselo Alelujo!

botaj. Drugi teden bo že sveti Jurij. Na Poseki si sadil krompir, v Lokavah pa si obsejal, ozimna zdaj že vrane skrije, v Brdih pa kukavica poje in kos na orehu nad hišo. Za ženo še ne glej, bova naredila, ko bom prišel domov, saj veš, s sodnijo bo še dela in pri notarju, pa bo šlo zaradi tistega gozda vse v redu, sosedu bo treba malo popustiti, čeprav sebi v škodo, ali sovraštva, nak, tega prijatelj pa še nikoli nisem bil, tako me je še moj oče — Bog mu daj dobro — učil in vem, da je imel prav. Danes je velika sobota, jutri... oh, saj veš, tukaj v tem temačnem zidovju ne bo velike noči, pirhov, zadnjič na cvetno nedeljo, tudi butar ni bilo, kot pri Sv. Barbari.

Tako je pisal oče sinu-edincu. In ob slednjih besedah ga je v prsih, ki so mu bila že vsa uvela, tako čudno zgrabilo, da mu je pisalo sredi stavka zastalo, ni mogel do konca, samo robec je iskal, da bi si obrisal mokre oči. »Kaj vam je, oča?« ga je ogovorila prijazna sestra Hermina, ali on ji ni znal povedati. »Temu ni tako,« je sodil, ko je videl, da je tudi oni bolnik (bil je mlad mož, ki ga je v tovarni jermenje zgrabilo, toliko da so ga že rešili, desno roko mu je čisto odtrgalo, levo nogo od kolena dol in prsni koš mu je strlo) ki je ležal nasproti, zganil in sta se s pogledi nehote srečala. Ali da bi oče videl v srce tega delavca, bi rekel, hvaljen Bog, da nisem na njegovem. Zakaj delavec, na zunaj tako miren, kot da se je popolnoma predal kruti usodi, je tedaj mislil na dom. Na veliko noč, ki jo praznujejo v baraki gori v predmestju žena, otroci. Da, otroci, devet jih je, desetega bo prinesla babica drugi mesec. Dvanajst jih bo potem z njim in ženo vred. Dvanajst židovčkov nasiti vsak dan. In kaj bo, kako bo šlo, ko pa je on, kručni oče vsega tega zaroda, ob vse ob roko, nogo — ob zaslužek, prišla bo sobota, v tovarni bo zapiskala ostrina sirena in delavci bodo drli k blagajni in potem s polnimi mošnjami domov, v gostilno, kino, gledališče... On pa —? Moj Bog, groza, smrtna groza in strah pred to sliko, ki se mu čedalje jasneje odstira. Groza in strah. Pa to danes, na veliko soboto, ko zvonevi pritrkavajo in šumi nad mestom in tudi predmestjem svečana pesem, pesem, ki nosi v sebi veliki spomin na padlo Kalvarijo, na strto želo smrti, na vstajenje, aleluja, Krist je vstal...

★

Onadva bolnika sta pisanje končala. Tedaj je v zvoniku kapele, ki je stala ob oddelku št. 5, pozvonilo in sestra Hermina je pokleknila pred oltarčkom Male svete Terezije in pričela moliti s tistim svetniško mehkim glasom angelovo češčenje. Vsi bolniki so molili za njo. Vsi. Tudi oni delavec, ki si še solze ni obrisal ob misli na veliko noč, ki bo letos tar ko žalostna tam v predmestni baraki. In drugo leto? Bo mar bolj vesela kot letos?

Fr. K.:

Pismo za pirhe

Soba št. 14 na kirurški oddelku splošne deželne bolnišnice je postala tiha, mrtva. Saj kdo bo pa prihajal na obiske veliko soboto popoldne, ko je pa doma že največji praznik. Tudi bolniki so se ta teden za sila hitro pozdravili, skoraj polovico jih je vstalo, ali so domov, zdravnik je dovolil, da so smeli po pirhe tja ven na zrak, na zlato sonce, ki si ga je sleherni tako iz duše zaželel.

Tam s konca sobe so bile samo še tri postelje zasedene. In tedaj so bolniki, kakor da so se bili domenili, dvignili svoje trudne glave in prisluhnili skozi odprto okno. Zunaj se sijalo svetlo sonce. Mesto, ki je vse dni in noči tako dušeče šumelo, je zdaj utihnilo. Morda se je hotelo vsaj za hip oddahnuti v svojem enoličnem vrvečem šumu. Vsaj zdelo se je tako, ko je spolznila od nekod slovesno ubrana pesem o vstajenju. Vsi so vedeli, da gre mimo ob bolnišnici procesija. In vsi so prisluškovali, ne da bi rekli kako besedo. Potem — morda je že aleluja zamrla in se je na ulici spet oglasil zvonec električnega voza — se je prvi bolnik globoko oddahnil, poiskal papir in bela roka je začela pisati počasi, počasi, a ker je srce reklo, je pisala:

»Draga sestra! Zdjale, ko ti pišem v Ameriko, mi je tako hudo. Zakaj nisem šel s tabo, ko si me hotela. Praviš, da kar dobro služiš, ali dolgčas ti je, to pa sam tudi občutim. Ali najbolj mi je hudo, ko že cele tri mesece ne bom mogel na noge, so mi jih nad kolenom odrezali, ker ni kazalo drugače. Pa samo da sem pri življenju ostal, tako me je skrbelo. Torej za tabo že ne bom prišel, zato boš pa rajši ti sem nazaj in potem bo vse drugače.

Ne bo več tako dolgčas, ko nimam nikogar, prav nikogar in to je grozno, ker sem tako sam. Da bi bila vsaj mati ali oče še živa... Danes je vstajenje, jaz ga praznujem na postelji in čakam, kdaj se bodo odprla vrata in boš vstopila ti s košaro pisanih pirhov — še veš, koliko sva jih včasih nabrala, ko sva bila še majhna? — in bova jedla... Pa mrak se že sili zunaj in tebe še ni od nikoder. Kaj je Amerika res tako daleč?...

Tako je pisal mladi bolnik tam ob oknu. Sestra Hermina je vstopila, prinesla je novih svežih cvetlic za pred kip svete Terezije, ki so ga oni teden dobili v sobo, pa bolnik je ni opazil. Ko je sosed, priletel možak na prvi pogled, zagledal novo cvetje, si je moral obrisati udrte oči, orosile so se mu, tako se mu je po nečem stožilo. Saj ni mogel drugače, tudi on je pobrskal po miznici in staknil še zadnje papirje, ki so mu preostali, vzal je svinčnik in pisal z levico, zakaj desno roko so mu oni teden rezali, bogve če mu bo še kaj služila, zdravnik je tako zmajeval z glavo ob vizitah. Takole je postavljajl zveržene črke, kakor otroku, ki se je začel učiti abecede, so se mu postavljale:

»Dragi moj sin Jože! Tako težko pišem, saj veš, kako je z mojo pravo roko, Bogu se usmili — pa moram, moram. Dolgo te že ni bilo, tretji teden že teče. Pa saj vem, daleč je to mesto in vožnja, ta je od sile zdaj draga, ti pa tudi nimaš, da bi kar tja v tri dni metal denar. Ali je Čada že strila? Boš kar doma obdržal, če je telica. Sivo si tudi gnal? Pa svinja še dobro žre, hlapca pa daj stran, če ti tako denar iztrika, s takimi ljudmi se nikoli ne

Za velikonočno jutro

Velikonočno jutro. Gosta megla, ki leži nad mestom, hladi že itak hladno jutro. Toda deklice v rdečih oblekah, ogrnjene z rdečimi ogrinjalcji, se ne menijo za hlad in meglo. Zarečih lic, polnih hrepenečega pričakovanja, hite proti cerkvi. Za procesijo bodo šle in nosile bodo! Večje sreče, kot nesti za to procesijo katero koli mučilno orodje, si ni mogoče misliti. Tudi če neseš banderco, se še smeš šteti med srečne. Najmanj srečne so one, ki nosijo samo lučko. To je splošno mnenje. Izmed deklic, ki hite proti cerkvi, vsaka upa, da bo nesla eno izmed mučilnih orodij, in to upanje jim napolnjuje srca s tiho srečo. Upajo vse, ena pa je o tem trdno prepričana. Mala Anica je to.

Daleč izpod gorenjskih planin je prišla k sorodnikom v Ljubljano, da bo pri njih preživela velikonočne praznike. Jelka, njena sestrična jo je povabila in ona ji je tudi povedala, kdaj se vrše procesije in kakšne so. Povedala ji je, kaj vse nosijo za procesijo in jo celo peljala v cerkev ter ji pokazala mučilno orodje pri božjem grobu, katero bodo naj srečnejše deklice nosile za procesijo. V Aničinem srcu se je vzdudilo hrepeneje in prosila je tako lepo in tako dolgo, da so dovolili tudi njej priti v samostan in tam počakati velikonočnega jutra, potem pa skupno s samostanskimi gojenkami in učenkami iti za procesijo. Da bo nesla, tega ji seveda ni mogel nihče obljubiti. Lučko že, ampak mučilno orodje! To je odvisno samo od »sreče«. Pa Anica je upala in upanje je prehajalo v prepričanje. Ko sta se sinoči spravljali z Jelko k počitku — v samostanu seveda, — sta mislili samo na to, kaj bo katera izmed njiju nesla. Anica je potem, ko so že odmolili skupno večerno molitev, zmolila še en očenaš, da bi nesla. In ko je bila že v postelji, ni nehala ponavljati te prošnje. Kako lepo bo, ko se bo vrnila domov, daleč pod gorenjske planine in bo mami pripovedovala, kako je nosila za velikonočno procesijo mučilno orodje. Kako jo bodo vsi blagrovani zaradi te sreče. S prošnjo v srcu in na ustnih je zaspala in še v spanju prosila. Pa je prišel k njej angelček varuh — v sanjah seveda — in ji položil na roke blazinico s kockami, s tistimi, ki jih je videla ob božjem grobu. Prijazno se ji je nasmehnil in izginil. Anica pa je imela kocke in jih nesla za procesijo. Vsa srečna je bila. V tej sreči se je zbudila. Zdaj nosi v srcu trdno prepričanje, da bo za procesijo nesla — kocke. Zato koraka proti cerkvi žarečih lic in se ne meni za hlad in meglo. Jelka se ji čudi. Ona bi zaradi sanj nikakor ne mogla biti tako trdno prepričana. Ze so v zakristiji. Postavili so jih v vrsto. Zraven Anice je Jelka. Obe hrepeneče opirata oči v gospode, ki razdeljujejo blazinice z mučilnim orodjem. Anici močno bije srce, lica ji žare, oči ji gore v pričakovanju. Prepričanje narašča, kljub temu da jih je veliko in da šele v vsaki drugi skupini dobi ena blazinico z mučilnim orodjem. Pa ker so se nekatere prerivale, so zmedle vrsto in zdaj stoji popolnoma drugače kot so jih postavili spočetka. Anici bije srce vedno močneje, nič več ne ve, kaj se godi okrog nje, le to ve, da bo ona nesla kocke. Kaj pa... rahel dvom ji vstane v srcu, tedaj pa ji nekdo položi roko na ramo. »Hočeš nesti kocke, deklica,« je spregovoril gospod in ji ponujal blazinico s kockami. Ko je videl

njene žareče oči, se ji je prijazno nasmehnil, prav tako kot ponoči angelček varuh, potem pa je šel dalje. »Kocke! Kocke bom nesla!« Njene sanje so se uresničile. Od prevelike sreče ni videla Jelke, ki jo je žalostno gledala, ker je dobila samo lučko. Ko bi smela nesti vsaj banderco! Cez dolgo šele, ko je spet prišel tisti gospod, ki ji je prinesel blazinico s kockami in jim povedal, da se je procesija že začela premikati, je opazila Jelko. Vsa srečna ji je pokazala kocke. Jelka jih je pogledala, v očeh pa ji je zalesketala solza. Ni zavidala Anici sreče, a hudo ji je bilo, ker je sama ni bila deležna. Anica je solzo opazila in njena sreča ni bila več nekaljena. Procesija se je že začela pomikati, Anica pa se je borila sama s seboj. Kaj, ko bi dala kocke Jelki, sama pa bi nesla lučko? Pa saj je zato prišla za procesijo, da bo nesla eno izmed mučilnih orodij. Kaj naj stori? Nek glas ji je prigovorjal, naj da kocke Jelki, drugi ji je branil. Kako bo pripovedovala doma, da je nesla mučilno orodje, če bo nesla samo lučko. Skoraj bodo pri vratih na prostem. Tedaj pa. Anica se je odločila. Komaj slišno je poklicala Jelka in ji dejala: »Jelka, hočeš menjati? Jaz bi raje nesla lučko!« Neverjetno jo je Jelka pogledala, a ko ji je Anica ponovno zatrdila z besedo in kretnjo, se je Jelka srečno nasmejala in prav zadnji trenutek, še preden sta stopili na prosto, sta zamenjali prostore in kocke pa lučko.

Procesija se je pomikala po razsvetljenih cestah. Mnogo ljudi je stalo ob krajih. Prišli

so kljub zgodnji jutranji uri, da vidijo najlepše, kar je v tej procesiji, deklice, ki nosijo mučilno orodje. Vse jih blagruje, vse se veseli z njimi, morda je celo kdo, ki jim to srečo zavidava. Srečni so ljudje, ki jih gledajo, še vse bolj srečne so deklice, ki nosijo, a naj-srečnejša med vsemi je Anica, čeprav nosi samo lučko. Pa ji gori lučka tudi v srcu in ta jo osrečuje...

Vstajenje in življenje

(Velikonočna zgodba.)

Brezarica je prihitela na dvorišče z drobnim pismom; pokazala ga je možu, ki je na mah prenehal z delom.

»Brž poglej, kaj piše,« je priganjal ženo.

Liza, tako so jo klicali, je previdno načela ovitek. »Da se pismo ne pokvari,« je menila in poduhala papir, napojen s prijetno dišavo.

»Pozna se, da je prišlo iz mesta.« — Tudi on je začutil vonj ter ga hlastno potegnil vase.

Razvila je listič in občudovala pisavo. »Izurila se je,« je pohvalila hčerko. »Pa šele dve leti je od doma.« Zasenčila si je oči ter se zaglobila v pisanje.

»Pride li domov o praznikih?« je bil Brezar radoveden.

»Seveda pride. Najbrž je že na poti in bo skoraj že dospela.«

»Ali še kaj drugega piše?«

»Nič, le poglej,« mu je pokazala pismo, žigar zadnja vrstica se je glasila: »Več še bomo pogovorili osebno.«

Brezar ni bil zadovoljen s kratkim pisanjem. »Če bi vedel, kdaj pride, bi šel z vozom na postajo.«

»Tudi jaz bi ji šla naproti,« se mu je pridružila. »Zakaj le tako malo piše in nič veselja ne pokaže.«

Mož je bil enakega mnenja. »Po dveh letih bi lahko že bolj hrepnela po domu; vse drugačne občutke bi moralo razodevati njeno pisanje.«

»Saj pravi, da se bomo osebno pogovorili,« jo je mati začela braniti. »Služba jo

služba: podnevi ne utegne, zvečer pa komaj čaka, da gre počivat.«

Brezar je skomignil z rameni. Nič ni rekel, a na tihem mu je bilo žal, ker je dovolil, da je šla Marica v mesto. Liza je tako hotela in on ni ugovarjal. Obema je ugajalo, da bi se hči izobrazila v gospodinjstvu. Lepe nauke sta ji dala na pot in oče ji je še posebej naročil, naj bo pametna in poštena. »Če se ti kdaj primeri kaj takega, kar Bog obvaruj,« ji je zabilil, »tedaj te ni treba več pod domačo streho.«

Prepričan je bil, da bo ostala trdna v vseh nevarnostih življenja. Skrbno jo je vzgajal in doslej še ni zapazil kake sence. Šele danes je začutil prvič neko slutnjo, ki ga je neprijetno zadela. »Saj morda ni nič,« se je tolažil; »a če le količkaj ne bo prav, tedaj bomo videli, kdo ima besedo...«

Nastopila je druga polovica velikega tedna. Utihihlo je zvonjenje; oglasile pa so se ragije in klepetci v spomin na strašni dogodek, ko je nevhvaležno ljudstvo psovalo trepečega Odrešenika. Celó sonce je gledalo žalostno izza oblakov kakor nekdanj nad goro Kalvarijo, ob se je zgrozilo nad hudobijo človeštva in otemnelo.

Napočila je velika sobota s svojim prazničnim sijajem. Kakor dan po prebiti grozi in priprava na zmago slavje. Tudi pri Brezarju se je za hip obrisalo megleno ozračje. Kmalu dopoldne je prispela iz mesta Marica, prav

(Nadaljevanje na prihodnji strani sgoraj)

Velikonočna zarja

Kakor stane si na zemljo
blagodejno povešila,
ko si angela iz rajske
tja na božji grob spremila.

Nim le se besedela
nikdar tako rajsko znata
kot tedaj, ko si odprla
Relemika grobna vrata.

Vstal je v tvojem oblaku
kot junak, ki k zmagi vstane;
v tvojem svitu zažarelo
so Njegove svete rane.

Stražarji so trepetali,
bila si jim kakor plamen:
renča se je zamajala,
ko si odvrnila kamen.

Se nam kakor nekdanj sivi
in k svetlobi nas dviguješ;
le nam tolašilno svetliš,
v veri srca utruješ.

Saj nam čudovita zarja
na težavno pot trpjenja;
skazi smrt in grob nam svetli
v jutro večnega živjenja.

Limbarški.

imenitno oblebena in obiljena z darili. Takoj
je razdelila pirhe materi in očetu, pa tudi
bratom in sestricam.

Svidenje je bilo sicer veselo, čenudi Ma-
rica ni pokazala tebe živahnosti in ljubezni-
vesti, ko so jo pričakovali. Obe in mati sta
njeno namišljeno hitro opazila. »Nekaj mi
prav, pa naj bo, kar boče.« ju je nasrkbele.
»Vse preveč je resna...«

»Če ni le utrujena od boje,« je omenila
Liza. Sami seveda tega ni verjela tako je
moralna reči zavoljo Janeza, ki je rad sitnaril.

Moč je zmajal z glavo. »Nekaj ima na
srca,« je rekel čeni in beseda se mu je za-
tikala. »Izvedi po ovinkih ali pa jo vprašaj
kar naravnost, da bomo prej na jasnem.«

Objubila mu je, ker je bila tudi sama
radovedna. Marica je našla v sobici, ki je
bila zanjo urejena. Prisodila je k njej na po-
steljo ter jo obrnila z vprašanji. Kako se ji je
godilo v mestu, pri kakšnih ljudeh živi in ko-
liko se je le naučila.

Marica ni vedela nič kaj posebnega po-
vedati. »Kaj bi vam razlagala, ko pa ne po-
znate ne ljudi ne kraja,« je rekla malomarno,
kot bi ne bilo vredno o tem govoriti.

»Pa vendar,« — Mati ni hotela kar tako
odnehati. »Marica, čim bolj te gledam, tem
bolj se mi zdi drugačna...«

»Kakšna pa naj bom?« se je nasmehnila,
da bi prikrila spremembo, katere se je za-
vedala tudi sama.

»Takšna, kot si bila takrat — pred od-
hodom v mesto...«

Mladenka je pritaženo vzdihnila. Njene
mislil so se pomaknile nazaj kakor kazalec
ure in obstala tam, kjer se je pred dvema le-
toma poslovila od matere. Začutila je na čelu
utisk njenega koščenega prsta, s katerim jo
je tedaj pokrivila. Kakor rezek piak na ušesa
ji je udarilo njeno naročilo.

»V dveh letih se je marsikaj spremenilo,«

je dahnila v odgovor. »Marsikaj mora človek
doživeti...«

»Torej ti bilo boljše, če ti bila doma...«
je vrdnileta mati.

»Morda,« je pritrnila in rahel vrdih se ji
je izvil iz prsti.

Mati je trepetala, ustrašila se je njenega
pritrnanja. Kznila pa se je marna, da bi laže
izvedela, kaj je hberko dočutila. Upala je, da
bo z lepa se najpovč doseglja.

»Če me imal res kaj rada, tedaj mi boš
vse zupala,« jo je skukala omajati. »Zabuj
mi prikrivač, kar beži na tvoji duši kakor
kamen? Odloži ga in videla boš, kako ti bo
odleglo.«

»Ne morem, mamica, čeprav vas imam
tako silno rada. Nočem, da bi si ožajala
brezno, ki naj ga nosim za pokoro. Le muči
naj me, da bo več zasluženja.«

»Marica! Mati jo je prijela za ramo.
»Pred Bogom si dočlana, da mi razkriješ svojo
bolečino. Kaj bo, kar boče, nič se ti ni treba
stranovati. Vse bo prišlo na dan, prej ali po-
znej. In naj bo še kaj takega, vse se bo dalo
poravnati.«

Temo se je privila k materi in hteela:
Starica se je nekoliko pomirila. »Da le
ni kaj, kar bi nam škodovalo na ugledu,« si
je oddahnila. »Vse drugo boš že prebolela in
pozabila.«

»Mamica, zame ni tolažbe. Kaj koristijo
besede, če pa prave pomoči ni od nikoder.«

»Ali le nisi opravila velikonočne spo-
veditve?« je obrnila mati pogovor. »In povejta
sveto obhajilo?«

»Nisem,« je povedala odarilo. »Zato, ker
se bojim, da mi tudi Bog ne more pomagati.«

»Marica, za božjo vojto!« — Mati je utih-
nila ter si zakrila obraz z rokami. »Zašla je,
vere nima več, zato dvorni nad božjo milost-
jo...« Pred očmi so se ji utrinjale strašne
mislil ter jo prešinjale z grozo. »Reveca!« je
izrekla sama pri sebi in debela solza ji je
zdrknila po velem licu.

»Nocoj pojdeš v cerkev k vstajenju,« jo
je hotela razvedriti. »Lepa slovesnost te bo
okrepila in dvignila iz mračnosti življenja.
Pa z ljudmi se pogovori, da ne poredejo kako
si občutno in visoka.«

Utogala je in kmalu nato odšla od doma.
Ka dvorišču je postala ter si utrlala solzo.

Cesta proti cerkvi je bila skoraj prazna.
Le tu in tam je bilo videti kakega starca,
ki zaradi počasne boje potrebuje več časa;
mlajšim ljudem pa se še ni mudilo.

Na razpotju je Marica krenila s ceste,
V gošču, kamor jo je povedla stezica, je le
poganjalo prvo zelenje. Po drevju so stakljali
ptički in drobili pomladne slavospeve.

Sklonila se je, da bi utrgala cvetico, pri-
peto na zeleno mahovino. Pa se je premislila
in stopala dalje. Njen cilj je bil potok, skrit
med grmovjem. Vse drugo zanjo ni imelo
pomena.

Na bregu se je ustavila in razmaknila
veje. »Tukaj je voda najgloblja,« ji je nekaj
lepetalo.

»Ivan, ti si kriv vsega, kar bom storila,«
je izrekla občajto. »Seridat si mi zlate gra-
dove ter jih do tal porušil. Uničil si mi živ-
ljenje... Samo smrt me bo rešila...«

»In potem?« jo je iznenadilo vprašanje.

»Hujše ne more biti,« si je odgovorila.
V knjigah, katere je dobivala v mestu, je št-
tala, da je s smrtjo vse koščano. Nebesa so
izmišljena, zato naj se človek na plačilo po
smrti ne zanaša. Vera v posmrtnost je prazna;
ni se nam treba bati pogubljenja.

»A če ni vse tako...« jo je nekaj za-
vrnilo. »Če so take knjige pisane z nameno,
da človeku vzamejo vero ter ga pogreznejo
v zmotu, v katerih popolnoma propade. Če
imajo jasne načrte, odvrtli človeštvo od
Boga, v katerem je upanje in tolažba...«

»In starši? Pa bratci in sestrice?«

»Naši bodo pisano, v katerem je razlo-
ženo, kaj me je do tega privedlo. Tolažijo naj
se s tem, da nisem mogla drugače ravnati.«

»Kaj pa zglede in pobujanje? Kakšen je
prvi otrok, takini so navadno tudi drugi. In
ljudje te bodo obsojali še po smrti...«

»Vsaka reč se naposled ušesa. Govorice
bodo utihnile in moj grob bo prerasila trava.«

»Kar koli storiš, sebi storiš,« se je glasilo
zadnje svarilo, na kar je utihnila vest kakor

Ko so sekali pirhe...

Nagrade Družinske pratike

za leto 1940

Med mnogoštevilne reševalce nagradne uganke je žreb razdelil knjižna darila naslednjim tekmovalcem:

1. nagrada v vrednosti 100 din: Tarman Ivan, Podmožaklo 53, Jesenice-Fuzine.
2. nagrada v vrednosti 50 din: Muzga Marija, babica, Gaberje 20, Stična.
3. nagrada v vrednosti 50 din: Kaiser Pavla, Rožna dolina, Cesta VI. št. 58, Vič.
4. nagrada v vrednosti 25 din: Mihelač Andrej, Škorba 34, Hajdina pri Ptuju.
5. nagrada v vrednosti 25 din: Vipavec Anton, Tribuče 58, Adlešiči.
6. nagrada v vrednosti 25 din: Pavlovič Jože, posestnik, Izvir 14, Cerklje ob Krki.
7. nagrada v vrednosti 25 din: Fojkar Janez, Sv. Ožbald 7, Skofja Loka.

Izredno nagrado za najlepše izvršeno rešitev dobe naslednji reševalci:

Grabar Janez, Podvinec 12, Ptuj.
Kralj Stefanija, opekarne Štrit — Bučka.
Vivod Marija, Lobnice 20, Ruše pri Mariboru.
Zupan Franciška, Savica 5, Bohinjska Bistrica.

Vsak nagradjenec prejme od uprave »Družinske pratike« zaznamek knjig, iz katerega si poljubno izbere knjižni dar v višini določenega zneska.

vselej, kadar se človek ne zmeni za njene opomine.

Pripravila je robec, da bi si zakrila oči ter se vrgla v šumečo strugo. »Odpusti!« je vzdihnila proti nebu. »Kakor tudi jaz odpuščam njemu, ki je prelomil prisego...«

Tedaj se je sesedla kakor zadeta od strele. Pri cerkvi na gričku so zadeneli topiči in slovesno pritrkavanje se je razlegalo po dolini. Kakor veličastna pesem zmage je odmevalo zvonjenje in na uho so ji razločno udarjale besede: »Jaz sem vstajenje in življenje!«

»Vstajenje in življenje,« je ponovila zapupno tudi sama. Cutila je, kako jo je neka tajna sila potisnila z obrežja v hipu, ko je hotela planiti v vodo. Velikonočno zvonjenje ji je prekrizalo načrte. On, ki je svet premagal, ji je ponudil roko z besedami: »De-klica, rečem ti vstani!« On ji je še zvest — tudi sedaj, ko ga je ona že skoraj zapustila. Usmilil se jo je na poti v pogubo, zato ne sme zavreči njegovega vabila.

Poslovilno pismo je našla Brezarica kmalu po njenem odhodu. Ko ga je prebrala, je skoraj omedlela. »Marica, moja zlata Marica!« se je zvijala in jokala.

»No, še tega nam je bilo treba!« — Brezar se je tresel od žalosti in groze. Očital je ženi, da je pustila hčerko samo. Zakaj ni preprečila, da je odšla od doma.

Liza je pokleknila pred Marijino podobo. »Marica nam ne sme napraviti te sramote. Bodi ji zavetnica Ti, ki si bila priča Njegovega častitljivega vstajenja. Daj ji žive vere in trdnega upanja; ogrni jo s plaščem ljubezni, da ne omahne v pogubljenje. Ena sama najmanjša kapljica Njegove presvete krvi naj kane v njeno nesrečno dušo. Vzemi, kar hočeš, samo Marica naj se zopet vrne.«

Zaupna molitev jo je pomirila in potolažila. »Najti jo moram,« je dejala možu, »ter jo odvrniti od njenega sklepa.«

»Če že ni prepozno,« se je bal nesreče. »Le pojdi Liza, in Bog naj ti pomaga!« Hitela je, kolikor je mogla, da ne bo zamujeno. Stara Vrbkova Neža je videla na stezi proti gozdu neznano žensko. »Pa zakaj si tako prepadena?« je bila radovedna.

Brezarica ni utegnula pripovedovati. Bridko se je nasmehnila ter jo ubrala proti gozdu.

Pri cerkvi na gričku so grmeli topiči in zvonovi so pali pesem vstajenja. Okrog cerkve se je vila procesija z vihrajočimi zastavami in banderi. »Smrt je zmagal,« jo je dvignilo nekaj ob tem prizoru. »Kdor veruje, bo zveličan.«

Stopila je v gozd ter se pozorno bližala potoku. Marica je začula stopinje ter se plaho ozrla. »Mamica, še sem tukaj!« je spregovorila, ko je zagledala mater. »On, ki je vstajenje in življenje, ni dopustil, da bi bila napravila to, kar sem sklenila. Tudi vi mi odpustite!«

»Vstani, Marica!« ji je rekla ter jo dvignila za roko. V obeh so ji migljale soze veselja.

»Mamica, zdaj bo drugače,« je obljubila hčerka, ki se je tesno oklenila matere ter jo vroče poljubila. »Žal mi je, ker sem vam napravila toliko skrbi in žalosti.«

Procesija na gričku se je vračala v cerkev in v dolino je odmevala pesem:

»Greh premagal je in smrt, raj nebeški je odprt.«

»Aleluja!« je dostavila Brezarica v zahvalo za izredno milost, katero je izkazal njeni izgubljeni hčerki On, ki je vstajenje in življenje.

Limbarski.

Po petnajstih letih

Vsi bregovi so bili odeti v svatovsko obleko razcvetelih trobentic. Vse grape, vsi jarki so pozvanjali z drobnimi glavicami zvončkov mladi pomladi v pozdrav. Vse veje gabrov in hrastov, lip in javorjev so se željno obračale za soncem, ki je budilo v njih mlado rast. Klicalo je na delo drobne žuželke in vabilo orača na njivo.

V vsej pomladni prelesti je prihajala velika noč.

Sredi gozdčiča brez in lip, ki se poljubljajo z vedno zelenimi borovci, stoji vas. Majhna je, kot so majhne vse naše vasi. Skromno je življenje v njej. Preprosto je, a iz daljnega sveta segajo tudi do sem klici hrupnega šuma in odmevi tovarniških siren se love med debli, pa nato odbeže, kot bi jih postalo sram. Zdi se, da čutijo, da tu ni mesta zanje.

Kdo ve, koliko rodov je že živelo v tej vasi? Kdo ve, koliko rodov ni poznalo klica tovarniških siren? Pa dasi je na ta vprašanja odgovor težek, je vendar resnica, da se duše teh ljudi niso menile. Bele breze vlivajo vanje lepoto, ki nikdar ne mine. Ze otroko navdahnejo z njo. Srca teh ljudi so podobna lipam, ki rasto širom okrog. Ponosna so, a sprejemljiva za bol svojega soseda, kot je lipov les ves poslušen rezbarjevemu nožu. In vedno zeleni borovci jim govore o vednem

upanju, o vedni veri, ki splahneti nikoli ne sme.

Otroci, ki se love med debli in tekajo po tratih, nezavedno pijo prelest svojega kraja in jih prav nič ne moti odmev tovarniških siren. Toda, ko dorastejo v dekleta in fante, se jim nenadoma zazdi domača vasica pretesna. Hrup mesta jih zvaži. Odmev siren naslika v mlade duše čudovito lepe podobe. In kdo ne bi hitel za klicem sreče, ki vabi in kliče? Kdo se ne bi potrudil, da ujame vsaj del prelesti, ki tako hitro mineva?

Drug za drugim zapuščajo fantje in dekleta kraj svoje mladosti. Očetom in materam pa usihajo moči in polja kličejo svoje otroke nazaj. A tako malokrat slišijo ta klic...

Pred sedmimi leti je zapustila Dana to malo vas. Klic sveta jo je zvalil. In hitela je, da ujame srečo v svoje mlado srce. Ni mislila, da bo kdaj razočarana. Kako nek! Saj tisti sladki glas ne more lagati!

Takrat je bila stara sedemnajst let, danes jih je štiriindvajset. Toda, kako velika je razlika sedmih let! Zdi se, kot da se je njene duše dotaknila razlika sedemkrat sedem let. Takrat je bila vesela, danes je črna; takrat polna upov, danes polna razočaranj. Takrat so v skritem žaru sijale njene oči, danes se v skritih solzah tope. Pa sedaj niti ne veči! Vse solze so se že posušile tekem let. Usahnile so in z njimi je zamrl svetli, mladostni žar njenih oči.

O, kolikokrat se je že pokesala, da je zapustila vas med vitkimi brezami! Saj bi se celo rada vrnila, toda po tolikih letih ni več vrnitve. Ko bi se bila vrnila takoj, bi bila danes srečnejša in mirnejša v svoji duši, a takrat je še verjela sladko vabečemu klicu! Sla je za njim, a danes ji je žal!

Tudi sredi mesta, sredi tovarniških siren, je zadehtela velika noč. Kako lepa je bila vsaka velika noč v njenem spominu — a sedaj! Niti domov ne bo šla, ker ne upa. Nekoč je hodila domov, a takrat se je znala še odkritosrčno smejati. Danes pa zveni njen smeh ponarejeno, dasi je stara komaj štiriindvajset let. In dobro čuti, da bi vsi takoj spoznali njen ponarejeni smeh. In ta smeh bi rezal njeno mater v dno duše, spoznala bi, da njenemu otroku ni dobro. Da pa bi mati to spoznala, tega Dana noče. Zato niti za veliko noč ne bo šla domov.

Vendar pa se kljub njenemu sklepu, vse njeno srce upira, da bi moralo praznik Vstajenja preživeti sredi hrupnega mesta. Posebno še zato, ker so minili komaj štiri dnevi, od-

Ali že poznate

»OBISK«

novi družinski mesečnik s slikami?

Če ga nimate, naročite »OBISK« še danes!

100 krasnih nagrad

Naročilna značka: celoletno Din 22—, polletno Din 12—, četrtletno Din 20—

UPRAVA »OBISKA«, V LJUBLJANI, KOPITARJEVA ULICA

kar je bil oče pri njej in jo vabil domov. Da, celo tako daleč je segala njegova prošnja, da jo je vabil domov za vedno. Zapusti naj klic strojev, preneha naj poslušati vedno enako rezko pesem siren in naj se odzove ljubezni polj, ki jo kličejo. Toda ona je odgovorila, da tega ne more storiti, da tega ne bo storila. Navadila se je mesta in pesem strojev se ji zdi lepa, temu bi se vrnila! In oče nato: »Sama s materjo sva. Stara oba. Polja pa kličejo in zahtevajo mladih rok. Vrni se. Tvoja je no polja. Lahko boš živela ob njih in ne bo ti žal tvoje vrnitve! — »Ne morem, oče! — In oče je potrj odšel. Videla je, da je skrivaj oči solza. Kako bi si jih žele otiral, ko bi vedel, kako rada bi se vrnila, a kako zelo ji manjka poguma za to. Kako bi jokal, ko bi vedel, koliko samotnih ur presanja in prejoja...

Velika sobota kliče in vabi k procesiji Vstajenja. Sonce je pravkar zalilo in mehko rdeča zarja se širi od gora sem. Vedno večja je, vedno lepša postaja. Kot kri se razliva, kot ljubezen fari.

Dokler je bila Dana še doma, se je vedno udeleževala procesije Vstajenja, s odkar živi v mestu, se je ni še nikoli. Kdor je kdaj spremljal Vstajenja sredi odganjajočih polj in žutil, kako je dih bolj zavel preko poljan, ta se ne more nikdar z istim občutkom udeležiti procesije v mestu.

Od prečutih noči je bila trudna in od svojih bojov vsa inčpana. Rada bi se umirila, rada bi, da bi tudi ona začutila sladkost in svetlost praznikov. Šla je na ulico in prišla na

trg, ko se je razvrstila procesija. Njen motni pogled je iskral znanih, a nikogar ni našel. Prevelika množica je bila.

Procesija je valovila po trgu, pela in molila, a ona je stopila v cerkev. Tihota cerkve ji je dobro dela in skušala je moliti, da bi se ji vrnil mir in da bi jasno spoznala, kako naj stori, da bo prav. Venomer ji hitijo misli domov, kjer jo starši pričakujejo in upajo, da se bo odločila po njihovih željah. Toda nje ne bo domov. Odločila se je, njim v šalost. Kako bo grenka letošnja velika noč!

»Pa bi šlak ji prigovalja ljubezen do staršev.« »Čeprav ne boš ostala doma, vseeno bi bilo prav, da jih obiščeš!«

»Ne, ne, ne! Ne smejo spoznati mojih bojov. Ne smejo spoznati, kako in koliko trpim!«

Procesija se vrača. Obrazi vseh ljudi so nasmejani. V skritem veselju žare njihove oči, ustne se smehljajo kar same po sebi. Vstali je dal radosti vsem zvrhajo mero. A Dana... Neme so njene ustne, motne so njene oči, nje-no srce krvavi zaradi ljubezni do doma.

Počasi gre po trgu. Na stanovanje je namenjena, pa komaj ve, kod mora hoditi...

Poleg sebe pa zasliši nenadoma prijazen, pa prav nič znan glas: »Dober večer, Dana! Torej, tu si?«

Okrene se in vidi poleg sebe moškega, ki ga prav nič ne pozna. Bezna misel, kaj išče pri njej in kdo ji, ji preleti mozgane, ko odgovori s trudnim glasom: »Da, tu sem.«

»Kako ti gre?«

»Hvala.«

»Velika noč je. Ali boš šla domov?«

»Kdo je ta človek, ki po vsem videzu pozna njene razmere? Čemu sili vanjo? Ko bi ji njegove besede ne rezale kot s noži v srce, bi ga osorno zavrnila, tako pa jo spričo njegovih besed zapušta vsa moč. Nejevoljna odgovori: »Ne. In vi?«

»Ne boš šla domov?« Njegov glas je začuden. »Res ne boš šla? Saj je vendar velika noč! Kakšna pa si postala!«

»Oprostite, pa kaj vse to vas briga?«

Zdi se, da je preslišal njen odgovor in njeno vprašanje, kajti dalje govori: »A jaz sem prišel...«

»Oprostite, ne poznam vas. Kdo ste?«

Breznežno začudeno jo pogleda. Za hip mu beseda zastane. »Ne poznaš? Mar se veš ne spominjaš?«

»Kako to! Očes naj se spominjam?«

»Se li res veš ne spominjaš Pečarjevega Ivana?... Njegove oči iščejo v njenih.

»Ivana?... Pa ne, da...«

»Da, Ivan sem.«

»Tako? Potem mi oprosti, nisem te spoznala. Kako dolgo se pač že nisva videla? Mahoma jo je zapustila trudnost in teža ji je zdrnila s srca. Pred njo je stal prijatelj in tovariš njene najzgodnejše in najlepše mladosti. Nekeč, davno že, sta se skupaj igrala, potem sta šla vsaksebi in danes sta se spet našla. Pa v tako čudnih razmerah!

»Torej, Dana, boš prišla domov? Jaz grem domov. Po petnajstih letih se vrnem. Petnajst let se že nisva videla, Dana! Pa upam, da bova praznike skupaj preživela. Ti se moras vrniti! Starši te težko čakajo, na nje pa ne smeš pozabiti.«

»Paš res.« Stisnila mu je roko in odšla v ulico. Nov vihar je zadivjal v njej. Čemu je morala srečati Ivana? Zakaj je tako govoril?...

Noč poteka. Čudovita, mehka noč. Dana se bori s svojim srcem, ki vedno bolj prosi... Noče se vdati... A bolj in bolj gineva njen odpor. Ivanove besede ji vrtajo v dušo. Čudovito moč imajo.

★

Ko je zjutraj sonce zlatilo vrhove dreves, ki skrivajo vas med seboj, je Dana povedala: »Ostanem«. V srce očeta in matere je po dolgih letih solza posijalo velikonedeljsko sonce. A v njeno je legel mir... »Posvetila se bom polju in ostala tam, od koder bi iti ne bila smela.«

Sredi livad je zavriskal Ivan v bučeče se novo življenje, ki je klicalo in vabilo z vso svojo močjo in blagoslavljalo dva otroka, ki sta se znova našla in se vrnila pod strebo svojih očetov. Blagoslavljalo ju je, ker sta se odpovala klicu siren in se odzvala ljubezni širnih polj.

Nova knjiga

»Zveza fantovskih odsekov je izdala lepo, vzgojno knjigo: »V življenje« — pisma slovenskim fantom (156 strani), obravnavajo teško in izredno važno poglavje fantovskega življenja. Kadar fant dozoreva v zrelega mošta, rabi za to najvažnejšo dobo svoje mladosti dobrega svetovalca in spremljevalca. Knjiga »V življenje« mu boče vse to biti.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman priporoča knjigo v uvodu takole:

»Dragi fant! Prav tebi so bila napisana ta pisma. Pisal jih je Tvoj dobri prijatelj v iskreni ljubezni in s srčno skrbjo. V življenje Ti kažejo pot. Vsak fant boče obrabi najboljšo pot v življenje, pa mnogi si izberejo pot v pogin, kjer zgube mladost, veselje in srečo. Ti pa pojdi s prijateljem, ki Ti piše tale pisma. Vsem zmotam in mikom naključij si pribori največjo zmago, da z njo postaviš trdne temelje zadovoljni in srečni družini.«

Zato ZFO želi da zares dobi knjigo v roko vsak naš fant. Za člane fantovskih odsekov stane knjiga 10 din, za vse ostale pa 15 din. Naročite knjigo pri Zvezi fantovskih odsekov v Ljubljani.

Dolžnost vsakega katoličana je, da širi versko časopisje. »Bogoljube« mora postati versko glasilo v sleherni slovenski družini!

Sveta velika noč

S sklonjeno glavo je stopil Klančar pred kozolec, nato se podal na njivo. Rjave brazde so dihale; lahna meglica je plavala nad njimi. Vonj po spočetih zrnih mu je udaril v nos, a ni ga otel težkih misli. Sonce je bogato sipalo žarke na zemljo, ki je puhtela v toploti. Trava je oživela, kar naenkrat so ozeleneli travniki in senožeti. Na drevju je brstelo, koničasto popje se je blestelo, blede lističi so silili v vriskajočo pomlad. Toda Klančar ni videl sonca, ni čutil probujajoče se narave, v njegovi duši je bila zima. Zdelo se mu je, da se pomlad posmehuje njegovi žalosti, katero je nosil zaklenjeno v sebi.

>Le čemu sem se vrnil?< je bolešno pomislil. Dvajset let se je ubijal in garal v tu-

Od takrat so bili v hiši tihi dnevi. Molče so odhajali po delu; trlo jih je očetovo vedenje. Ob nedeljah je hodil v gozd, trebil gošče, napravil drva, da se je slišala sekira na vas. Zmajevali so z glavo. >Ne bo imel sreče, so prerokovali možje. Jožetu je bilo hudo. Popadla ga je misel, da bi šel od hiše. Sramoval se je očeta. Rajši bi videl, da bi ostal v tujini. Vsa fara je govorila o njem, to je Jože vedel. Prepad, ki je zazijal v družini, je postajal vedno globlji, oddaljevali so se, kot bi si bili tuji.

>Pri lahkem si, ne vidiš, koliko je dela,« je oče zbedel Jožeta, ko je na praznik odhajal k maši. Do zdaj se mu ni upal take besede vreči v obraz, a vedno je z nasmeškom žalil njegova čustva.

>Nikdar ne bom ob praznikih delal, če kupite pet gruntov!« Ponižanja, ki mu ga je nalagal oče, se je hotel otestiti. Naj bo kar hoče; širok je svet. Zardel je, a besede ne bi popravil za vse ne.

>Če me nočeš ubogati, si išči dom drugje. Poceni bi mi rad snel žalje z rok. Ne boš jih. Če ne boš delal kakor bom jaz hotel, ne boš pri nas prijemal za žlico!« Oče je stopil predenj, silen srd mu je plal na obrazu.

>Grem,« se je naglo odločil Jože. >Ne bo ste mi šteli grizljajev!«

VERUJEM

*Prišel je veliki dan.
Kristus vstal je, kot je rekel.
Rešen je človeški rod,
zmagana sta smrt in pekel.*

*V radosti Srce kipi:
polno je ljubezni zame.
O, verujem, že takrat
je ljubeče mislil name.*

*V tvi vori molim Ga.
Naj zgovoram Zanj kot sveča.
Vsaka radost, kriš in bol
vero v Njega naj poveta.*

*V luči vere moja pot
naj me skoz čitljenje pelje.
Jezus vedno bo s menoj,
moč v trpljenju in veselje.*

UPAM

*Pekel in hudobni svet
v dvjem erdu sta vplamtela,
obrodila in na križ
sta sramotni Te raspela.
Ko izvršen je pokop
s stražo so obdali grob.*

*Preden je zasvetil dan
angel je odvalil kamen;
poveličan vstal si Ti
ves blesteč kot sonca plamen.
Kaj premiore straža vsa? —
V strahu zruši se na tla.*

*Up mi dušo razsvetli.
Strah slovo iz nje že jemlje.
Upam, tudi jas dom vstal
kakor On, nekdaš iz zemlje
poveličan in blesteč
s dušo polno rajskih sreč.*

*Zmagovalec! Vedno Tvoj
naj bom tu v dolini boja.
Nate stavim ves svoj up,
da pomoč boš vedno moja.
Upam, da s Teboj enkrat
bodem v rajju srečen svat.*

Odšel je, nihče ni vedel zanj. Mati se je v tistem hipu upognila, kot bi ji trideset let zlezlo na hrbet. Namesto veselja in sreče, je dočakala pekel. Bila je prevarana v najsvetejših čustvih. V tih bol je pričakovala smrti. Oče se je zaprl vase. Najprej je mislil, da je zmagal nad sinom, a vedno bolj je čutil sramoto, ki jo je nakopal nad hišo. Trpel je, a

se ni izdal. Vrgel se je na delo, iskal je uteha. A sredi dela mu je omahnila roka in se pobešila glava: čemu delam. Razdejan je dom, sin se potepa po svetu, Ančka je vedno solzna, mati trpi. Ko je zima jemala slovo, je mati umrla. Takrat je vzklopela v njem maščevalnost. Sam ni vedel, nad kom bi se znesel. Videl je, da je brez moči v bližini smrti, ki mu je ugrabila ženo. Ali ga bo misel na smrt zlomila, ali ga bo zakrknila? Divjal je v gozd, da ne bi videl črne procesije, ki se je trgala od njegove hiše. Sedel je na štor sredi jase, zakril z dlanmi obraz in jokal kakor otrok. Ni mogel strpeti, planil je pokonci in tekel na pokopališče. Sveža gomila se je bočila med križi. Ob njej sta klečala Jože in Ančka. Oče

LJUBIM

*Vstal iz groba Si Gospod
čudežno in v vsej krasi.
Komu še hitiš nasproti,
kam Te pelje prva pot?*

*Mimo naših skromnih hiš
vođi Tebe bela cesta.
Iščeš, vabiš sreča zvesta.
Vsem svoj blagoslov deliš.*

*Dobrim, milosti izvir.
Grešnikom deliš kesanje,
saj v ljubezni misliš nanje,
Rešenik in naš Pastir.*

*Tvoja naj ovtica bom,
ki pogled svoj k Tebi dviga,
se v ljubezni Ziate dviga.
Ti me vođi v rajski dom.*

je padel na kolena, z obrazom se dotaknil prsti in iz globine svoje duše prosil odpustčenja. Ni hujšega trpljenja, kot spominjati se krivice storjene ljubljeni osebi. Jože in Ančka sta ga molče dvignila. Opotekel se je na pot, >Sin mi ne odpusča, videl sem njegove oči!«

Potegnil je veter, Klančar je zatrepetal. >Kaj mi je dala tujina? Družino mi je uničila! Jože, ne veš, kje si bil rojen:« se mu je tajalo v duši. >Imaš očeta! Tudi njemu bije v prsih srce, četudi ga taj!« Dvignil je roko, da bi si obrisal solzo, zdrknila mu je na dlan.

Ančka ga je poklicala k južini. Nista se razgovarjala, obema je žalost zavirala besede. >Ali naj pečem kaj za žegen?« je vprašala. >Zavoljo mene ni treba.« Položil je žlico na mizo in vstal. >Vsaj spomin mora biti na veliko noč,« je rahlo ugovarjala. >Kakor hočeš, tako naredi.« >Morda bo Jože prišel,« je silila. >Kje je?« Upril je oči vanjo, kot bi ji z obraza hotel brati odgovor. Upanje mu je zasijalo v duši. Mogoče še ni izgubljen. >Pri toči je,« je dahnila boječe. Oče se je lovil med ardom in ljubeznijo. Nekaj časa je molče stal med vrati, nato je skoraj šepetaje izrekel: >Ce me ljubi, naj pride!«

Veliki petek je bil jasen, sonce je sijalo kot o svetem Jakobu. Otroci so bosí tekali po vrtovih. Popoldne so odhajali v cerkev k božjemu grobu.

(Glej naslednjo stran.)

Gorjanski običaji v velikem tednu

Klančar je sekal grmovja v senožetih. Ni imel miru doma, ni ga dobil v naravi. Pred njim je stala žena, vsa bleda in koščena. Vedno bolj ga je tiščala ruševina doma. Vse se ga boji na vasi, z nikomer ni prijatelj, z nikomer se ne prepira. V zvoniku je zadržalo. Zamolklo je pela raglja, pretresljivo mu je segala v srce. Obstal je kakor okamenel. Po kolovozu so hodili ljudje, se glasno razgovarjali ali stopali počasi in molče s pobožnimi mislimi v duši. Klančarja se je oprjemal spomin na mladost. O, peče, peče... Spomnil se je izgubljenega raja, globoke sreče... Tujina mu je dala denarja, a vzela mu je vero, zapilil se je vanj nemir, večni boj. Judeževi groši so goreli v duši. Grebel je vase. Sam je ostal, popolnoma sam. Nima človeka, na katerega bi se naslonil. V dnu duše je bila praznina, grozna tema brez Boga. Kolikokrat mu je Ančka prigovarjala, naj gre po tolažbo, a on se ji je bolesto smejal. Če bi zdaj slopila predenj: oče velika noč je blizu. Trpeči Kristus vas čaka, mati vas roti iz groba. Ne bi se mogel ustavljati.

Sonce se je nagnilo nad gozd. Klančarja je še vedno mučil spomin na otroška leta. Z materjo je hodil k božjemu grobu. Učila ga je prvih molitev, njen prst je drsel v podobi križa po njegovem čelu, po ustnicah in prsih. »Da, takrat sem bil resnično srečen,« je ječal. Spet je zadržalo iz zvonika. »Večernice,« je zmedeno mislil. Nekaj ga je dvigalo in plavilo, da bi bežal in se akril pred ljudmi in Bogom. Veliki petek — dan trpljenja. »Ali sem se zato vrnil, da bom umrl od bolečine. Vzeli ste mi Boga, dajte mi uteh! Vrgel je vejniki iz rok in strmel v daljavo. Mrak je lezel iz doline in se razpredal po gozdu. Utihnulo je na vasi, mir je legel na zemljo, a v njegovi duši je divjal boj. Bog in satan sta se borila...

Planil je v cerkev. Bila je tema, le večna luč je lila slabotne, utripajoče pramene na oltar. Bil je sam. Zgrudil se je pred križem, ki je bil položen pred obhajilno mizo. Sveča je razsvetljevala razbičano telo, razpeto na lesu. Rane so krvavele, trnjeva krona se je zarila v glavo. Odprto srce je klicalo, vse ljudi je hotelo sprejeti vase. Pogled na mrtvega Zveličarja mu je trgala srce. Vzdrhtel je, se sklonil in poljubil rane. »Odpusti! Jaz sem te križal Prizanesi!« Iz globine srca je kipel te ksanje. Solza mu je kanila iz očesa na trdi kamen, tresel se je po vsem telesu. Dvignil se je, zazibalo se mu je pred očmi, omahnil je pred božji grob in molil dolgo, dolgo...

»Človek božji, cerkev bom zaklenil.« Cerkovnik ga je prijel za ramo. »Kaj hočeš?« »Spovednik«, je izgovoril plašno in proseče. »Pretežko je breme, padam pod njim...«

Na veliko soboto so se razvezali jeziki zvonov. V zraku je zazvenela zmagošlavna aleluja. Na koro so donele orgle, vsa cerkev je pela, da so se glasovi odbijali od sten: vstal je Jezus, kot je rekel, veselimo se... V prvi klopi pred oltarjem je klečal Klančar. Čutil je neznansko srečo. Zdelo se mu je, da se dviga v višave in plava njegova duša k vstalemu Zveličarju. Kristus je vstal, tudi on je vstal. »Zahvaljen bodi Bog za neskončno ljubezen, da si me dvignil in pritisnil na svoje srce.« Po dolgih letih teme in zablod, je Gospod stopil v njegovo srce v svetem obhajilu.

Hladno jutro vsilke nedelje je blestelo ob vzhajajočem soncu. Narava je umolknila in trepetala pred skrivnostjo Kristusovega poveščanja. Okoli cerkve se je vila procesija. Klan-

Komaj je na prisojnih straneh skopnel sneg, že začno gorjanski fantini zbirati za beganice. Natančno vedo, koliko vrst lesa mora biti zbranih. V ročaja se krivijo dolge leskove palice: čim daljše in tanjše so, lepša je butara. Na koncu ročaja je venec bršljana. Tam, kjer kasneje navežejo jabolka, napletejo ostro bodečega brinja: vsakdo se bo obodel, če bo nespretno posegel po prepovedanem sadu. Zgoraj, že prav pod vrhom, se nekako boječe skriva cvetje: dren in češnjka, ki sta v kozarcu pognala prve cvetove. Ze sredi posta so jih nalomili in postavili na gorko. Vse to je povezano z vrbovimi trtami in vrhu zelenega šopka štrle konci poganjajočega hudo-bitna, bezga, zraven pa vrbovo mačje in oljčna vejica.

Včasih so nosili ogromne beganice: do prižnice so segale in še čez. Mladi rod tega ne zmore več.

Ko se z beganico vrnejo od maše, jo shranijo v hiši, kjer čaka velikega petka.

Veliki petek.

Zvonovi so poromali v Rim. Kdor je navajen vstajati ob njihovem zvonjenju, bo ta dan gotovo zaležal. Tisti, ki je nosil beganico, ne sme zaspati sonca. Še pred sončnim vzhodom mora na drobne kosce razsekati beganico. To stori kar v hiši, kamor prinese malo tnalno. Samo ročaj beganice pusti cel. Nato pobere sesekljane kosce in jih shrani. Za hudo uro bodo. Tudi živino bodo kadili z njo, kadar odide v planine, ali se v jeseni vrne.

Če le morejo, prorjejo ta dan vsaj nekaj brazd. Ko žival zaprežejo v plug, natre-sejo pred njo žerjavico, na katero sipajo beganico. Žival pretegne in lemeč zasuje žerjavico. V božjem imenu je delo začeto.

Na veliki petek ne sme deževati: zemlja, ki bi ta dan, ko je Stvarnik trpel žejo, pila vodo, bi bila vse leto žejna. Razpokala bi se zaradi suše.

Tudi človek naj se ta dan vzdrži pijače. Velika sobota.

V sobotno jutro razvežejo zvonove. Ko njihovi glasovi, ki so jih v Rimu očistili, potrkajo na hišna okna, vsi pohitijo, da se umijo. »Muhe jih ne bodo nadlegovale v poletni vročini, izpuščajev na koži ne bodo imeli. Če pa bi slučajno dobili kraste, se jih bodo brž znebili,« pravijo Gorjanci.

V obilnem delu se hitro zavrti sobotni

čar je stopal zamišljen. Trpljenje ga je postaralo, sivi lasje so mu padali na čelo. Okorni prsti so se oprjemali rožnega venca. Ustnica so šepetale v molitvi: »Zveličar, sina mi daj nazaj. Saj vem, jaz sem kriv, da me morda sovraži...« Dvignil je oči, spredaj je zagledal Jožeta. Prosil bi ga, naj spozna svojega očeta. »Saj nisem več tisti, kot sem bil,« se je opravičeval. Rad bi stopil predenj, a ni mogel. Po maši je poiskal Ančko: »Pripelji ga domov, naš je...«

Jože, Ančka in oče so sedeli okrog domačo mizo. Med njimi je stal visok jerbias. Ančka je odgrnila prtiček in pokladala na velik krožnik poltice, piruhe, klobase, korenine hrena in meso.

»Da se zmenimo, Jože,« je z jasnim obrazom začel oče. »Kar je bilo med nami, naj

dan. Popoldne neso v cerkev k blagoslovu »žegnanc.«

Okračili so lepi, iz pisanega protja pleteni jerbias, prtiči so gladko likani in mačka že pozorno oprezuje okrog čumnate. Dobrote žegna je treba lepo zložiti v jerbias. To je v ponos sleherni gospodinjici. Jerbias mora biti visoko naložen. Čim višje, bolj se hiša postavi: »Koliko so imeli žegna,« pravijo ljudje. Nekoč se je zgodilo, da je bajtarska hči, ki ni imela bog ve kaj dati v jerbias, podložila pod kolač irhaste hlače svojega očeta. Pa je bila tisto leto zgodaj velika noč, rota vse ledena in dekle se je prevrnilo. Kolač se je zatrkjal za plot, irhovke, pleče, klobase, hren in pirhi pa so obležali na poti. Saj jih je deklíč hitro potisnil nazaj pod prt, a Jovoli je bilo, da so se le za hip pokazale na beli dan. Ongavova Minca jih je videla in raztrabila po vsej fari.

Komaj je blagoslov v cerkvi opravljen, že zgrabijo dekieta svoje jerbias in hitijo domov. Tista, ki bo prva prišla v vas, bo najprej oplela lan. Vsaka želi čim prej opraviti zamudno delo, zlasti zato, ker ženini po tem merijo pridnost deklet. Tista, ki bo prva prišla na vas, se bo še to leto poročila. Včasih se je zgodilo, da je kakšen gorjanski deklíč preveč hrpenel po tem; zgrabil in ušel je z jerbiasem iz cerkve še preden je bil blagoslov končan. Pa pravijo, da se kljub temu ni omožila. Morda je ženin premalo pazil?

Iz časov, ko so Gorjanci še vse bolj gojili čebelarstvo, je navada, da mora dekle doma najprej pred čebelnjak: strdeni duh potie naj izvabi živalce in jih spodbudi na novo delo. Če ne začutijo žegna, so vse leto lene in drugo veliko noč ne bo strdi, da bi namazali potice.

Tudi ostale živali morajo dobiti nekaj žegna. Mačka, pravijo, da si ga navadno sama vzame. Kokošim dajejo koščke mesa, da bi jih lisica ne pobrala.

Kadar režejo blagoslovljeno pleče, morajo paziti, da nož ne rani kosti: živina, ki bi v tem letu prišla na svet, bi bila pohabljen.

Preden pa domači okusijo žegen, morajo zajeti alelujo. To je grenka jed iz olupkov repe. Zlasti otrokom je kaj neprijetna.

Pirhe navadno razdele šele na veliki ponedeljek. Saj na veliko nedeljo je prevelik praznik, da bi človek okoli hodil. Bi bil povsod neprijubljen in pravijo, da bi ga celo s šilom zapodili.

bo pozabljeno. Ljubil sem te vedno, četudi si mislil drugače. Zdaj te še bolj ljubim kot kdaj koli prej. Spoznal sem, da brez Boga ne morem nčesar. Pri nas se bo začelo novo življenje. Se mati se veseli tega trenutka, ko z nebes gleda na nas.« Minka je zahtela. »Ne jokaj!« je dejal. »Zadosti hudega je že bilo pri naši hiši. Zdaj nas čakajo srečne ure.«

Oče in sin sta si segla v roke. Sedaj je bil Jože ponosen na svojega očeta. »Vse ti iz rok leti.« Oče je Ančki vzel nož, narezal zvrhan krožnik žegna. Spogledali so se in zasmejali. Nato je oče dvignil desnico in se prekrižal: »V čast Kristusovemu vstajenju.« »Oče naš...« Vroč molitev je kipel iz Klančarjevih ust.

Tista velika noč je bila najlepša pri Klančarjevih...

Zadružna misel

V naših dneh se o zadružništvu zelo veliko govori. Pri vsaki priliki poudarjajo, da je za slovenskega malega človeka, posebno kmečkega, zadružno gospodarsko sodelovanje edini izhod iz stisk in težav sedanjega časa. Tudi kmečki ljudje radi in s poudarkom naglašajo, da je treba ustanavljati in organizirati kmetijsko gospodarstvo na zadružni podlagi in zahtevajo, naj se v tem oziru nekaj ukrene.

Nobenega dvoma ni, da je našemu kmetu v njegovem malem gospodarskem obratu zadružništvo potrebno, ko voda ribi. Saj je današnje čase prav za prav vse povezano in združeno, in to predvsem na gospodarski osnovi: hudomušneži napovedujejo, da se bodo zaradi boljšega uspeha organizirali celo berači, vagabundi in potepuhi po menda itak že! Naše slovenske maloposestne razmere na kmetih naravnost kričijo po združeni samopomoči. Velika kmečka gospodarstva se mnogo laže in uspešneje bavijo s težavami in so jim ponavadi tudi kos, majhna pa morajo opešati. Pri nas je trdnih gruntarjev zelo znatno število, mala posestva, pa tudi zelo majhna in bajte so v ogromni večini. Ni torej nič čudnega, če je med našim kmečkim ljudstvom dozorela misel: Zadružnega sodelovanja, zlasti pri izmenjavi blaga, nam je treba! Pa je ta misel dobila tudi zunanjo, jasno obliko: »Oblastniki, ki vam je naloženo, da se brigate za kmeta, zadružništva nam dajte!« Taki in podobni kliki se slišijo, češ, dolžnost je merodajnih činiteljev, zlasti javne oblasti, da nam z zadružništvom priskoči na pomoč. In se ta misel melje med kmečkim ljudstvom, zraven se pa že čujejo tudi opazke, kakor: »Samo govorijo o zadružništvu, naredijo pa malo!« Kako je torej s to rečjo?

Eno brezpogojno drži: brez dobrih zadrugarjev ni zadrug. Dobro! Pa pravijo: »Ustanovite zadruge in dokažite kmečkemu človeku z dejanjem, da je stvar dobra in koristna, pa boste imeli takoj najboljšo zadrugarje!« Tudi to je dobro — na prvi pogled. Toda premislimo! Pri blagovnih zadrugah, ki so danes najbolj pereče vprašanje našega kmet, gospodarstva, nikakor ne gre in ne more iti po tem receptu. Zadruga se s sodelovanjem in s podporo od zunaj ustanovi in začne poslovati. Nabavlja kmetu razne gospodarske potrebščine in kupuje od njega pridelke. Začetek je kar dober. Kmetje vidijo, da je pri zadrugi ceneje, kakor drugje, vsaj pa ne dražje. To vleče. Kajti zadružništvo našega kmečkega človeka se samo pri žepu začne in konča. Ali stvar ne gre tako gladko naprej! Trgovci so večji svojega posla. In računajo: zadruga nam bo delala škodo, ker bo držala nizke cene za kmečke potrebščine, a od kmeta bo pridelke kar moči po dobri cenil kupovala. Treba jo je onemogočiti. Zato s cenami navzdol celó pod cene zadrug! Kar bomo žrtvovali, se bo pozneje že povrnilo. In store takó!

Zdaj se pa začne znana pesem. Ljudje gladko obrnejo zadrugi hrbet, če ne tekmuje s trgovci. Tekmovanja pa ni zmožna, če pri zadrugi ni zadostnega kapitala. Samo dvoje je mogoče: ali pomoč od zunaj, ali propad. Pa se ponavljajo prošnje in vloge na levo in desno: Pomagajte! Če pomoči ni, je nesreča tu. Ljudje pa pravijo: »Zadruga ni nič prida, od bor je zanič, vse skupaj ni vredno počenega

groša, kaj hočemo z njo?« Oni, ki jim je bilo na tem, da zadrugo uničijo, si manejo roke. Cene spet primerno ali celó neprimerno poskočijo, ljudje pa tarnajo, da se za kmeta živ krst ne briga in mu ne pomaga.

Zakaj je zadruga propadla? Pravite: Zaradi pomanjkanja kapitala. Ne drži. Tudi če bi imela znaten kapital, jo končno mora vrag vzeti, če so trgovci denarno močnejši od nje. In tega se pri nas ni bati, da bi ne bili. Pa znajo tudi temeljito skupaj držati in se medsebojno podpirati, če gre za njihove trgovske koristi. Zadruga v svojem stšetku gospodarsko nikakor ne more biti kos organiziranemu trgovstvu. Nobena. Preden si pa more opomoči in si nabrati kaj »rezerv« za te vrste boj v cenah, je ni več. Zakaj je ni?

Člani zadruge so bili sami ljudje žepa od danes do jutri. Sam žep (ali po domače »aržet«) pa ni nikdar in nikoli blagovnih zadrug, ki so najbolj nevarne, držal skupaj. Kajti pri vsaki trgovini te vrste je z žepom tako, da gre tu in tam tudi kaj več. Tega pa seveda žep sam ne prenese. Mora biti že še nekaj drugega zraven. Pri trgovcu je to »kalkulacija«. Izračuna si, kako bo dopolnil, kar je moral žrtvovati. Pri zadrugi je stvar drugačna. Tu mora biti pri zadrugarjih poleg žepa še —

zadružna misel. Če je ni, zadruga mora prej ali slej propasti. Kaj pa naj ta zadružna misel stori?

Če bi kmečki človek trdil, da bo prej žel, kakor je sejal, bi mislil, da se mu je zmešalo. Če od zadruge takoj pričakuješ koristi, preden si recimo toliko zaveden zadrugar, da si ji ostal zvest tudi v hudem boju s trgovcem, je za naše »zadrugarje« kar v redu. Češ, saj sem šel v zadrugo zavoljo samopomoči, to se pravi, da si bom v njej skupno z drugimi pomagali! Pa nikomur ne bomo rekli, da se mu meša, če tako govori. In vendar to mišljenje ni pametno. Nekje morajo biti žrtve, če naj bodo tudi koristi. Trgovski človek to ve, kmečki ne. In rayno ta notranja zavest, to prepričanje, da je treba v zadružnem delovanju tudi marsikaj potrpeti in tudi utrpeti, če hočeš, da bo delo končno za vse zadružnike uspešno in koristno, to je zadružna misel ali ideja. Zadružna misel ni žep, marveč nekaj notranjega, kar zadrugarje uči, da iz skupnega složnega in zvestega dela mora zrasti velika moč, ki bo prej ali slej tudi žepu prinesla svoj delež.

Kjer te misli ni, so zadruge (zlasti blagovne) obsojene na hiranje in na smrt, proti kateri vse podpore nič ne zaležejo. Prav bi bilo, če bi naši ljudje v časih, ko se o zadružništvu toliko razpravlja, te stvari premislili in spoznali, da so korenine zadružnega delovanja in napredka v ljudeh, ki zadružno mislijo.

Konec rusko-finske vojne

Po večdnevnih posvetovanjih je bila dne 13. marca 1940 v Moskvi podpisana mirovna pogodba med Finsko republiko in Sovjetsko. Opoldne istega dne so bile na vsej sovjetsko-finski fronti ustavljene sovražnosti.

Sovjetskemu ozemlju bo pripadla vsa Karelijska ožina z mestom Viipurijem, Viipurski zaliv z otoki, zapadno in severno primorje Ladoškega jezera z mesti Keksholm, Sortavala in Suojervi, nekateri otoki in Finskem zalivu, mesto Kuolajervi ter del Ribarskega polotoka in polotoka Srednji. Važen polotok Hangö da Finska Sovjetski Rusiji za 30 let v zakup. Finska daje Sovjetom pravico

železniškega prevoza preko finskega ozemlja v svrhu zveze med Sovjeti in Švedsko.

Finska je torej izgubila precej svojega ozemlja, čeprav še davno ni bila premagana. Morala je skleniti mir, zakaj od Francije in Anglije ni mogla pričakovati pravočasne pomoči. Finska republika je ohranila svojo državno neodvisnost in rešila svoj narod boljše viške poplave. Sovjetska armada se je slabo izkazala. Moralna zmaga je na finski strani. O tem govori in piše tudi po sklenjenem miru ves svet. Končne meje finske republike in še marsikatere države bo pa itak odločil zmagovalc v velikem, morda svetovnem spopadu, ki pa se še ni začel.

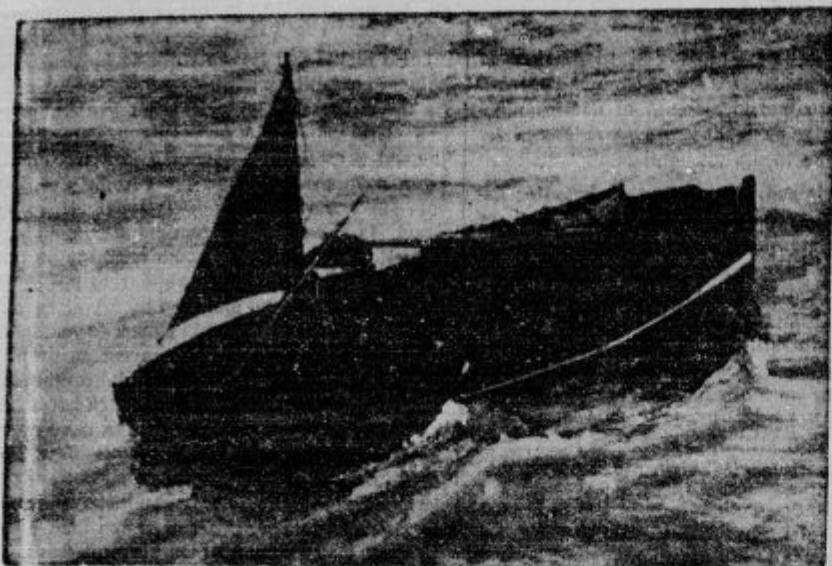
Nekaj o komunizmu

Tooliko se govori in piše o komunistih in komunizmu, vemo pa, da mnogim našim čitateljem ni znano, odkod to ime in kakšen evangelij imajo komunisti? Naj to nazorno pojasnimo. Beseda komunizem je latinska beseda »communis«, kar pomeni vsem enako, vsem skupno. Tam na Krasu se večkrat sliši namesto na občini — na komuni. Komunisti pravijo, vsi ljudje morajo imeti enako imetje in enake pravice! Mi smo tudi za to pod temi pogoji: Prvič, da bodo vsi ljudje enako razsvetljeni glave, ali kakor pravimo enako talentirani, vsi enako delavni, vsi enako varčni, vsi enako trezni. Ali bo kdaj to? — Nikdar! Nekaj zgledov: V naši vasi je imel oče dva sina, Janeza in Franceta. Da bi se po njegovi smrti ne prepirala, je zapustil obema enaka deleža. Enako poslopje, enako mero njiv, travnikov in gozda. Janez je bil lenuh, še poleti je ležal tja do sedme ure. Ko se je skobacal iz postelje, se mu je zahotelo po dobrem zajtrku. Tega pa doma ni dobil, zato gre v bližnjo gostilno, si naroči golaž in seveda pol hitra vina. Pride domov in je nakosil trave za živino. To je bilo pa tudi vse delo dopoldne. Po obedu zaspan leže in spi do tretje ure. Ko si oči zmane, čuti žejo, krene v bližnjo gostilno in naroči vrček pive. Ker pa ni bilo zadosti mrzlo, gre v drugo in spet popije

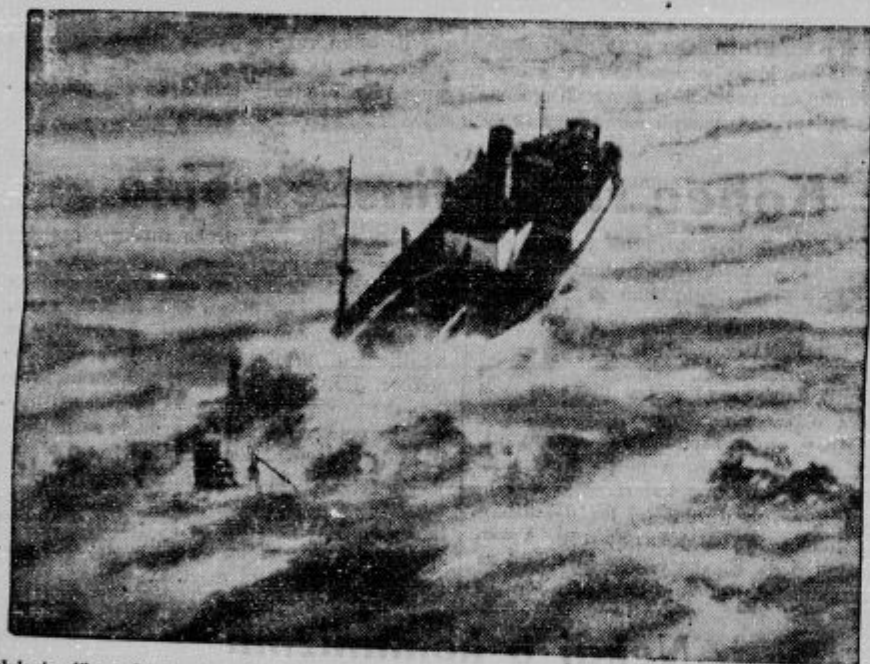
dva vrčka hladne pive. Ko raca proti domu, se mu sredi ceste v glavi nekaj zavrti, noge za noge zapletejo in cmok v graben poleg ceste, kjer je našel svoj komunistični raj! — Tako je šlo dan za dnem — v 15 letih je bil ob vse!

France je bil pa ves drugačen. Poleti je vstajal ob štirih, ob času košnje ob treh, k počitku je šel ob 10. Zadovoljen je bil z domačo hrano, le ob praznikih si je kaj boljšega privoščil, pa prebiral kmetijske liste. Zato je bila njegova živina lepa, njive dobro obdelane — ker je bil tudi v pijaci zelo zmeren, je tako napredoval, da je v petnajstih letih prikupil 2 km njiv, 1 ha travnika in pol ha gozda! Janez je pa v istem času prišel ob vse. Ko mu je prišel davčni izterjavelec zarabit edini dve mrševi kravici, pride k bratu, naj mu pomaga. Ta pravi: »Ja, bratec, saj si ravno toliko prejel kakor jaz. To vidiš, da ne gre, da bi eden lenobo pasel, pa dobro živel, drugi pa delal in se potil. In če ti danes pomagam, boš čez leto dni tam, kjer si danes.«

Kakor tu v malem, tako bi bilo v komunistični državi v velikem. Kaj šele vsem enake pravice! Saj vidite, kake pravice ima naš kmečki! Da so vsi komunisti brezbožniki, je vsem znano. Takle bi bil ta komunistični raj!

Ribiška ladja sprejema zadnjega moža posadke s potopljenega nevturalnega parnika

Okdanja slika s Severnega morja: Velik parnik za prevoz petroleja, ki ga je bombardiralo nemško letalo, se potaplja.

Britska konjeniška patrola pri Nazaretu v Palestini.

Novi Dalai-Lama, s pravim imenom Ling-Erh-La Mu-Tan-Hu je 14 Dalai-Lama in so ga kronali za vladarja Tibeta. Rojen je bil 17. decembra 1933 v Komanu. Torej še nima 7 let.

Naročniki »Domoljuba«, rudarji v Essenu na Nemškem, pošiljajo velikonočne pozdrave »Domoljubovim« bralcem. Na sliki v vrsti: Viktor Zidar, Sv. Križ pri Litiji, Trentelj Anton in Jerma iz Litije in Trentelj Pavol, Sv. Križ pri Litiji.

Vesele in blagoslovljene velikonočne praznike

Želim vsem cenj. odjemalcem, obenem pa iskrena zahvala na obiskih naše trgovine.

Alojzij Južnič,

trgov. sodružnik trgovine Ožanič-Fara.

Med poukom o živalstvu je vprašal učitelj, kdo pozna kako dvoživko. »Žaba,« je pretrgal najmanjši deček splošno molčanje. »Dobro!« ga je pohvalil. »Tako majhen, pa vse posekaš. Ali pozna še kdo drugi kako tako živalico?« — »Jaz,« se je oglasil učenec, ki je veljal za najboljšega v šoli. »Še ena žaba.«

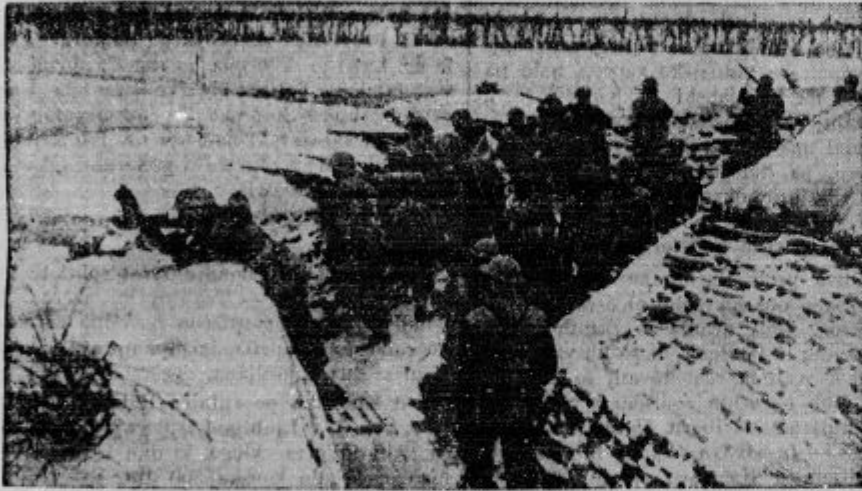

O priliki druge obletnice nove ustave v Romuniji, so obhajali po vsej Romuniji »fronto narodne obnovitve«. Na sliki je ministrski predsednik George Tatarescu pri blagoslovitvi zastave, ker je on podpredsednik »Fronte narodne obnovitve«. Na levi je patriarh Nikodem. Tretji od leve je poveljnik garde »Fronte general Georgescu«.

Tik ob fronti vojak krmi ptičke

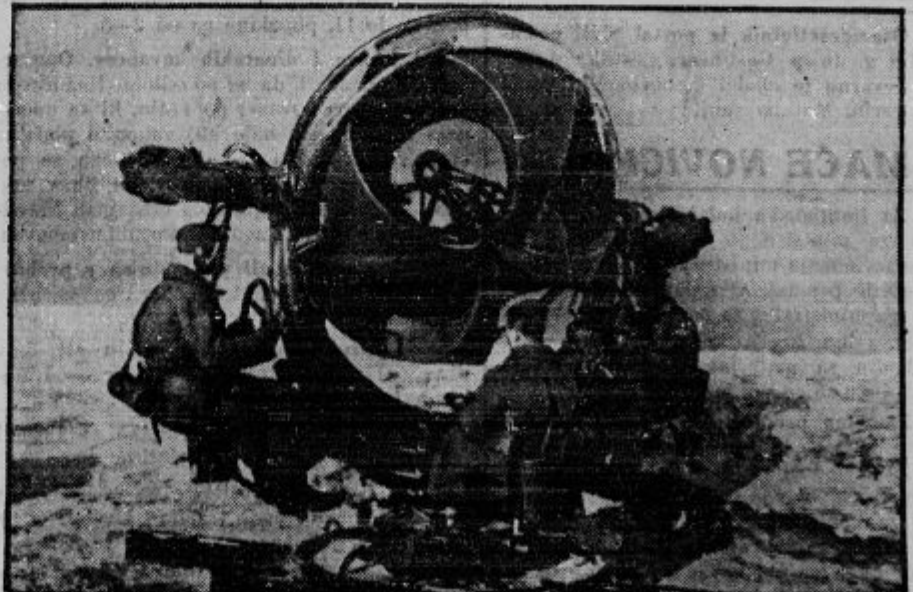
Angleški vojaki v strelskem jarku na zahodni fronti

Vojak na bojnem polju je dobil kosilo in za mizo mu služi topovska cev.

Lord Gort, britski vrhovni poveljnik, odlikuje francoskega vojaka.

Naprava za poslušanje bližajočih se letal

KAJ JE NOVEGA

Haceta že imajo

Dne 13. marca, v pozni večerni uri, se je naglo razširila vest, da je bil razbojnik Tone Haca, 23 letni fant, prijet v bivši Batičevi hiši na Stari cesti v Kranju. Prišel je neznan možički k najemniku Pavletu Hrovatinu ter povprašal po nekem Strmoletu. Obnašal se je prav sumljivo. Hrovatin, videč sumljivega človeka, ga je skušal pridržati z izgovorom, da Strmole kmalu pride. Med tem časom pa je po nekem dečku obvestil kranjske mestne stražnike. Na njegovo stanovanje sta prišla stražnika Gojmir Kremžar in Anton Medle. Oba sta takoj spoznala v neznanu Toneta Haceta.

Med njima in Hacetom se je razvila huda borba. Haca je začel streljati iz 9 mm pištole. Kremžarja je ranil v kost nad kolonom. Medle pa je dobil dva strela v noge pod kolonom. Ranjen pa je bil tudi najemnik Hrovatin, ki je dobil strel v vrat. Kroglja ga je samo oprasnila. Kljub težkim ranam sta junaška stražnika nadaljevala boj z razbojnikom in ga na posled obvladala. Ko je prišla še pomoč, so ga močno vklenili in odpeljali na mestno stražnico. Haca je bil močno oborožen. Imel je pri sebi kar 3 samokrese. V vestni službi ranjenima stražnikoma je nudil prvo pomoč zdravnik dr. Jože Herfort, nakar sta bila takoj z reševalnim avtom prepeljana v ljubljansko bolnišnico. Okoli Batičeve hiše se je zbrala takoj velika množica ljudi, ki so hoteli videti Haceta. Tega so na mestni stražnici kratko zaslišali, nakar je bil še ponoči s posebnim avtom prepeljan v Ljubljano.

Po zatrjevanju obeh stražnikov je ljuta borba s Hacetom trajala dobrih 20 minut. Kratko in stojično sta pripominjala: »Vsem je šlo za življenje! Hacetu in nama!« Njima je pravočasno prišla pomoč. V stanovanje sta prihitela predstojnik kranjske mestne policije g. Žun in poveljnik straže g. Jagodič. Ukrotili

so ga in močno zvezali. Ko je Haca uvidel, da je vsak nadaljnji boj brezupen, se je vdal in kratko pripomnil: »Zbogom tvoja kariera, Haca!« Začel je oba stražnika milo ko otrok prositi, da mu naj oprostita, da mu je žal za njiju življenje. In še je pristavil, ko je tudi spoznal, da ni mogoče noben beg, prav pnižno: »Sedaj za mene ni nobene pomoči več. Vsega je konec!« Začel je tarnati in prositi: »Ustrelita me, da končam kot razbojnik!« Haca je bil prav čedno oblečen. Obut je bil v nove gojzarice. Pri vsej tej borbi so bile prisotne 4 osebe, 2 ženski in 2 možka. Vsi so se skrivali. Pri Hacetu so še našli 30 patron in nekaj denarja.

Vest, da so prijeli slovitega razbojnika Toneta Haceta, se je hitro razširila po vsej Sloveniji, od Maribora do Rakeka, po Gorenjskem, Dolenjskem in tja do Brežic. Vsi so se oddahnili.

Haceta so oddali močno vklejenega najprej v šempetrske policijske zapore, nato pa v jetnišnico na ljubljanski Miklošičevi cesti, kjer nadaljujejo z zasliševanjem. Doslej je Haca priznal umor orožnika Ivana Medena v Sp. Hudinji, pa tudi umor Rudolfa Avpiča, doma iz Črmošnjice, okraj Kočevje. Prav tako je Haca izjavil, da je izvršil številne tatvine in vlome, ki se vseh ne more spominjati.

Preiskava proti Hacetu se bo pač zelo raztegnila, ker obsega zelo obširen razbojnikov delokrog, kajti ovadbe o raznih ropih, umorih, vlomih in tatvinah, ki so jih varnostni organi preiskovali in zasledovali, so bile podane pri vseh okrožnih sodiščih v Sloveniji, tako v Ljubljani, Mariboru, Celju in Novem mestu. Pač bo preiskava odkrila in razgrnila veliko podjetnost Hacetovo, ki je štel med svoje pomagače mnoge druge drzne in polklicne vlomilce kakor tudi berače.

OSEBNE VESTI

o Osemdesetletnik je postal bivši poslanec SLS g. Jesip Gostinčar. Čestitamo!
o Nevarno je obolen g. novomeški prošt Karel Cerin. Molimo zanj!

DOMAČE NOVICE

d Za ljubljansko bolnišnico. Na predlog finančnega ministra je ministrski svet na prošnjo socialnega ministra odobril povečanje posameznih postavk v sedanjem proračunu socialnega ministrstva za nadaljnjih 17.412.364 dinarjev. V tem znesku je tudi znesek 1 milij. 553.473 din za materialne izdatke splošne državne bolnišnice v Ljubljani.

d Pameten predlog. Društvo za varstvo delavske mladine je poslalo Delavski zbornici v Ljubljani sledeči predlog, ki se nanaša na vaje in vajeke gostinskih strok: 1. uvede naj se kontrola nad delovnim časom in vzgojo vajencev ter vajenk, zlasti glede počitka. Delovni čas naj konča z deveto uro. Le v izjemnih primerih naj bi šel do desetih, nikdar pa ne preko tega časa; 2. omogoči naj

se vsemu osebju izvrševanje nedeljskih dolžnosti in da vajencem ter vajenkam prost dopoldan do 11, popoldne pa od 2—5.

d Konec 1 dinarskih kovancev. Opozarjajo se prizadeti, da se po odloku finančnega ministra stari kovanci po 1 din, ki se umaknejo iz obtoka, nehajo biti zakonito plačilno sredstvo 20. aprila t. l. Zaradi tega se pozivajo vsi lastniki teh novcev, da jih v najkrajšem času zamenjajo pri blagajnah Narodne banke ali pri državnih finančnih ustanovah.

d Pri zaprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite jutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josef« vode.

d Barometer proti vračilu stroškov din 3.50 v znamkah. Barometer — Ljubljana I, poštni predal 18.

d Mestni proračun Ljubljane za 1940-41 je pristojno ministrstvo v celoti odobrilo.

d Velikonočne počitnice na vseh šolah v dravski banovini bodo trajale od vstetega 19. do vstetega 27. marca.

d Uspeh hrvatskih književnikov v Ljubljani. Pod tem naslovom prinaša »Hrvatski Dnevnik« obširno in toplo pisano poročilo o

nedavnem nastopu hrvatskih književnikov v ljubljanskem dramskem gledališču. Zlasti izšrpno prinaša Koblarjev govor ob tej priliki o kulturnih stikih med Hrvati in Slovenci. Med drugim podrobno navaja, kdo vse se je tega večera udeležil ter naglaša: »Zlasti se je opazilo, da je na prireditev prišel tudi dr. Korošec, ki je branje posameznih peeml in proznih odlomkov kakor tudi govore Franceta Koblarja in dr. Jakovljeviča pozorno poslušal ter jim s ploskom pritrjeval.«

d Naše bralce opozarjamo na današnji oglas tovarne čevljev »PEKO«.

d Za invalide. Ker dosedanji znesek 15 milij. din za izplačilo invalidske podpore do konca tega proračunskega leta ni zadostoval, je ministrski svet ministru za socialno politiko povečal ta znesek še za nadaljnjih 60 milij. din do konca sedanjega proračunskega leta.

d Korpulentnim in miščastim, pri katerih se pokazujejo znaki raznih težav zaradi nezadostnega izločevanja sokov, izborno pomaga večtedensko pitje naravne »Franz-Josef« greнке vode. Taki ljudje se morajo tudi doma — seveda pod nadzorstvom zdravnika — zdraviti za shujšanje.

Reg. po min. soa. pot. in nar. zdr. S-br. 2.480, M. V. M.

d Posvetitev zagrebškega pomožnega škofa dr. Laha je določena na dan 7. aprila ob 8 v stolnici. Posvetitev bo izvršil zagrebški nadškof dr. Lojze Stepinac. Za konsekratorja sta določena sarajevski nadškof dr. Ivo Barič ter pomožni škof in zagrebški generalni vikar dr. Franjo Sallis-Seewis.

d 100 milijonov za razna javna dela bo najela vardarska banovina.

d Binkočno romanje Trsat-Split: za tekmovalce 22 dinst. — Tekmovalni načrt 3 dinst. (znamke); ali: brezplačna navodila za znano ceno do 1. aprila, pošilja uprava »Po božjem svetuc, Ljubljana.

d Kmetstva posejilnica ljubljanske okolice s. z. n. j. v Ljubljani izplačuje od 15. marca 1940 dalje vse vloge, ki dne 1. marca 1936 niso presegle zneska 500 din. Vse te osvobodjene in nedvignjene vloge se bodo po 30. juniju 1940 prenesle na novi račun in se bodo obrestovale po normalni obrestni meri.

d Očiščenje naravne sdravljenje je spomladanska kura s »Planinkac« zdravilnim čajem, ki je sestavljen večinoma iz najboljših planinskih zdravilnih zelišč. Doizgoletna izkušnja nam namreč potrjuje, da je »Planinkac« zdravilni čaj, ki ima v sebi preizkušene in dobre zdravilne sestavine, regulator za čiščenje. — Zdravljenje od 6—12 tednov s »Planinkac« zdravilnim čajem deluje izvanredno in sicer brez strupov pri vseh sledečih boleznih: pri slabih prebavi želodca in zaprtju telesa, slabem delovanju črevesja in napetosti telesa, omotici in slabosti, obolenju hemoroidov in boleznih jeter. »Planinkac« zdravilni čaj posepuje apetit. Zahtevajte v lekarnah samo pravi »Planinkac« čaj, ki se ne prodaja odprt, temveč samo v originalnih, plombiranih zavojih po 20 in 12 din z napisom proizvajalca: Lekarna Mr. pharm. L. Bahovec v Ljubljani, Kongresni trg. — Reg. S. br. 3408/1933.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Sokol naj se razdravi. »Trgovski list« piše: »Vlada je obravnavala položaj posameznih športnih organizacij ter bo to vprašanje še pretresala. Politični krogi sodijo, da gre

Konkubinac

Priležništvo, spatenca spaka modernega zakonskega življenja, življenje in ljubezen na kvatre ... Tudi koruzniki jim pravijo. Ali uganete, komu se nam zde te sorte ljudje podobni? Današnjim modernim damam in gospodinam v mestih in že tudi po deželi, ki se same sebi ne zde dovolj lepe v tisti in taki podobi, kakor jih je Bog ustvaril, pa se zalo z drago kupljenimi barvami tako neokusno barvajo in mašejo. Boga hočejo popravljati, pa zato same sebe kaže. Tudi ti ljudje hočejo s svojo »svobodno ljubeznijo« popravljati lepoto zakonskega življenja in vzorno urejenost družinskega življenja, pa gredo in iz v resnici svobodnega človeka izmalčijo podobno do dna ponižanega sužnja, recimo — sužnja. Kaj je namreč ženska, ki je zavrgla svoj lepi dekliški stan in se vpreglja v jarem svetovne spatenosti drugega kakor najubožnejša sužnja! Danes morebiti po »moženje« milosti že gospa, jutri po svobodni odločitvi islega moža čisto navadna beratica, te ne pestna vlačuga. In otroci ... Brezdomci ... Kakor govori sv. apostol Juda: »Kakor poznojesenska drevesa brez sadov, dvakrat usehla, izkoreninjena; divji morski valovi, ki izmetavajo nesnago; blodne zvezde, katerih čaka trna tema na veke.«

tukaj v prvi vrsti za vprašanje ureditve položaja našega sokolstva. Splošno mislijo, da bi bila najboljša ta rešitev, da bi se sokolstvu vrnil tisti položaj, svobodni in demokratski, kakršnega je imel pred 8. januarjem 1929, ko se je svobodno razvijal ter napredoval.

p Kako se zapostavljeni. Na seji vlade je bilo sklenjeno, da se izplača Sokolom pol milijona dinarjev kot odškodnina za škodo, ki so jo napravile Sokolu razne neodgovorne osebe.

p Banska oblast v Zagrebu je na podlagi zakona o tisku prepovedala nadaljnje izhajanje tednika »Narodni val«, ki ga je izdajal Radičev sin Vlado Radič.

VINA za vse priložnosti naročite pri Centralni vinarni v Ljubljani.

p ZZZ se dobro drži. Pri volitvah v bratovsko skladnico na Jesenicah je volilo 2858 volivcev. Volivnih upravičencev je bilo 3740. Volivna udeležba je znašala 76%. Posamezne liste so dobile: ZZZ 482, JSZ 429, NSZ 628, SMRJ 1321. Izid teh volitev kaže, da sta organizaciji ZZZ in JSZ v primeri z volitvami obratnih zaupnikov v mesecu februarju 1940 v glavnem ohranili svoje postojanke, dočim sta NSZ in SMRJ občutno nazadovali. Volitve v krajevno bratovsko skladnico pa se ne dajo povsem primerjati z volitvami obratnih zaupnikov, ker so pri teh volitvah odpadli glasovi mladih delavcev, ki jih imata največ ZZZ in NSZ. Častno zmago je dosegla ZZZ tudi v Kranju.

d 72 županov iz okrajev Celja, Gornji grad, Laško, Smarje in Konjice se je zbralo te dni na tečaju Zupanske zveze v Celju. Zborovalce je pozdravil v imenu celjske mestne občine in v imenu odsotnega podpredsednika Zupanske zveze senatorja Alojzija Miheličiča predsednik celjske mestne občine dr. Alojzij Voršič. Na tečaju sta predavala dr. Kukman o občinskih uslužbenih in o pravnih sred-

stvih, Lesar o občinskih proračunih. Na zborovanju se je razvila po predavanjih živahna razprava, tako da je bil tečaj res zanimiv in bo vsekakor rodil lepe uspehe.

d Tudi letos bomo izvažali opeko. V Mariboru so se mudili te dni zastopniki dunajskih gradbenih podjetij v svrhu pogajanj z opekarnami. V iste svrhe so odpotovali tudi v Zagreb in v Slavonijo.

d Kovači so zberovali te dni v Celju. Razpravljali so o raznih zadevah svojega stanu. Sklenili so med drugim, da bodo predlagali sedanji cenik in ga prilagodili novim razmeram.

d Posojilo 4.800.000 din za dokončanje del pri gradnji nove mariborske carinarnice je odobrila Hipotekarna banka.

d Odstop državnega zemljišča v Bankovih tamošnjemu šolskemu odboru za zgraditev nove ljudske šole, je odobril ministrski svet.

d Ker je v letošnji zimi poginilo mnogo živali, so lovci na zborovanju v Celju sklenili, da bodo srujali streljali za dobo treh let samo, na zalazu. Jerebic pa ne bodo streljali za dobo enega leta.

d 19.000 din je odnesel neznan izumovič iz društvenih prostorov mariborskih tiskarjev.

d Na strmem pobočju je padel v prepad in se do smrti pobil 37 letni čestar Rudolf Zidar na novi pohorski cesti na Hočkem Pohorju.

d Dve tri iz Slovenske Krajine. V Bogojini je umrl Franc Camplin, tretješolec soboške gimnazije. — Na praznik sv. Jožefa so v

Blagoslovljene velikonočne praznike!

Uredništvo in uprava

Dol. Lendavi blagoslovlili zastavo za slovensko Marijino družbo. Zastava je veljala 4500 din. — Služba organista je razpisana v župniji Markovci. — V Gozdu pri Sotini so našli zmurznjeno 79 letno občinsko revo Terezijo Krenos. — Ko je kuhala se je vnela obleka 76 letni Ani Zohar v Lendavi. Opeklinam je revica podlegla. — V Gaberjah razsaja davica.

d Smrt botre 120 otrokom. Pred par dnevi je umrla v Zlatolčju na Dravskem polju najstarejša, povsod priljubljena botra ga. Ursula Sagadin. Imenovana je bila stara 90 let in je bila botra 120 otrokom, kar je gotovo nekaj nenavadnega.

d Povodenj je povzročila velike škode tam okrog Ljutomeru in vasi Pristava, Stročja vas, Tren in Razkrižje.

Obiski v splošni bolnišnici v Ljubljani. Iz res utemeljenih gospodarskih in zdravstvenih ozirov se cenjeno občinstvo vjudno naproša, da izvoli obiske pri bolnikih kar najbolj omejiti in iz zdravstvenih razlogov po možnosti tudi brez otrok. — Uprava splošne bolnišnice v Ljubljani.

Dva vagona v Kolpi

V nedeljo 17. marca se je na železniški progi Ljubljana-Karlovac, v bližini postaje Ozalj, ki leži na hrvatakem ozemlju, pripetila strahotna železniška nesreča, kakršna pri nas že dolgo ni bila zabeležena. Ob času, ko pišemo, nam je znano o nesreči naslednje:

Naglo kopnenje snega v zadnjih dneh, ki ga je povzročilo nenadno zvišanje temperature, je na mnogih bregovih razrahljalo zemljo, kar povzroča mnogokje plazove. Zlasti pa je nevarnost plazov velika ob železniških progah, ki niso zavarovane z obrambnim zidom. Tako je tudi na progi Karlovac-Novo mesto, ki je bila zgrajena leta 1913-14 precej na hitro roko in zelo slabo, ker so jo delali Madžari. Nezgodna se je pripetila na kraju, ki je oddaljen kakšna dva kilometra od postaje Ozalj in približno kilometer od naslednjega postajališča Zaloka. Tam teče proga dalj časa ob reki Kolpi, na drugi strani pa je precej strm, slabo zavarovan breg. Naglo topljenje snega je razmehčalo zemljo na bregovih in tako ustvarilo nevarnost plazov, za katerih sprožitev je potreben vsajih je nezaten tresljaj.

Potniški vlak št. 9214 je ob 4.06, točno po voznem redu, odpeljal iz Karlovca proti Ljubljani. Ob 4.34 je srečal postajo Ozalj in zavozil na oni del proge, ki teče ob reki Kolpi, ki je v zadnjih dneh narasla za več metrov nad normalo. Naenkrat sta strojevodja in kurjač zasilila grmenje plazov. Strojvodja je še utegnil zapreti ventil parnega kotla, nato pa sta oba brž poskakala na prosto. Isto so storili tudi uslužbenci v službenem vozu. Nekaj hipov zatem pa se je že sprožil drugi plaz, ki je med bobnečim grmenjem zdrvel na progo. Potegnil s seboj lokomotivo, tender, službeni

voz in še en osebni vagon ter jih prevrnil v naraslo Kolpo. Ostali vozovi vlaka so ostali na progi. Med potniki v vagonih, ki jim je plaz prizanesel, je našala strahovita zmeda. Vsi so rinili proti izhodu, da bi dospeli na prosto. Medtem so preživeli železničarji skušali organizirati pomoč, da bi rešili potnike, ki so bili v onem osebni vagonu, ki se je prevrnil v Kolpo. Ta vagon se je povsem prevrnil, tako da so iz vode štrlela le kolesa. Toda le malo potnikov se je posrečilo rešiti. Ob trenutku, ko pišemo to prvo poročilo, je znano samo to, da pogrešajo dvanajst potnikov, od katerih so najbrž vsi utonili v Kolpi.

Ker spada postaja Ozalj in sploh vsa proga Ljubljana-Karlovac pod ljubljansko železniško ravnateljstvo, so iz Ljubljane takoj, ko je prispela vest o strahotni nesreči, odposlali rešilne priprave z žerjavi in drugimi pripravami na kraj nesreče. Rešilni vlak je odpeljal iz Ljubljane ob 9 dopoldne. Z osebnim vlakom pa so se odpeljali na kraj nesreče trije višji uradniki, in sicer dr. Dekleva, inž. Zelenko in inž. Milhofer. Iz Novega mesta pa so že prej poslali na pomoč pomožni vlak.

Med težje ranjenimi potniki so tudi naslednji, za katere je bilo že mogoče izvedeti imena: Miroslav Schtiller iz Crnomlja, Dragotin Jakovac, trgovec iz Karlovca, posestnik Mirko Pilat iz Jaškova, Stanko Hrovat iz Novega mesta, Vlasta Demšar, učiteljica iz Radovice, Josip Gruden iz Smarja, Mihael Kuštrin iz Zagreba ter gozdna delavca Marko Borič in Peter Mlinzrič.

Na kraj nesreče je prišel tudi hrvatski ban dr. Subašič. Podrobnosti bomo priobčili v prihodnji številki »Domoljuba«.

RAZGLED PO SVETU

Ob prvi obletnici Slovaške

Dne 14. marca so Slovaki slavili obletnico proglasitve državne samostojnosti. Nismo poklicani, da bi sodili o krivdi enega ali drugega. Mi želimo mladi slovaški državi, ki kaže v svoji notranji urejenosti veliko življenjskih sil in še več volje do ohranitve naroda in države, da bi mogla zgraditi s svojo odločnostjo in voljo močno državo, po kateri je hrepenela toliko let v preganjanju ali v zapostavljanju. Danes se Slovaška republika zaveda, da je znova dvignila iz tisočletne smrti staro Svetopolkovo Velikomoravsko kneževino, ki je bila sen vseh velikih slovaških

duhov in dediščina v duhu Bernolaka, Štura, Hviezdoslava, do Razusa in Hlinke, in da jo hoče izgraditi v državljanski polnosti. Njene sile so mlade in bočejo živeti. Kakor se današnji čas vsak narod in država usmerja v duhu samoohrane, tako tudi Slovaški ne smemo v taki meri zameriti, da je poiskala zveze tam, kjer so ji jamčili življenje in razvoj. Mi bi samo želeli, da bi bilo to dovoljni temelj za polno rast slovaške državnosti in za njeno trajanje.

Naj živi in naj se krepi Slovaška republika navznoter in navzven!

ITALIJA

a Ponesrečeni rudarji. Pri veliki nesreči v raskih premogovnikih v Istri, o kateri je »Domoljub«² že poročal, so se smrtno ponesrečili sledeči rudarji iz goriške pokrajine: Lojze Furlan iz Bovca, Josip Hvala iz Idrije, Josip Kravanja iz Soče, Štefan Čuk iz Črnega vrha nad Idrijo, Anton Marc iz Ajdovičine, Ferdinand Čar iz Idrije, Janez Komac iz Soče, Rafael Leskovec iz Črnega vrha nad Idrijo, Janez Mesesnel iz Goč. Trupla ponesrečenih so prepeljali v domače kraje, kjer so jih slovesno pokopali. Osirotelim družinam je objubljena pomoč. — Ob državni cesti, ki pelje iz Ajdovičine proti Čolu, so otroci našli mrtvo truplo. Bil je 27 letni Ivan Lampe, doma iz Višenj v župniji Čol. Zdravnik je ugotovil, da je zmrznil. — V Planini pri Vipavi je imel zelo slovesen pogreb 40 letni Anton Marc, ki ga je ob zadnji nesreči ubilo v raskem premogovniku. — Neko soboto zvečer je v Godoviču začel goreti senik posestnika Franca Grudna. Ogenj se je hitro razširil na skupino bližnjih hiš. Ogrožena je bila tudi postaja karabinierjev, katero so izpraznili. Brž ko se je vest o požaru razširila, so prihitali na pomoč gasilci iz Idrije, iz Črnega vrha in iz Hotedršice za jugoslovanske strani. Ob 1 ponoči je dospel oddelek gasilcev iz Gorice. Gasiti so pomagali tudi vojaški oddelki. Združenim močem se je kljub velikemu pomanjkanju vode posrečilo požar najprvo omejiti in nato pogasiti. Ko je bilo delo končano, se je poveljnik goriških gasilcev inž. Del Neri zahvalil jugoslovanskim gasilcem iz Hotedršice za njihovo brezprimerno požrtvovalnost. Škode je več kot 100.000 lir. Zgorelo je med drugim kakih 140 stotov sena in en vojaški tovorni avtomobil.

AMERIKA

a Novi nemški pogoji za mir in razorožitve? Ameriško časopisje prinaša zadnje dni pogoje, pod katerimi bi bila baje Nemčija pripravljena skleniti mir. Ti pogoji so: 1. Srednja Evropa ostane nemški življenjski prostor. 2. Oni deli Češko-moravskega protektorata, kjer bivajo Čehi, bi dobili avtonomijo, podobno Slovaški. 3. Iz delov Poljske, ki so popolnoma poljski, bi se ustanovila samostojna Poljska. 4. Nemčija naj dobi del svojih kolonij. 5. Nemčija bo opustila avtarkični gospodarski sistem in vstopila v novi gospodarski red, katerega je v svoji spomenici predlagal v imezu Ameri-

ke Rooseveltov osebni odposlanec Welles. 6. Nemčija bi bila pripravljena po sprejemu teh pogojev skleniti pogodbe o večnem prijateljstvu z Veliko Britanijo in Francijo in bi hkratu s njimi sklenila razorožitev.

NEMČIJA

a Nemški narod naj zbira stare kovine. Maršal Göring je objavil poziv nemškemu narodu, naj zbira kovine, ki naj jih pokloni Hitlerju o priliki njegovega rojstnega dne. Göring je izjavil s tem v zvezi uredniku lista Volkischer Beobachter, da bo sovražnik skušal sedaj dokazovati, kako Nemčiji primanjkuje kovine. Toda vedeti je treba, je dejal Göring, da sta tudi Anglija in Francija začeli izvajati racioniranje in da se v vseh državah zbirajo kovine. To zbiranje ni dokaz pomanjkanja, temveč dokazuje, da gleda Nemčija na bodočnost in da je pripravljena na vsako žrtev za izvojevanje dokončne zmage.

DROBNE NOVICE

Na 28 krajih v Palestini bo mogoče pridobivati petrolej, so ugotovili angleški strokovnjaki.

Nov trgovski sporazum je podpisala norveška vlada z Anglijo.

257 nemških mornarjev s potopljenih podmornic in 1271 članov posadk z trgovskih ladij je v angleškem ujetništvu.

V zadnji ofenzivi na Karelijski očeti so imeli Sovjeti 21.000 mrtvih, 50.000 ranjenih in 3000 ujetih.

25 m globoko je zgrmel vlak v severno-japonski pokrajini Yamagata; 130 potnikov zgorelo.

Brzojavno čestitko sv. očeta Piju XII. ob obletnici papeževanja je poslal tudi vodja »rajha«² Hitler.

17.000 mož so izgubili Finci v zadnji vojni s Sovjeti.

100.000 Fincev je zaradi vojne brez strehe.

250.000 Fincev se bo izselilo iz ozemlja, pripadlega sedaj Sovjetom.

Nemčija bo pošiljala v Italijo dnevno po suhem 1500 vagonov premoža.

Tri brezmesne dneve so vpeljali v Franciji.

Strahna lakota je zavladala v kitajski pokrajini Hopei; ljudje jedo drevesno skorjo in zemljo.

Prosvetna društva za Slovenski dom

Delo za zgraditev osrednjega slovenskega prosvetnega doma, ki bo nosil ponosno ime »Slovenski dom«, lepo napreduje. Razpisan je že natečaj za načrte, ki morajo biti dovršeni do konca marca in spomladaj se bo začelo že zidanje. Nekaj denarja je sicer že nabranega, še več pa ga bo treba še nabrati. Glavno breme pri zbiranju prispevkov je poleg mnogih drugih sodelavcev padlo seveda na prosvetna društva, ki so razpredena po vsej deželi. Tako bo ta lepi dom v največji meri sad majhnih pa številnih prispevkov, ki jih daruje naš mali človek za naše dostojno kulturno lice. Da bi društva imela pri tem zbiranju več veselja in da bi se med njimi začelo lepo tekmovanje, je za druga »Lastni dom«² razpisala 19 prav lepih nagrad, ki bodo po žrebanju razdeljene med najpridnejša društva. Težko je bilo določiti red tekmovanja, da bi bilo za vsa društva enako pravično, ker društvo v gmotno močnejšem kraju, ki ima že svoj dom, veliko članov in med njimi še nekaj »težkih«, pač z lahkoto zbere toliko kot kako drugo društvo v zapuščeni fari, kjer je revščina, članov malo, pa še med temi nobenega petičnejšega. Prav v svrhu tega tekmovanja so društva razdeljena na 19 gospodarskih okrožij, ki že imajo svoje domove, knjižnice in odseke, in društva, ki še ne stoje tako trdno. Tako se bodo prispevki, ki jih je zbralo posamezno društvo, merili po pridnosti in požrtvovalnosti, ki je bila za to potrebna in ne po goli vsoti. More se zgoditi, da najsiromašnejše društvo, ki s požrtvovalnostjo članov zbere dokaj manjšo vsoto kot gospodarsko močnejše društvo, ki je sicer večji prispevek z lahkoto nabralo, odnese prvo nagrado, ker bo po zgornjem ključu odločila pridnost revnejšega društva. Tako se morejo tega tekmovanja z enakim uspehom udeležiti prav vsa društva in ker je tudi nagrad 19, bo v sleherno okrožje prišla z gotovostjo vsaj ena nagrada. Nagrade pa so lepe in vredne, da se društva zanje resnično potegnjejo. In sicer: Kinoaparat (vreden 20.000 din), velik radioaparat (za 7000 din), trije slioptični aparati, dva harmonija, radioaparat (za 4000 din), 5 žarometov, 8 knjižnih zbirk in masekarska garnitura. Vsi dobiki so vredni nad 60.000 din. Knjižne zbirke bo vsako izrebano društvo zbralo po potrebah svoje knjižnice, seveda do vrednosti razpisane nagrade (I. vrsta 800 din, II. do 500 din, III. do 250 din in še maskerska garnitura). Vsa društva pa, ki bodo sodelovala pri tej veliki nabitni akciji, bodo vpisana v »Zlati knjigi«, ki bo shranjena v »Slovenskem domu«, v večem spomin našim znancom na to veliko delo slovenskega naroda. Pritakovati je, da bodo te nagrade prosvetnim društvom dale lepo vzpodbudo, da se bodo spustila v to plemenito tekmovanje — za nagrade in naš »Slovenski dom«.

J. Praprotnik

Domžale — Ljubljanska cesta št. 106

prporoča svoje najnovejše šivalne stroje, pogrezljive, vseh svetovnih znamk, po najnižjih cenah. — Velika izbira moških in damskih dvokoles. — Na zalogi tudi malo rabljeni in dobro ohranjeni šivalni stroji in dvokolesa.

PO DOMOVINI

Kako se je rešil plamenov

Na Janževem vrhu nad Ribnico na Pohorju se je pripetila usodna nesreča, ki je spravila uglednega posestnika v veliko življenjsko nevarnost. Obenem pa so okoliščine, v katerih se je ta nesrečni dogodek zgodil, tako nenavadne in zanimive, da zaslužijo, da jih podrobneje opišemo.

Posestnik Ivan Kozjak, po domače Pokeržnik z Janževega vrha pri Ribnici na Pohorju, je prodal tovarni lepenke na Podvelki za 8000 dinarjev lesa. Ko je ta denar dvignil, je kupil v trgovini steklenico bencina, potem pa se je zadržal v gostilni do temne noči. V temi se je napolnil proti domu v hrib, ker pa je bila pot na zledeneli strmini nevarna, je prižgal svetilko. Tako je nekaj časa hodil, ko se mu je na ledu naenkrat spodrsnilo ter je padel na hrbet. Pri tem se mu je steklenica z bencinom, ki jo je imel v nahrbtniku, razbila ter mu je tekočina prepojila obleko in nahrbtnik. Obenem pa mu je pri padcu ugasnila v svetilki sveča. Ko je svečo spet, prižgal, je prišel z gorečo vžgalico preblizu obleke. Naenkrat se je z bencinom prepojena tkanina vnela ter je bil nesrečnež v hipu ves v plamenih, kakor živa plamenica. K sreči ni v strašnem trenutku izgubil razsodnosti. Prva skrb mu je bila denar. Pograbil je osem tisočakov iz žepa ter jih vrgele v grmovje, za njimi pa še zlato uro. Potem se je vlegel na tla ter se valjal po snegu, da bi ogenj udušil, toda bencin se ne da tako lahko pogasiti. Med valjanjem je trgjal s seboj obleko, ki se mu je na hrbtu zaradi ognja že kar prilepila na

kožo. Posrečilo se mu je, da se je le oprostil plameneče smrti ter se potem popolnoma gol, samo v čevlje obut, priplazil do doma. Domači so takoj poslali v Ribnico po zdravnika, ki mu je strašne opekline obvezal ter ga napolnil v bolnišnico v Maribor, kjer se sedaj zdravi. Denar in zlato uro pa so šli domači naslednje jutro iskat na mesto nesreče ter so res našli tisočake in uro v grmovju.

Iz raznih krajev

ljen, je pričal njegov lep pogreb. — Naj počiva v miru.

Kamaik. Dne 11. marca se je pričel tukaj kmetско-gospodarski tečaj, ki ga prireja kr. banska uprava. Vodita ga gđ. Miklavčičeva in g. dr. Pergerjeva. Kmetiska dekleta bomo hvaležna vsem, ki so nam omogočili in preskrbeli to strokovno šolo za naso prihodnost.

Raka pri Krškem. Te dni so vzeli iz zvonika župne cerkve še izza pred vojne preostali ubiti zvon. Predvidoma se bo koncem maja zopet oglasil v počastitev nebeski Kraljici, kateri bo tudi posvečen. Da se bo ujemal z velikim in obema manjšima tovarišema, bo za 360 kg težji ter bo tako tehtal 1060 kg. Stal pa bo okrog 35.000 din. — Pri Pirčevih v Zalokah je pred nedavnim točil vino gostilničar Selak iz Dobrave.

Cerkije pri Kranju. Kmečko-prosvetni tečaj, ki se je vršil pod okriljem Prosvetnega društva je bil pretekli teden zaključen. Vršil se je dvakrat na teden. Vseh predavanj je bilo 56. Število poslušalcev skupno znaša 2000, poprečna udeležba na vsakem večeru je bila okrog 100. Na splošno je bila udeležba zelo lepa, tako, da je tečaj v vseh ozirih zadovoljivo potekel.

Hotič. Letošnjo zimo zelo občutimo potrebo po elektriki, ker vadao primanjkuje petroleja. Malo čudno se nam zdi, ker je mimo nas napeljan daljnovod, elektrike ga nimamo. — Kakor smo izvedeli, se bo hotiška župnija nekoliko razširila, tako da se bo vas Konj odključil od župnije Vače ter priključil k hotiški. — Posestniki se pri nas pritožujejo, ker jim je divjačina napravila mnogo škoda pri mladih drevescih.

Predosije pri Kranju. Te dni je bil občni zbor mlade delavske katoliške organizacije ZZZ v Pradcljah. Sledila so obširna poročila odbornikov in po teh poročilih volitve, pri katerih je bil izvoljen odbor s predsednikom Janez Nograškom na čelu.

Mali Cirkni pri št. Ruperta na Dol. Umrl je 71letni staroupokojeni rudar in zvest čitatelj in naročnik »Domoljuba«, od kar izhaja. Janez Zrimšek na Malem Cirkniku. Dolgo in z boleščjo v srcu je prenašal krivico, ki se je godila staroupokojencem in na tihoma želel in veroval v izenačenje med staro in novoupokojenci, katerega pa ni dočakal.

Begunje pri Cerknici. Pretekli teden smo imeli enodnevni tečaj, ki ga je priredila »Kmetška zveza«. Omeniti moram tudi, da bomo imeli na velikonotni ponedeljek po večernicah v Cerkvenem domu lepo telovadno akademijo. Naj pride velike ljudi tudi od sosedov, ker bodo vse točke zelo lepe in zanimive!

Sostro pri Ljubljani. Prosvetno društvo bo uprizorilo na Veliko nedeljo 24. marca ob pol 4 popoldne igro »Za kristem« v 6. slikah. Igra je za veliko noč in za osmerinski dan. Spisala jo je naša delavčica, Marija Gasperšičeva. Je slušateljica na vev-

RAZNO

Zdravilo za pijance. — Berlinski zdravnik Viljem Straus zatrjuje, da zanesljivo ozdravi še tako trdozvrstne pijance s pomočjo enostavnega vdihavanja kisika. Ponavlja to preprosto zdravljenje dva do trikrat in baje uniči na ta način vsako poželenje po alkoholu.

Skušaj vsak biti sam pošten in pravičen in kadar to, potem si lahko prepričan, da je svet za enega dobrega človeka bogatejši.

Vsak človek je kralj na svojem lastnem dvoiršču; kako pa kraljuje, pa vidijo drugi bolj, kakor on sam.

Na nekem močvirnatem kraju je stal kol, na katerem je bila tablica z napisom: Pozor! Nevarnost! Kadar voda sega čez to tabelico, ne hodite naprej, da ne utonete.

Metulji čez Ocean. Da so letali premagali Atlantski ocean, je že znana stvar. Da pa so žezenj preleteli tudi metulji, to je novo. Na afriški obali so našli metulje, ki drugde žive le v Braziliji. Po mnenju strokovnjakov pa ti metulji niso mogli drugače priti iz Amerike

Besede

(Povest)

— Epical N. Velikonja, ilustriral akad. slikar L. Šušmelj

Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

»Kaj neč je dejal.

Ko je slišala Meta Francetovo ime, so ji roke omahnile. Cilka ji je bila naročila, naj pove, in Meta ni imela poguma. Francetu pa nel Kaj njega to briga, če ne očeta, in oče ji je zagrozil, da jo izžene. Meta se je sklonila k ovsu ter ni videla, da tolče s srpom po strnišču, tako se ji je temnilo pred očmi. Samo vzdihnila je ter težko soplja.

»O, pa te čakal je slišala iz teme Indofov glas. »Še rekla je, da ne more z domač se je lagal. »Saj je ni domač je zašepetal, »tudi ona žanje nocoj!«

Tone je šel, pod bregom je zavriskal, kakor bi se nekdo zakrohotal. Divje in hripavo kakor irhaste klače.

»Sem prav radovedenč se je bil po kolenih Indof, ko je Tone izgnil v temi.

Na Rupi je bila doma samo gospodinja. Sukala se je pri ognjišču, ko je vstopil. Spomnila se je, da mu je zadnjič obljubila jajc.

»Prezgoden si, kokoši še niso znesleč je rekla, ko ga je ugledala.

»Danes ni treba jajčč je dejal ter sedel na stol. Popihal ga je prej ter nato pobrisal z žepnim robcem.

»Nocoj imam praznične hlače! Saj imam doma še druge, toda ta obleka je najboljša. Sam sem si jo izbralč

»Kar sam?« je vprašala.

»Sam! Pa sem rekel, da jih lahko oblečem, ker pri vas ni toliko prahu! Zadnjič sem bil v zvoniku. Še vpra-

šal sem, če je prah, in so rekli, da ga ni. Pa je bil, dva dni sem krščil, pa se še poznalč je obračal komolce na jopiču.

Ruparica je bila slabe volje. Mož ji je bil povedal o Andreju; izvedela je, da je dober v Vido. »Zakaj sem se pehalalč je godrnjala na Huljko, ki da je samo jedla, zdaj pa tako. »Naj se le prikažeč

Tone je izvlekel cigareto.

»Da boš vse osmradič je rekla ter stopila po veži da pomete. Mož je bil pri Vidicu, Rezka je žela pri Bazku, Matevž je nekaj brundač v hlevu, zakaj ni domov gospodarja.

»Župan mu je zmešal glavo! Dobro, da je jutri konec! Da bo spet red v občini. Zdaj je samo beganje in Brus je že tako osoren in siten, kakor bi bil natak-njen na trn.«

Njegovo mrmranje se je čulo kot daljna molitev.

»Kadim, pa samo dobre. Nič ne mešam kozje brade in bukke kakor Gideljč je rekel ter si prižgal žveplenko. Mahjen plamen se je posvetil in ugasnil. Prižgal je vnovič. Zdaj se mu je zlomila, da bi si kmalu opokel prste. Otresel jo z roko, da mu je zapestnica skočila iz rokava. Nazadnje je prižgal s trako, popravil manšeto ter povlekel.

»Ali mi ni zadnjič rekel Pračka, zakaj mi bodo manšete? Ne pojdem več k njemu. Zakaj pa jih prodajate?« sem dejal. Tako sem ga ugnal, dedeč se je smejal ter zadovoljeno gledal, kako se dviga dim od cigarete.

»Vse mi boš zakadilč je rekla ter pometala že pri ognjišču. Ko je dospela do njega, je dvignil noge ter jeeljal:

»Oženiti se mislim! Da me ne ometete!«

Obsojeni radi komunistične propagande

Te dni je bila pred velikim senatom mariborskega okrožnega sodišča tajna razprava po zakonu o zaščiti države proti štirim obtožencem iz Prevalj, ki so prišli pred sodišče zaradi komunistične propagande. Pred sodiščem so se zagovarjali bivši poslanec in vpo-kojeni učitelj Karel Doberšek iz Prevalj, ki je imel ozke stike z gotovimi učitelji-levičarji iz Ljubljane in okolice, delavec Vavče Mat- tevž ter posestnika Beno Kotnik in Adalbert Krautberger. Sodba se glasi sledeče: Karel Doberšek se obsoja na 4 mesece zopora in 600 din denarne kazni nepogojno. Vavče Mat- tevž dobi 3 mesece zopora in 300 din denarne

kazni nepogojno, povrh pa mora odsedeti še 4 mesece pogojne kazni, na katero je bil svoječasnno obsojen. V kazni se jima všteje preiskovalni zapor. Beno Kotnik in Adalbert Krautberger se obsojata vsak na 3 mesece zopora in 300 din denarne kazni pogojno na 3 leta. Državni tožilec je glede oprostilnih de- lov sodbe prijavil pritožbo, glede kazni pa priziv zaradi prenizke odmere. Branilec pa prijavil pritožbo glede vseh obtožencev. N- njegov predlog je senat tudi odobril izpusti- tivo Doberšeka in Vavčeta iz preiskovalnega zopora do pravomočnosti sodbe.

učilišču. O prostem času, pa z veliko ljubemijo in postrvalnostjo dela v Prosveti. Kakor je rada ve- sela, tako je tudi resna in odločna, kadar je to treba. Ker je igra »Za križem« njeno večje prvo delo (iz- šla je v »Ljudskem odru«), in ker sama igra glavno vlogo, smo lahko prepričani, da bo igra dobro uspe- la. Zato naj ne bo nihče na veliko nedeljo doma, ampak vsi v Prosveti dom!

Višnja gora. Težka nesreča je zadela družino Podržajevo iz Velike loka, ko se je smrtno pone- eročil skrbni družinski oče Josip Podržaj. Pri podi- ranju električnega droga, ki ga je ispodkopal, je ne- sreča hotela, da se je drog zvrtil in padel ravno v tisto smer kamor se je umaknil Podržaj. Drog mu je zdobil glavo in zlomil nogo. — Na Veliki Loki je isti dan umrl znani živinski mešetar Franc Zupan- čič, po domače »Mekinar«. Bog mu bodi milostljiv sodnik!

Bela cerkev. Naš Fantovski odesk in Dekliški krožek se pridno gibljeta. Prirejajo podučne estan- ke in teiovalne ure. V tej zimski sezoni smo prire- dili tri igre. Zdaj se pa prav pridno vadimo za četr- to, ki jo priredimo na belo nedeljo. Naj omenimo tudi delo naših najmlajših, ki so se prikazali na naš- em odru a krasno igro »Sirota Jerica«. Izvajali so jo odlično. Vsa čast našemu učitelstvu za njihov trud. — Umrla je 84-letna Ana Kralj.

Sv. Gregor. Vihar časa, je na drevesu naše fare odlomil okoro najstarejši vrh. Umrl je Janez Levstek

po domače »Jožkov oče« iz Brinovšice v 89 letu sta- rosti. Dobremu krščanskemu možu naj bo Bog oblen plačnik! — Čitateljem »Slovanca« bo velikonoč- na številka na razpolago že na veliko soboto opol- dne pri našem zastopniku. — Na belo nedeljo ob 3 popoldne pa nam uprizori igralna družina prosvet- nega društva igro »Zlatorog«. Vabljen!

Zalog pri Moravčah. V Zalogu in na Hribu pod Sv. Miklavžem se je nedavno pojavila huda nalez- ljiva bolezen otrp tilnika ali meningitis. Povzročitel- ji so meningokoki, ki pridejo v kri in povzročajo vnetje možganske mrene. Obolenje nastane najrajej spemladi, ko so ljudje prehlajeni in napada bolj po- gosto otroke do 15 leta. Bolezen je bila semkaj naj- brž zanešana. Zbolelo je že več otrok; nekaj jih je umrlo, druge pa so odpeljali v bolnišnico. Paziti je zlasti na otroke, da ne pridejo z bolnikom v dotiko. Vsako prikrivanje bolezni je za oklico pogubno, pa tudi kaznivo. Sumljive pojave prijavite oblastvu, ali pa sami peljite otroke v Lukovico, kjer bodo v zdravstvenem domu brezplačno preiskani. Ne za- upajte advaljenja mazace, ki vam ne znajo in ne morejo pomagati.

Mekine. Prosv. društvo uprizori na belo nede- ljo 31. marca, ko je v Mekinjah »žganje«, ob 4 pop. prav zabavno Nušičevo veseloligro »Sumljiva oseba«. Med odmor nastopijo domači tamburasi. Vljudno vabljeni! — Umrl je v Mekinjah Jakob Iskra p. d. Lovrenčev v 38. letu starosti. Z njim je žup-

nija zopet izgubila enega najboljših svojih sinov; saj je bil rajni eden najbolj delavnih članov Prosv. dru- štva, nekaj časa predsednik dramskega oddelka, zadnja leta član krajevnega šolskega odbora ter naj- boljši basist cerkvenega pevakega zbora. Tako je tudi umrljivo, da mu je fara ob izredno veliki ude- ležbi pripravila kar se da časten pogreb. Rakev so nosili slovenski fantje v kroju, moški zbor mu je za- pel tri žalostinke, ob odprtem grobu sta se od njega poslovila domači župnik v imenu župnije, upr. Ma- lešič pa v imenu Prosv. društva in šole. Vdova po rajnem naproša »Domoljub«, da sporoči vsem, ki so kakor koli pripomogli k tako lepemu pogrebu, njeno najiskrenejšo zahvalo, posebno še delavstvu tovarne »Biser«, ki je tako lepo tudi dejansko pokazalo svo- je sočutje. Rajni n. p. v. m.]

Vrhpolje pri Ka- mniku. Nedavno je praznovala 82 letnico svojega življenja Kot- nik Franciška. Čeprav je že prekoračila 80- letnico svojega življe- nja, je še vedno vsa živahna, delovna in pridna gospodinja. — Naročnica Domoljuba je že dolgo vrsto let, katerega rada prebi- ra. Še vedno živi v srečnem zakonu s svo- jim možem, s katerim je poročena že nad

60 let. V svojem življenju je morala mnogo pretr- peti, ker se je več od njenih 11 otrok ponesrečilo in so že umrli. Toda v zaupanju na Boga je vse težave in preskušnje prenesla kot prava močna svetopisemska žena. Dobri materi želimo, da bi jo dobri Bog ohranil do skrajnih mej človeškega živ- ljenja.

Vrhpolje pri Moravčah. Napeljava elektrike je v glavnem dovršena. Lepo smo razsvetlili našo doma- čo cerkev. Skupni stroški znašajo 11.030 din. Zah- vala za trud in prizadevanje gre predvsem našemu ekspozitu g. Jeršetu, pa tudi Lov. Cerarju iz Tusta- nja ter vsem darovalcem in darovalkam. — V prosvetnem društvu se letos prav živahno gibljemo. Ustanovili smo Fantovski in Dekliški odesk, za ka- tera kažejo člani dokaj zanimanja.

Kranj. Te dni je bil v Kranju enodnevni tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Iz kranjskega škofjelo- skega okraja se je udeležilo tega tečaja 15 udele-

Ruparica se je obrnila in Tone je nadaljeval. »Z Rezko se mislim in sem prišel vprašati, če smem!«

Zenska je za hip okamenela. Od nekod se je slišal vesel smeh in rožljanje s srpi. Nekdo je prepeval in vriskal v noči.

»Smeš že, smeš, saj si dovolj star!« se je znašla in zasmejala. Vsa slaba volja ji je prešla. »Samo njo še vprašaj in povej!«

»Saj sem vedel!«

XLV.

Volitve.

V sredo so bile volitve. Brus je tako zamišljeno brskal po papirjih, da je zamešal ukaz, ki ga je imel že teden dni lepo pripravljenega ter ga je vsaj petkrat na dan prečital. Zdaj se pa res ni moglo nič vedeti. Štel je glasove: toliko za Čibeja, toliko za Polanca, kveč- jemu toliko za Ruparja. Za Otličane je vedel, da ne morejo dobiti župana, ker »Dolčani le ne bodo pustili, da bi morali po živinski potni list na Otlico.« Saj jih je dobro poznal; nase so pa le držali. In zanj je prav; Otličani ne razumejo, kaj je pisarna. Da tajnik samo žre, žre in žre, če se le obrne.

»Če greš k županu, moraš plačati tajnika!«

»Nihče ne pomisli, da plačuje papir in štempeljne in ne mene.«

Saj na Dolu tudi ne razumejo, toda tu so se bal, ker je Brus le imel kup žlahte, ki mu je vse prinesla na nos. Če je sama kaj neščičnega mislila, je prinesla, češ da so drugi rekli.

Bile so že volitve, toda takrat so ljudje bodili v pisarno ter povedali, koga hočejo in koga nočejo za župana. Danes pa bodo prišli in bi bil rad vsak sam!

In zadeva glede drv je že tako zrasla, da jih bo treba plačevati nazaj in naprej. Hvala Bogu, da niso bila kole- lesa narezana! Zdaj je Kerin povedal! Kali in vodnjaki so bili že skoraj vsi suhi. Take stiske in vročine še ni bilo. Davila je ter tiščala k tlom. Zrak je migotal, ka- kor bi se vse treslo. Sonce je tako pripekalo, da ni niti senca več pomagala. Gospodarji so vzdihovali, ko je živina primukala zvečer žejna. Ljudje se niso več umi- vali; vodo so gledali, kakor bi bila zlato. In med njimi je začela griža. Peskovka je ležala, Frončevka je ležala, Štemčevko so pokopali, Kalarjev Tone je bil v zadnjih urah. Griža in ni bilo vode, ker ni bilo štirin! Nazadnje je moral Brus poslušati, ko so ljudje kričali in godrnjali nad njim! »Saj se vidi! Če bi se bil nekoliko bolj brigal, pa bi bilo drugače. Kakor mevža si! Župan napravi, kar pravi tajnik! Saj je tajnik pravi župan, župan samo podpise.«

Brus je iskal ter brisal pot. V sobi je bilo vroče ter niso nič pomagala odprta okna. V duši ga je za zeblo, da bi zlezal na tla. Iskal je nestrpno, prevračal papirje, iskal celo med starimi spisi ter naletel na Janezovo gnoj- nico. Včeraj je Kerin spet rekel, da smrti ter ga je spet ovadil. »Kdo pa naj hodi po cesti? Ali nismo ljudje?« Če bi tako ne vprašali? Ali po tem zakonu ali po onem? Saj se jih ni učil. Če bi jih znal, bi jih kje drugje. Pri notarju, advokatu, na sodniji, ali tam, kjer oni vpraša za zakon. In potem se je še oni edini zvezek zakonov, ki so ga imeli, nekam izgubil. Danes je pa založil vo- litve.

Brus je zmeškal papir, ki ga je tiščal v roki ter ga vrgel po sobi.

Vidmar je kakor divji odprl vrata.

Nadaljevanje prihodnjič.)

v Afriko, kakor le tako, da so sami tja prileteli. Pomorščaki so s tem v zvezi povedali, da so že večkrat na širokem mor- ju videli cele roje metu- ljev, ki jih je bilo toliko, da so vsa ladja zagrnili v oblak. Čudno pa je, da so vsi ti metulji leteli vedno le od zahoda na vzhod.

Bolniki na obistih naj v 24 urah ne zaužijejo več tekočine kot je zna- šala množina njihove so- čič v zadnjih 24 urah.

Najstarejša univerza v Ameriki je znano vescu- lišče v mestu Cambridge, Mass.; ustanovljeno je bi- lo l. 1636. Današnje šte- vilo študentov znaša ne- kaj nad 8000.

Šola za starce. V Okla- homa City se nahaja po- sebna šola, kamor so sprejema samo nad 70 let stare »dijake«. Teh starih šolarjev je ondi le- tos okrog 900.

Gotovo ni miru, kjer je ena koat pa dva psi; ena miška pa dve mački in dve ženski v enem do- mu...

Največja knjigarna na svetu se nahaja v Londo- nu, druga največja je pa v Helsingforsu na Fin- skem.

žencev. Tečaj je vodil tajnik Kmetijske zbornice inž. Suhadolc iz Ljubljane. Iz vse Slovenije se je prijavilo za te tečaj okoli 600 interesentov, vendar pa jih je morala zbornica veliko odkloniti in je sprejela le 150. Knjižje za knjigovodstvo je darovala zbornica. Tečaj je prišel pozdravit tudi načelnik KZ g. ezator Brodar in v svojem govoru podčrtal pomen knjigovodstva za kmetijstvo.

Kriše pri Trzinu. Pred kratkim je tukajšnje učitelstvo priredilo pod vodstvom upravitelja Lampiča roditeljski sestanek. Kljub temu, da teh sestankov stari niso navajeni, je bila udeležba nepričakovano velika. Sestanek se je vršil v dvorani Prosvetnega doma. Po zanimivih govorih obeh gospodov se je razvil živahen razgovor, ki je pokazal, kako je bil ta sestanek potreben.

Breznica. V nedeljo, 10. marca smo na Rodnah pokopali Skrbčevega očeta Metzeka Janeza, cerkovnika iz Breznice. Blag naj mu bo spomin, domačim pa naše iskreno sožalje. Dne 17. marca je ob 3 popoldne uprizorilo naše društvo »Miklovo Zalos«. Sreča imamo še vedno dosti. Preteklo zimo je pomrlo mnogo čebel, ker je bila zima dolga in huda.

Izlake. Prosvetno društvo dobro deluje. Imeli smo več iger. 19. marca bo akademija. — Tudi združništvo se je močno razvilo. Vendar pa mislimo, da tožbe ne bodo koristile združništvu.

Bloke. Nedavno je stekel pes, ki se je priklatil iz sosednje občine Sodražica ogrizel Maliko Cvetko iz Nove vasi; odpeljali so jo takoj v ljubljansko bolnišnico. Pas je oklal tudi več psov v naši občini, zato je bil razglašen 40 dnevni kontumac. — Dobili smo tudi novo gospodično učiteljico Karlinovo, doma iz Cerknice. Kličemo ji dobrodošlico! — Prosvetno društvo uprizori na velikon. ponedeljek igró: »Dva para se ženita« ali »Gonja za srečo«. — Uljudno vabljeni.

Zelezniki. — Na cvetno nedeljo je godovala ugledna žena ga. Košmelj Jerica — Lukeljnova mama —, ki je 14. t. m. dopolnila 70 let. Od mladosti vsa molitvena, je vselej iskala v vseh težavah tolažbe v molitvi. V javnosti ni nastopala, pač pa je tiho delala v svoji družini, posebno pred 35 leti, ko je v Zeleznikih nastopila ločitev duhov. Mnogo se je trudila sama, prosila druge, da je ohranila družino vdano cerkvi in katoliškim organizacijam. Namesto da bi se sedaj malo odpodila, mora skrbeti za vnuke, ki jih je pustila hčerka Jerica na domu. »Hotoč pomagati drugim, je zgubila precej premoženja, tako da mora danes prav skromno živeti. Ob 70 letnici se zahvaljuje Bogu, tako za vse dobrote kakor tudi za vse kri-

že, ki jih je prejela iz božjih rok. Vsi njeni prijatelji in vsi, ki so bili deležni njene dobrotljivosti, pa se je bodo ob tem jubileju spominjali v molitvi. Zelimó ji trdnega zdravlja, da si bo mogla nabrati še veliko zakladov za nebesa!

Trebelno. Zalostna smrt je doletela mladega fanta Jožeta Gorjenca, ki je bil v službi pri posetniku Antonu Staricu iz Udne vasi. Te dni sta šla z gospodarjem v gozd napravljat drva. Po nesreči je Jožeta usekalo padajoče drevo po glavi in je bil na mestu mrtev. V nevarnosti je bil tudi gospodar, a se je k sreči pravočasno umaknil. Jože, počivaj v miru!

Vojnik — okolica. Naša občina je prejela dve uputnici za brezplačen prevoz dveh vagonov živil. Gospodarska zadruga pa je naročila pol vagona bele moke potom Osrednje blagovne zadruge v Mariboru.

Ljubetna — Smiklavž pri Celju. Te dni so se zopet pričela dela pri gradnji ceste Ljubetna — Bezovica. Zaenkrat so dela samo v kamnolomu.

NAZNANILA

n Rakitna. Tukajšnje prosvetno društvo priredi na velikonočni ponedeljek ob 3 popoldne igró »Deseti brate«. Ker se žisti dobiček porabi za popravo gledališkega odra, vljudno vabimo okoličane kakor tudi domačine!

n V Reddvoru uprizorimo v Ljudskem domu na velikonočni ponedeljek ob pol 4 popoldne spevoigró v 3 dej. »Svoje glavoček«. Kdor se hoče prav iz srca nasmejati, naj pride!

n Prosvetno društvo v Robu priredi na velikonočni nedeljo igró v štirih dejanjih »Bele vrtnice«. Prijatelji pošteno zabave, iskreno vabljeni!

n Smihel pri Novem mestu. Tistim »Domoljubovcem« naročnikom, ki jim je bil list pred kratkim ustavljen, dasi so naročnino za leto 1940 plačali g. Cukjatiju sporočamo, da je g. Cukjati vse naročnino

pravočasno in pošteno oddal upravi »Domoljuba« v Ljubljani. V upravi pa je pri pregledu imenikov prišlo do nesporazuma. — Sedaj je zadeva urejena in bodo vsi tisti »Domoljuba« zopet redno dobivali poleg še pogrešanih števil. — Uprava »Domoljuba«.

n Izšla je 2. številka lista »Mali gospodar« z zelo pestro in poučno vsebino. V članku »Rejec malih živali v februarju« so nanizana v zgoščeni obliki vsa rejčeva opravila v tem času in sicer pri kokoših, vodni perutnini, purah, golobih, domačih kuncih in kozah. V članku »Odgoja piščancev brez naravne koklje« pojasnuje pisec »umetno kokljo«, ki jo lahko naredi vsak količkej spreten gospodar. Perutinarje bosta nadalje zanimala članka: »Na dveh kmetijah« in »Kokoši na naših dvoriščih« ter 10 zapovedi za perutinarje. Na rejce domačih kunccev naslovlja pisec I. Smid članek: »O gospodarski koristi reje dom. kunccev«. V članku »Dobrodošla pomoč« se zavzema pisec Skobl za kuncerejo, ki lahko znatno olajša gospodarske skrbi. Inž. Šiško navaja v spisu: »Nega dlake in krempljev pri kozuharjih«, kako mora rejec skrbeti za svoje živalce, če hoče, da bodo res dobro uspevali. Golobarje poučuje o rejji golobov g. Grabnar Drago. V posebnem članku navaja gospodarske pasme golobov. Hladnik poučuje tiste, ki kupujejo prašičke za rejo, na kaj morajo paziti pri nakupu. Strekelj se zavzema za saditev blitve ali mangolda, ki je za živali in pa tudi v kuhinji kaj pripravna zelenjad. Dalje je poučen članek Tita Grčarja o napravi komposta. O koristi kunčjega, kozjega in kurjega gnoja piše inž. Šiško, o umetnih gnojilih pa inž. Teržan. Dr. Sime Zibert razpravlja o najpogostejših boleznih prašičev, svinjski kugi, gripi ali influenci prascev, nalezljivem revmatizmu prascev, svinovski in parkljevki itd. Dr. J. Koren pa daje navodila, kako zdraviti protin in krvavo drisko kokoši. List »Mali gospodar« izhaja mesečno na 20 straneh in ima zelo prikupno obliko. Tiska se na dobrem papirju in ima prav lepe slike, ki pojasnujejo vsebino posameznih člankov. Naroča se pri Zvezi družtev »Mali gospodar« v Ljubljani, Gajeva ul. 9-1. in stane na leto 30 din. Pišite upravi naj vam pošlje list na ogled!

n Lesena hiša je zgorela hišarju Kompartetu iz Bobovnika pri Moravčah.

n Šest poslopj je uničil ogenj posestniku Antonu Otoničarju v občini Bloke.

Gospod Volodijovski

»Ni mogoče zavlačevati in sultanovo službo do vojne odkladati.« je rekel Azija, »zakaj po tem, kar se je pripetilo s tisto žensko, nam oni ne bodo več zaupali in bodo s sabljami na nas uširili. Toda preden oni udarijo, udarimo mi na mesto in ga požgimo v čast božjoj Tisto peščico v jakov pa, ki je tu ostala, zajamemo, prebivalca, ki so podaniki ljudovlade, prav tako zajamemo, premoženje Vlahov, Armencev in Grkov si razdelimo in pojdemo za Dnjestr v sultanovo deželo.«

Kričinskemu in Aduroviču, ki sta že dalj časa taboreš sredi najbolj divje orde in z njo vred pleneč popolnoma podivjala, so se zasvetile oči.

»Hvala ti, gospod,« je rekel Kričinski, »spustili so nas v to mesto, ki ga nam zdaj Bog v roke daje...«

»Ali ni vaju Novovijejski zaničeval?« je vprašal Azija.

»Novovijejski je vedel, da prihajava v ljudovlado, vedei je tudi, da prideš ti, da se z nami združiš, zato je naju smatral za svoja, kakor smatra tebe za svojega.«

»Mi smo stali na multanski strani,« je pripomnil Adurovič, »a midva s Kričinskim sva prihajala k njemu v goste. On pa je naju gostil kakor blahto, zakaj govoril je takole: s sedanjim dejanjem izbršeta prejšnji greh in ker vama hetman spričo Azijevega poročila odpušča, tudi meni ne pristoji, da bi gledal vaju postrani. Hotel je tudi, da bi prišla v mesto, toda midva sva rekla: »Teja ne storiva, dokler nama Azija Tuha-j-bevič ne prinese hetmanovega dovoljenja...« Vendar je nama pri odhodu še napravil gostijo in prosil, da bi šavala nad mestom...«

»Na tisti gostiji,« je dodal Kričinski, »sva videla njegovega očeta in staro, ki pričakuje svojega moža iz ujetništva, in tisto gospodično, ki se namerava Novovijejski s njo oženiti.«

»A,« je rekel Azija, »nisem še mislil na to, da so vsi ti tukaj... Gospodično Novovijejsko pa sem jaz pripeljal.«

In plosnil je z rokami. Takoj se je Halim prikazal. Rekel mu je:

»Kadar zagledajo moji Lipki plamen v mestu, naj takoj udarijo na vojake, ki so tukaj v fortaliciji, in jim porežejo grla, ženske pa in starega blaščeta naj svezljejo in stražijo, dokler ne dam povelja.«

Po teh besedah se je obrnil h Kričinskemu in Aduroviču:

»Sam ne posežem vmes, ker sem slab, sedel pa bom na konja in bom vsaj gledal, vidva pa, mila tovariša, na delo, na delo!«

Kričinski in Adurovič sta takoj planila k vratom, on pa je odšel za njima iz sobe in ukazal, naj mu dadó konja. Odjahal je k ograji iz kolov, da bi gledal z vrat visoke fortalicije na to, kar se bo godilo v mestu.

Tudi mnogo Lipkov se je začelo gnesti skozi ograjo na nasip, da bi si pasli oči s pogledom na klanje. Vojaki Novovijejskega, ki niso odrinili z njim v stepo, so videli, kako se Lipki zbirajo, in njim so mislili, da je v mestu kaj videti, pa so se takoj pomešali med nje, ne da bi jih obšla senca bojznosti ali sumu. Sicer pa je bilo teh pešcev komaj dvaset, ostali so bili v mestu po krčmah.

Medtem so se krđela Aduroviča in Kričinskega, kakor bi trenil, razpršila po mestecu. V teh krđelih so bili skoraj izključno Lipki in Čeremisi, torej prejšnji prebivalci ljudovlade, po večini blahta, ki pa so že davno prestopili njene meje in so za časa svojega potepanja postali zelo podobni divjim Tatarjem. Njihove prejšnje sukne so se razrgale, zato so bili vobče oblečeni v ovčje kožuhe za volno navzven, ki so jih nosili na golih, od stepnih viharjev in dima taborakih ognjev izsušenih telesih. Njihovo orožje pa je bilo boljše od orožja divjih Tatarjev; vsi so imeli sablje in loke, v ognju žgane, mnogi pa tudi samokrese. Na njihovih obrazih se je zrcalila ista okrutnost

in krvoločnost kakor na obrazih njih dobruških, bialogrodskih ali krimskih rojakov.

Ko so se zdaj razpršili po mestecu, so ga predirjali v raznih smereh in pri tem presumljivo kričali, kakor bi hoteli s temi kriki drug drugega spodbuditi in podžgati za klanje in ropanje. Toda kljub temu, da so si že mnogi po tatarski šegi deli nože v usta, je vendar mestno prebivalstvo, ki so ga tvorili kakor v Jampolu Vlahi, Armenci, Grki in deloma tatarski kupčevalci, gledalo nanje brez slehernega nezaupanja. Trgovine so bile odprte, trgovci so sedeli pred prodajalnami po turško na klopih in premikali jagode rožnih vencov. Kriki Lipkov so imeli le ta učinek, da so jih gledali bolj redovedno v mnenju, da si prirejajo kako igró.

Nenadoma pa so se na vogalih trga dvignili oblaki dima in iz ust vseh Lipkov je zadonelo tako strašno tuljenje, da je bleda groza prebinita Vlahi, Armence in Grke, vse njih žene in otroke.

Takoj se je ulila tudi ploha strelc na mirne prebivalce. Njih kriki in treskanje naglo se zapirajočih vrat in oknic so se mešali s topotom konj in tuljenjem roparjev.

Trg se je prevlekel z dimom. Dvignili so se glasovi: »Gori, gori!« Istočasno so začeli razbijati prodajalne in domove, vlačiti iz njih za lase prestrašene ženske, metati na ulice opravo, safian, prodajalniško blago, posteljino, iz katere se je takoj dvignil oblak perja — razleglo se je stokanje zaklanih mož, tarnanje, tuljenje peov in rjovenje živine, ki jo je objemal požar v zadaj ležečih hlevih. Rdeči ognjeni jeziki, vidni tudi podnevi in črnem ozadju dima, so švigali vedno više proti nebu.

V fortaliciji pa so se Azijeji jezdeci vrgli takoj ob začetku klanja na pešce, ki so bili po večini brez vsakega orožja.

Boja ni bilo tam skoraj nobenega. Nekaj desetoric nožev se je nepričakovano pogreznilo v prsi Poljakov, potem so nesrečnemu odrezali glave in jih znesli h kopitom Azijevega konja.

Nova knjiga „Kmečki stan“

Boha liberalizma se zagovarja k znanju. Človeška družba se bo spet naučila medsebojno ljubitejšje povezati, ne pa vsi prepustili jezanostim svojih moči. Človeška družba (vsega družbe, karleži hiš) bodo morali prepustiti pravo mesto naravnim občinstvom (družina, stan, narod). K se poklicana, da spet prevzame človeštvo z družino medsebojno ljubitejšje in znanja.

Prav v to novo dobo je huntu pokazal svetli oči Pij XI v znanju okoliščini »Quadragesimo anno«, kjer napoveduje stanovsko urejenost človeške družine v kooperativnem oblikovanju kmečkih stanov.

Zato govoro ni moglo biti kaj bolj ustreznega in pravičnega v isti kmečki časih kakor govoro našega knjiga »Kmečki stan«, ki jo je napisal g. Lovrovič Pod. Pizatelj je slovenski javnosti dala pravo, pravično pa je znan pri kmečkem ljudstvu, za figuro boljše kmečkosti kotveje svoje moči. Kot predsednik Mladinske kmečke zveze zbira našo kmečko mladino v organizirane vrste, da bo dobro pripravljena za svoj kmečki poklic in za svetlo nastop v občinskih trenutkih. To veliko delo, ki zahteva jedrnatost, pa mora imeti krepko podlago, močno idejno temelje. Gospod Pod je to vprašanje s študijem na univerzi podrobno proučil in kot prvi vidni sad tega izdal knjigo »Kmečki stan«. Upamo, da ne bo zadaja!

Knjiga ima pet poglavij. Prvi dve sta bolj naučnega značaja in zato abstraktni, naslednja tri pa so vsakomur na prvi pogled umiljiva. V kmečkih vrstah imamo prav lepo človeško teko gibanje mladih ljudi, ki se ukvarjajo z vprašanji preureditve družbe in vlogo kmečkoga stana pri takih preureditvi. Vsem tem knjigo toplo priporočamo. Vsek vodilnejši kmečki človek jo mo-

ra poznati. Betudi bo moral pri prvih poglavjih zapeti svoj srčan. To nit se človeška družba mora tudi vplivnejši kmečki človek poznati tako velike poudarjene, kakor so na kmečkem način opozna v Puševi knjigi.

Prva poglavje govori o človeku: brez človeka ni družina, ne stan in ne naroda. Kakšen je človek, tako so skupine, v katerih deluje. Zato je pogled v človeka potreben, če hočemo posodovati njegovo socialno (družbeno) delovanje in skupine tega delovanja.

Drugo poglavje razpravlja o sloju, ki je po Puševem dokazovanju vzporeden z narodom, vendar ni isto. Nalo se nasloni na veselo prof. Vebera in dokazuje, da je poljedelci svoj temeljni sloj; stan je po njegovem pravičnem pojmovanju ne samo gospodarsko-povzrajalna marvot tudi duhovno-kulturna skupnost.

Druška bolnišnica za ženske bolezni v Ljubljani sporoča, da je prisiljena omejiti sprejemanje porodnic in bolnic na najnujnejše in najpotrebnejše primere. V zavod prihaja še od januarja neprestano veliko porodnic in bolnic, da so nastale velike zadrege, kam položiti ženske in kako jih varovati pred okuženjem. Prostori se ne morejo čistiti in zračiti, posteljno perilo se ne more redno prati in razkuževati, osebje je preobremenjeno. Tako od dneva v dan raste nevarnost, da se pojavi epidemija okuženj. Uprava bolnišnice zato opozarja občinstvo in zdravnike, naj čimprej pomoči v porodnišnici samo ose porodnice, ki doma zaradi slabih socialnih in higienskih razmer ne morejo roditi in one, pri katerih sta zdravnik ali babica ugotovila ne-

V četrtem in petem poglavju pa govori o kmečkem stanu tako izrpano, kakor ni pri nas do sedaj še nikoli. Posebno so važni odločki o razmerju med družino, narodom in Cerkvijo na eni in organiziranim kmečkim stanom na drugi strani. Končno se dotikne še kooperativne države in vloge organizirane kmečkoga stana v takem urejanju državne življenja.

Knjiga je pisana tudi za izobražena. Prav bo prišla vlasti duhovnikom in učiteljem na kmetih, ki je za pravilno gledanje na kmečke stanovske probleme in za uspešno delo med kmečkim ljudstvom ne bodo mogli pogrešati.

Paper in tisk je izredno lep; izvod stane (broširan) 30 din in se dobi v knjigarurah, pri založnici »Banov, zalogi bolških knjig in učilic v Ljubljani in pri Kmečki zvezi v Ljubljani. Za današnji čas je Puševa knjiga prava potreba; naš najštevilnejši in temeljni stan ima v nji pokazano ideološko smer za svoje delo in razvoj v bodočnosti.

pravilnosti ter jih z utemeljenim priporočilom poslala v zavod. Posebno naj Ljubljankam ostajajo doma, ker je v Ljubljani dovolj babic in zdravnikov. Da se izogne večjim nevarnostim, bo uprava bolnišnice odklanjala vse porodnice in bolnice, pri katerih se ne bo mogla prepričati, da jim je sprejem v zavod zaradi težkih nepravilnosti in bolezni ali zaradi neugodnih domačih razmer res nujno potreben. Porod v domači hiši je varnejši nego porod v prenapolnjeni in higiensko pomanjkljivi porodnišnici.

Zahtevajte v vseh javnih lokalih najboljši dnevnik »SLOVENEČ«!

Tuhaj-bejevič je večini Lipkov dovolil, da so se pridružili svojim rojakom pri krvavem delu. Sam je ostal na mestu in gledal.

Dij je zakrivali delo Kričinskega in Aduroviča, duh po smodu je prihajal prav do fortacije, mesto je vzplamnelo kakor velikanška grmada in odlašni diha so zastirali pogled, le večini so je v tem času razlegli strah iz samokretna kakor trosa v oblaku, včasih se je za trenutek pokazal belod človek ali preganjanec oddelki Lipkov.

Azija je še vedno stal in gledal z radostjo v srcu. Grozno nasmeš mu je širil ustnice, izpod katerih so se blikali bili zobje — nasmeš tem groznejši, ker je bil pomeljan s bolečino nekoliko osušene rane. Polnj radosti je rasla v Lipkovem srcu tudi občutnost. Šaj je vrjel raz sebe tisko težo prevarjanja in prvikeri dal duška sovraštvu, ki ga je dolga leta prikrival; sedaj je šutil svojo občutnost, šutil se je pravega Azijo, sina Tuhaj-bejevega.

Toda ob istem času se je dvignila v njem divja bolest, da ne gleda tega požara, tega klanja hiša, da ga ne more videti na njegovih novi življenjski poti. Ljubil jo je, obenem pa ga je razganjal divja hrepnenost po mačkovanju nad njo. Tu-ja bi stala, pri konju, si je mislila, za laso bi jo držal in nog bi se ni oklopala, potem pa bi jo vzel in ji poljubljaj usta in bila bi moja, moja, moja — sužnja...

Da se ni predal obupu, ga je zadrževala samo nada, da jo morda privedejo nazaj oddolki, ki jih je pustil, da bi jo zasledovali, ali pa tiati, ki jih je pustil po poti. Te nade se je oklepala kakor se oklepala deške žvečke, ki se potaplja, in to mu je dajalo moči. Ni mogel misliti na to, da jo je za vesela izgubil, ker je preveč mislil na trenutnik, ko jo dobi in vzame.

Štal je poleg vrat, dokler ni poklano mosto utihnilo. To pa se je kmalu zgodilo, ker so štela krdela Aduroviča in Kričinskega skoraj toliko glav kakor vse mestice — zato je stokanje ljudi potihnilo prej kakor požar, ki je buhal še do vo-

žera. Azija je zlezal s konja in šel s požarnim korakom v občirno sobo; tam je imel na sredi ležišče iz ovčjih kož. Šedel je nanje in čakal, da prideta oba ritmojstra.

Ta dva sta prišla neutegoma in z njuna slonnik. Nadost je sijala vsem z obraza, ker je bil plen večji, kakor so pričakovali. Mesteca se je bilo izza časov kmetakega upora še zelo dvignilo in je bilo premožno. Tudi so zajeli okoli sto mladih žensk in kup otrok pri desetih letih, ki jih je bilo mogoče ugodno prodati na vzhodnih bazarjih. Može, stare ženske in premajhne, pa pri negodne otroke so poklali. Roke Lipkov so se kadile od človeške krvi in v svojih kožuhih in desetletni duh po smudu, val so posedli okoli Azije. Spregovoril je Kričinski:

»Samo kup pepela ostane za nami... Preden se vrnejo poveljstva, bi lahko šli še nad Jampol. Tam je vsakovrtnega blaga toliko ali še več kakor v Raškovu.«

»Nele je odgovoril Tuhaj-bejev sin, »v Jampolu so moji ljudje, ki mesto zažgo, nam pa je čas odriniti v kanove in sultanovo deželo.«

»Kakor ukažeš! Vrnome se a slavo in plenom! se so oglasili ritmojstri in desetniki.

»Tu v fortaliciji so še ženske in tisti šlahiči, ki me je redil,« je rekel Azija, »spodobil se mu primerna nagrada.«

Po teh besedah je plosnil z rokami in ukazal pripeljati ujetnike.

Pripeljali so jih neutegoma: gospo Bosko, topčo se v solzah, Zošo, blado kot platno, Evico in gospoda Novovijekega. Ta je imel roke in noge z vrvmi zvezane. Val so bili prestrašeni, a še bolj presenečeni sprelo tega, kar so je zgodilo in kar jim je bilo popolnoma nerazumljivo. Evica je bila edina, ki je sicer ugibala, kaj se je zgodilo z gospo Volodjovsko, zakaj se Azija doslej ni pokazal, a kaj se je izvršilo klanje v mestu in zakaj so nje kakor sužnje zvezali, ki pa si je vendar domisljajla, da gre za njeno ugrabitev, da je Azija iz ljubozni do nje naravnost pobesnel in sklenil s

nilo jo ugrabiti, ker noče v svojem ponosu prositi očeta za njeno roko. Vse to je bilo sicer samo po sebi strahno, toda Evica vsaj ni trepetala za lastno življenje.

Ujetniki, ki so jih pripeljali, niso spoznali Azije, ker je imel skoraj vse obraz obvezan. Zenskam pa so se od strahu še bolj tresla kolena, ker so v prvem trenutku mislile, da so divji Tatarji na nekak nerazumljiv način strli Lipke in zavladali v Raškovo. Sele ko so zagledale Kričinskega in Aduroviča, so spoznale, da se nahajajo ravno v rokah Lipkov.

Nekaj časa so gledali molče drug na drugega, slednjic pa se je oglašil stari gospod Novovijejski z nezgodnim, toda močnim glasom:

»V žigavih rokah smo?«

Azija je začel z glave odvijati obveze in v kratkem se je pokazal izpod njih njegov obraz, ki je bil nekakj lep, čeprav divji, zdaj pa za vedno skažen, z zlomljenim nosom in črno-sinjo marogo na mestu enega očesa, obraz strašen in spašen od hladnega mačkovanja in nasmeha, podobnega krčeviti nakremženosti. Nekaj časa je še molčal, potem pa je zapičil svoje iskrece se oko v starega šlahiča in odgovoril:

»V mojih: v rokah Tuhaj-bejevega sina!«

Toda stari Novovijejski ga je spoznal, preden je spregovoril, spoznala ga je tudi Evica. Šveda se ji je srce stisnilo od osuplosti in studa, ko je zagledala to skaženo glavo.

Dekle si je z nezvezanimi rokama zakrilo oči, šlahič pa je odprl usta in začel ves osupel z očmi meškati in ponavljati:

»Azija! Azija!«

»Ki si ga ti, gospod, vzredil, ki si mu bil oče, in ki mu je pod tvojo očetovsko roko hrbel obilna kri!...«

Šlahiču je udarila kri v glavo.

»Izdajalec!« je rekel, »pred sodiščem boš dajal odgovor za svoja dejanja!... Kača!... Imam še sinale

(Nadaljevanje prih.)

Jugoslovanski karteli

V naslednjih spodnjih vrsticah bomo na kratko predložili, zakaj nastajajo pri nas karteli ter njihov vpliv na potrošnike. V državah, kjer je razvita industrija in trgovina, je umljivo, da se hočejo podjetja znebiti konkurence doma in da lažje tudi na inozemskih trgih spodbijajo konkurenco. Kljub temu pa karteli v teh državah nimajo tako velik vpliv na trg. Vse kaj drugega pa je v državah, ki so zadaj in nimajo še lastne industrije ali pa si jo šele ustvarjajo. Tako vidimo, da dela naša industrija za domač trg, in le maloštevilne izdelke izvažamo. Pač pa moramo zelo veliko drugih izdelkov uvažati. In ravno v tem obdobju, kaj pomenijo karteli, ki določajo ceno sami. Pri nas ni take potrebe ustvarjati kartele, ker ni še take konkurence in se izdelki lahko prodajo. Glavni vzrok, da nastajajo karteli, je vpliv tujega kapitala, ki hoče uničiti domače izdelovalce in s tem dobiti neomejeno oblast zaradi izkoriščanja. Od tod nam proti največji nevarnosti. Kajti samo gospodarska samostojnost je pogoj za politično samostojnost.

Kako je torej pri nas s karteli? V trgovinskem ministristvu se vodi seznam prijavljenih kartelov. Po teh podatkih je največ kartelov, t. j. 68 v industriji, nato v zavarovanju 5, v trgovini 2 itd. Skupno jih je 80. Največ članov imajo industr. karteli, t. j. 290. V naslednjem bomo navedli 5 največjih industrijskih panog zaradi primerjave, koliko je v njih kartelov in kakšna je njih finančna moč:

V cementni industriji imamo dva kartela z 12 tvornicami, a 68 tvornic je izven kartela. V industriji za proizvodnjo kovin imamo dva kartela s 14 tvornicami, izven je 14 tvornic. Pri predelavi kovin imamo 18 kartelov z 42 tvornicami, izven je 197 tvornic. V kemični industriji je 31 kartelov z 48 tvornicami, izven je 176 tvornic. V tekstilni industriji so štiri karteli z 19 tvornicami, izven jih je 434.

Te številke še ne bi bile tako porazne, toda če primerjamo kapital, vložen v karteliranih in nekarteliranih podjetjih, dobimo že drugačno sliko. V cementni industriji imajo kartelirana podjetja 599 milijonov, a nekartelirana le 261 milij. din kapitala. V industriji za proizvodnjo kovin je razmerje 361 proti 398 milij. dinarjev. V industriji za predelavo kovin je razmerje 249 proti 404. V kemični industriji je razmerje 640 proti 589. V tekstilni industriji pa 133 proti 1447 milijonov.

Se slabšo sliko pa dobimo, če primerjamo, kdo je lastnik vloženega kapitala v naši industriji. Glede na to, da se o vseh podjetjih ne more vedeti, kdo je lastnik, ker so taka podjetja običajno delniške družbe, moremo presojati o lastništvu tvornic le po znanjem vidiku, t. j. če sede v upravnih odborih podjetij izključno ali vsaj v pretežni večini naši državljani, ali so pa tujci. Na ta način dobimo vsaj približno sliko o lastnikih.

Za že omenjene industrije kartelirane in nekartelirane skupaj dobimo sledeče razmerje:

V cementni industriji je domačega kapitala 18%, tujega 82%;
v proizvodnji kovin je domačega kapitala 42%, tujega 58%;
v predelavi kovin je domačega kapitala 74%, tujega 26%;
v kemični industriji je domačega kapitala 27%, tujega 63%;
v tekstilni industriji je domačega kapitala 57%, tujega 43%.

Iz tega vidimo, če vse podatke primerjamo, da so podjetja, v katerih upravi sede tujci, denarno mnogo močnejša, četudi ne po številu tvornic. Še bolj se opazi to pri karteliranih podjetjih:

Inozemci imajo v cementni industriji 97% kapitala, ostanek je domač;
v proizvodnji kovin imajo 18% kapitala, ostanek je domač;
v predelavi kovin imajo 25% kapitala, ostanek je domač;
v kemični industriji imajo 61% kapitala, ostanek je domač;
v tekstilni industriji imajo 57% kapitala, ostanek je domač.

Ze iz teh primerov je razvidno, da trpi

Veselo Velikonoč!

275.- 	295.-
155.- 	275.-
215.- 	195.-
175.- 	95.-

Peke

domača industrija na kapitalu in da se zaradi tega poslužuje inozemskega. Tujec nam ne posodi denar proti obrestim, ampak se udeležuje kot solastnik podjetja, kar je veliko slabše, ker žanje ves dobiček. Pa tudi tam, kjer iz gleda, da je domač kapital v večini, je že vprašanje, če je to točno.

Zaradi odločilnega vpliva v podjetjih izrabljajo inozemci svoj kapital, da zvišujejo cene, ali pa da zatro še v kali vsak poskus, da bi naši ljudje napravili slična podjetja, čeprav v manjšem obsegu. Da pa vse to lažje vrše, se združujejo v kartelih in da lepše izgleda, vzamejo še domača podjetja vmes.

Vsak se bo nehote vprašal, zakaj pa imamo oblast? Naj vendar krepko poseže vmes. Država že stori nekaj, saj zaščiti našo industrijo z zaščitno carino. To je večkrat potrebno, ker domača industrija ni tako močna, da bi mogla konkurirati tujci z nižjo ceno. Toda

kaj ima narod dejansko od tega? Plačuje višjo ceno. Lastniki »domače« industrije so, kot vidimo, v marsikateri panogi spet tujci, katerim gre v korist zaščitna carina. Če pa ni taka zaščita dovolj velika, pa se združijo »domača podjetja« s tujimi v kartele, in to ne v korist naroda.

Naj zadoščajo našti primeri, ki niso prav nič razveseljivi. Iz povedanega je razvidno, da za naše prilike karteli niso koristni za ljudstvo, ki itak predstavlja le slabo kupno moč. Ne glede na to pa je potrebno ljudem tudi take nevesele stvari povedati. Najprej je treba vedeti, da se poišče izhod. Nujno je potrebno, da se posveti temu večjo pozornost, saj se je ravno v teh dneh videlo, kako se povišavajo cene brez utemeljitve. Samo zabeleževati kartele v sezname, pa je toliko kot nič.

Bela smrt

Takole nam jo opisuje g. ban v svojem ekspoziciji: Naravni prirastek prebivalstva postaja vedno manjši. Še l. 1932 je znašala rodnost 27,1 na tisoč, l. 1938 je padla na 21,7, lani pa na 21,5, naša padajoča smrtnost še daleč ni mogla nadomestiti izgube. Po domače povedano se to pravi, da je bilo leta 1932 povprečno na vsakih tisoč prebivalcev rojenih sedem in dvajset otrok, lanskega leta pa že komaj 21 in pol otroka. Gospodje zdravniki, ki se trudijo, da bi zajezili pri nas uničujoče delo smrti pa niso v stanju z vsem svojim prizadevanjem zabraniti, da bi se naš narod od leta do leta ne pogreznil še globokeje smrti v naročje. Če bo pa šlo tako naprej, bo pa prišel čas, ko bo zgodovina govorila o našem narodu kakor govori o nekdanjih Trojanjih: Bili so... in ni jih več...

Kaj pomeni v enem desetletju tako občutno padanje rojstev pri tako majhnem narodu kakor smo mi Slovenci, je menda vsakemu, ki svoj narod ljubi, več ko jasno. Posebno so prizadeta pri padanju rojstev, tako ugotavlja naš ban, posebno so prizadeta naša mesta. Skušajmo ga v tem oziru še izpopolniti. Najbolj so prizadeti naši najpremožnejši sloji. Podobno kakor trdi zdravnik dr. Wille: »Samo pogledite pri nas okrog: lekarnar ima enega otroka, drugi zdravnik nobenega, ravnatelj tudi nobenega, gozdarski svetnik enega, veletrgovca z vinom nobenega, nadzornik enega...«

»Duh novega časa. Vsakdo išče le še svoj »čjaz«. Nihče več neče slišati o žrtvah ljubezni, temveč vsak se sklicuje le na svojo pravico do uživanja ljubezni. Nič več nečejo ljudje vedeti o mejah dolžnosti, temveč le zahtevajo, da smejo brezobzirno stredi svojemu poželenju. Zapustili so tisočletno modrost, brezobzirno so zavrgli dragocene preizkušnje, ki so jih v svojem življenju pridobili milijoni, in so hoteli ustvariti nove vrednosti z ničvrednim blagom. Tako sta se začela lov in pehanje za dozdevno srečo utešenih nebrzdanih strasti, ki nikoli ne morejo dovesti do cilja in do miru.«

Saj vemo: tudi naši ljudje se pri svojem moralnem delu sklicujejo na ljubezen in na usmiljenje. Nočemo, da bi naši otroci toliko trpeli, nočemo, da bi jih morili na vojnah, zato jih pa rajc sami uničujemo, govore sami pri sebi moderni starši in si pomirjajo svojo vest.

Gledano s stališča narodovega zdravja in življenja pomeni to padanje rojstev sovraštvo in izdajstvo lastnega naroda na račun močnejših in krepkejših narodov. In to sovraštvo oznanjajo narodu tisti deli naroda, ki s solznimi očmi dvigajo čaše in napivajo na zdravje in življenje in na krepko rast našega milega in malega naroda... Ljudje božji, to da misliti, mnogo misliti. Padec rojstev od 27,1 na 21,5 od tisoča, pomeni pri našem poldrugmilijonskem narodu že skoraj 33.000 umorov na leto.

Alli vi kaj mislite ob tem poraznem dejstvu?

Kako moderno kugo zabraniti? Kako ji zapreti pot, da narod naš v njej nam ne pogine in izgine v grozi?

Gospod ban pravi v svojem ekspoziciji, v svojem otvoritvenem govoru ob zasedanju banskega sveta: »To je socialna bolezen, pa tudi moralna bolezen.«

Socialna bolezen. To se pravi bolezen floveške družbe. Mnogi se branijo in otepljejo otrok, ker žive v bedi in v pomanjkanju in danes ne vedo, kaj bodo jedli, pa tudi kje bodo delali jutri. Bedni zaslužki našega delavstva, pa tudi našega podeželskega malega človeka porivajo mnogim hišam in družinam morilno orožje bele kuge v roke. Na drugi strani pa vidimo nakopičeno preveliko bogastvo. Taki bogati »reveci« v resnici sami ne vedo, kako bi nemoteno uživali svoje nezasluzeno bogastvo. Pri tem uživanju so jim na poti otroci, ki hočejo velik del svojega imeti starše zase. Na račun lagodnega, ugodnega življenja uničujejo ti ljudje mlade kralje narodovega zdravja in izdajajo svoj lastni narod in svoja podjetja v roke tujcu, tujemu kapitalu, zraven pa deklamirajo znano: »Slovenec nima sreče, blagoslova...«

»Umrl je užaloščenim staršem edini sin, v grob so položili edino hčer...« Večkrat bremo po naših časopisih takale poročila. A pri branju takegale poročila stopi nekajkrat pred človeka vprašanje: Pa zakaj edini, zakaj edina? Kje je krivda te edinščine? To je tisto veliko življenjsko vprašanje, koliko je pri modernih zakonih lastne krivde vmes.

Naš g. ban je obtožil v svojem govoru človeško družbo sploh, pa tudi floveško družbo na naši domači rodni grudi. Obtožil jo je morebiti v zadnji uri. Povedal nam je na ves glas, da je sedanji rod bolan, zelo bolan. Bolnik pa potrebuje zdravil. O potrebnih zdravilih tako s socialnega, kakor tudi s moralnega stališča bomo poskusili prihodnjic podati nekaj navodil. Če bodo kaj zalegla, potem imamo upanje, da bo naš narod to bolezen prebolel, če ne bodo nič, pa vsaj krivde na bolni in smrti našega naroda naš »Domoljub« ne bo nosil.

Radio Ljubljana

Četrtek, 21. III. 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče), 12 Plošče, 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra, 14 Poročila, 18 Zbor orglarne šole, 18.40 Slovenska za Slovence (dr. Rudolf Kolaric), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 20 Koncert nabožne glasbe, 21.30 Cello in violina (plošče) 22 Napovedi, poročila, 22.15 Koncert na lutnji (Prek Stanko).

Petek, 22. III. 12 Plošče, 12.30 Poročila, 13 Napovedi, 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra, 14 Poročila, 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Faure: Balada za klavir in orkester, 20 Postne pesmi poje stolni zbor, 20.30 Ljubljanski godalni kvartet, 21.15 Plošče, 22 Napovedi, poročila.

Sobota, 23. III. 12 Plošče, 12.30 Poročila, 13 Napovedi, 13.02 Opoldanski koncert Radijskega orkestra, 14 Poročila, 17 Prenos vstajenja iz cerkve sv. Petra v Ljubljani, 17.30 Plošče, 17.40 Orgelski koncert (prof. Pavel Rančigaj) 18.30 Nadaljevanje prenosa, 18.45 Plošče, 19 Napovedi, 19.03 Plošče, 19.20 Nac. ura, 19.40 Plošče, 20 Znanjopolitični pregled (g. dr. Alojzij Kuhar), 20.30 Velikonočne pesmi poje šentpeterski cerkveni zbor, 21.15 Koncert Radijskega orkestra, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Narodne pesmi (plošče).

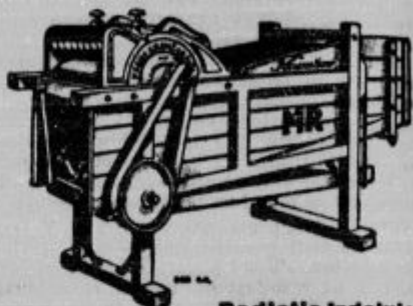
Nedelja, 24. III. 8 Praznični pozdrav (plošče), 8.45 Vereški govor (g. ravnatelj Jože Jagodic), 9 Napovedi, 9.03 Komorni zvoki (plošče), 9.20 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve, 10.20 Cvetke v glasbi (plošče) 11 Tamburaški orkester, 11.45 Koncert opernega baritonista Borisa Popova, 12.30 Naši odmevi (plošče), 13 Napovedi, 13.52 Velikonočni koncert. Solist docent Karlo Rupel, 17 Slavoslovi napravi (plošče), 17.30 Koncert pevskega zbora »Gospo-svetaki zvon«, 18.15 Domač koncert Radijskega orkestra, 19 Napovedi, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave,

Strokovna ocena

priznanih strokovnjakov je sledeča:
Preizkušnje so dokazale, da je naša domača

KREMŽAR-jeva MLATILNICA

NAJBOLJŠA

Podjetje izdeluje:

Mlatilnice v vseh izvedbah, od najmanjše do največje, za ročni, vitezni ali motorni pogon. Ravno tako pa izdeluje tudi ročne ali motorne slamorenice, ročne in motorne gnolnične črpalke, vejalnike, sadne mline, stiskalnice, roporeznice, krožne žage in vse rezervne dele za tuje proizvode.

Preizkušnje in izboljšave zbrane v 30 letih od obstoja podjetja, jamčijo za prvovrstne stroje. — Zahtevajte prospekte.

STROJNO PODJETJE

F. KREMŽAR

SPEC. IZDEL. POLJEDELSKIH STROJEV
ŠT. VID nad LJUBLJANO

20 Praludij in melodije (plošče), 20.30 Koncert vsjaške godbe 40. pp. Triglavkega, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Oddaja za izseljence.

Ponedeljek, 25. III. 9 Napovedi, poročila, 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve, 9.45 Vereški govor (dr. Ciril Potočnik), 10 Koncert Radijskega orkestra, 11.20 Tjardovič: Mala Floransa (plošče), 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Koncert narodne pesmi, 14 Otroška ura (Mamica Komarova), 17 Zakaj nazadnje preskrba mest z domačo klavno živino (dr. Zibert Simonc), 17.30 Kmečki trio in Jožek in Jetek, 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 20 Pomladni večer. Sodelujejo: Fantje na vasi, Sonja Ivančič in Radijski orkester, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Za boljšo voljo (plošče).

Torek, 26. III. 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče), 12 Zakaj vesel bi ne peli (plošče), 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Reprodukcijski koncert (orkestralni), 14 Poročila, 18 Ruske pesmi in skladbe (plošče), 18.40 Duhoslovne prvine gospodarske (dr. France Veber), Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50 Gospodarska poročila in nasveti (Drago Potočnik), 20 Večer lahke glasbe, 22 Napovedi, poročila — 22.15 Pesmi, slagerje in kuplete poje Mirko Jelatin.

Šreda, 27. III. 7 Jutranji pozdrav, 7.05 Napovedi, poročila, 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) 12 Pisan drobž (plošče), 12.30 Poročila, objave, 13 Napovedi, 13.02 Šramel Štirje fantje — 14 Poročila, 18 Mladinska ura: a) Kaj pomeni znanost in tehnika (prof. Miroslav Adlešič); b) Za mlade naravoslovce (Miroslav Zor), 18.40 Nove takane določbe (Stefan Vojčič), 19 Napovedi, poročila, 19.20 Nac. ura, 19.40 Objave, 19.50 Kaj se pretaka v rastlini (dr. Males Vrabec) 20 Koncert pevskega zbora »Sarva«, 20.45 Obisk pri J. S. Bachu (plošče), 21.15 Pevski koncert Jožeta Gostiča, 22 Napovedi, poročila, 22.15 Citraski trio Vesna.

Zahteve slovenskega delavstva

Dne 17. marca je bil v ljubljanski delavski zbornici zelo dobro obiskan zbor Zveze združenih delavcev, ki so z navdušenjem sprejeli sledeče zahteve:

Zastopniki slovenskega delavstva, zbrani na IV. rednem občnem zboru Zveze združenih delavcev v Ljubljani, soglasno zahtevamo:

1. Izvede naj se takoj dokončna preureditev države z avtonomno slovensko banovino z enakimi kompetencami kakor jih ima hrvatska banovina. Le lastna banovina s širokim delokrogom more prav zaščititi socialne interese slovenskega delavstva.

2. Izvede naj se decentralizacija delavskih socialnih zaščitnih ustanov: Osrednjega urada za zavarovanje delavcev, Osrednjega urada izseljenskega komisariata. Izvrši naj se reorganizacija Borz dela tako, da bo z decentralizacijo v tej ustanovi obenem zavarovan tudi zadosten vpliv delavstva. Z zakonom naj se takoj uveljavi zagrebški sporazum o preureditvi Centralnega tajništva delavskih zbornic v skupni urad delavskih zbornic kraljevine Jugoslavije.

3. Država naj nemudoma začne demontirati v svojem lastnem delokrogu kapitalistični družabni red in kapitalistično gospodarstvo ter naj na njegovo mesto začne uvajati narodno stanovsko.

4. Država naj uvede družinske plače, ki bodo omogočale nravno zdrave družine in neovirano narodno rast.

5. Vsa delavsko-zaščitna zakonodaja, ki velja za privatna podjetja, naj se brezpogojno uveljavi tudi za vsa državna podjetja.

6. Država naj posveča vse pažnjo izvajanju že obstoječe socialne zakonodaje ter naj pomanjkljivosti v njej izpopolni tako, da bo delavski stan zavarova napred kakršnim koli slorabljanjem. Zato naj:

a) s strogimi sankcijami zaščiti delavske organizacije in funkcionarje teh organizacij pred izigravanjem in terorjem podjetništva.

b) Obratne zaupnike bolje zaščititi. Njihova funkcijska doba naj traja vsaj tri leta. Starešina obratnih zaupnikov v podjetjih iznad 300 delavcev naj bo dela oproščen, da bo mogel svojo funkcijo uspešno opravljati.

c) Sklepanje kolektivnih pogodb naj bo obvezno za vsa podjetja, v katerih to zahteva nad polovica delavstva.

č) Izboljša naj se bolniško zavarovanje predvsem glede izpopolnitve zdravniške službe. Člen 219. o. z. naj se razširi na vsa podjetja. Uvede naj se obveznost socialnega zavarovanja za viničarje in poljedelske delavce.

d) Strogo naj se izvaja in se še dopolni zakon o prepovedi dela ob nedeljah in praznikih.

e) Uredba o minimalnih mezdah naj se razširi na vse stroke delavstva. Minimalne mezde naj se zvišajo na zadostno višino. H kontrolni o izvajanju tozadavne uredbe naj se pritegnejo delavske socialne institucije.

f) Pri vseh okrajnih nabelstvih naj se postavi posebne referente Inspekcije dela za kontrolo nad izvajanjem socialno-zaščitne zakonodaje.

g) Organi delavske zbornice naj dobijo značaj pomožnih organov Inspekcije dela s pravico pregledovanja obratov in njihovega poslovanja, v kolikor to zahteva kontrola nad izvajanjem delavsko-zaščitne zakonodaje.

Mislili so, da je
Majdkina oblekca
bela...

...dokler ji ni stric obtrisal
solz s svojim robcem -
opranim z Radionom!

Tudi Vi, ki niste več sovinka v gospodinjstvu, mislite morda, da je Vaše perilo belo. Primerjajte ga pa enkrat s perilom, opranim z Radionom.

Razloček je očiten: ter Vas bo prepričal: z navadnimi sredstvi oprano perilo izgleda sivkasto v primeri s perilom, opranim z

Radionom. Niž čudnega: navadna pralna sredstva so - mo površino odpravijo nesnago, medtem ko kisikovi mehurčki skupaj s peno dobrega Schichtovega mila,

ki ga vsebuje Radion, prodirajo skozi tkanino in jo operejo tako, da postane

«Radion-bela». Uporabite pri prihodnjem pranju perila Radion, pa ne

boste nikoli več uporabljali kakršnegakoli drugega pralnega sredstva!

Schichtov

RADION
pere sam

7. Brezposelnemu delavstvu naj se posveti več skrbi. Podpore Borze dela naj se izplačujejo vsemu brezposelnemu delavstvu brez razlike ali je sezonsko ali ne. Formalnosti pri izplačilu podpor naj se čimprej poenostavijo.

München. Izseljenci: Barič Ivan, Sneljer Peter, Madronič Jože (vsi Sinji vrh), Horvat Viktor (Kot), Mukavec Franc, Bižel Ivan (oba Speharje), Svegel Alojz (Selce), Spehar Ladko (Kot), Kobe Jože (Radence), Fugina Jožef (Deskova vas), Mihelič Klementin (Vinica), Novak Ciril (Sečje selo) in Karin Miha (Podklanec).

Vesele velikonočne praznike voščijo:

Kragujevac: slovenski fantje-vojaki: Klopič Stefan, Cemšenik, Glogovič Ivan, Zagreb, Domitrovič Franc, Dekmanca, Kostanjšek Janez, Dekmanca, Potočnik Franc, Bukovica; Skrajanc Stanko, Kranj, Znidar Janez, Bitnje in Košmrli Anton, Gorenje Laze.

Eiseners. Nemčija. Kralj Adolf (Bučka pri Krškem), Planko Ivan (St. Jurij pri Celju), Poharec Anton (Sv. Marjeta niže Ptuj).

Slovenski fantje v Nemčiji: Jure Stonkovič, Marko Pušič, Alojz Cesar, Jože Bučar, Jože Garnik, Jože Stefančič in Uroš Višič.

Frajman pri Münchenu: Slovenci: Anton Zugelj, Anton Kostelc, iz Drašič pri Metliki.

Belgrad — Topčider. Slovenski fantje, ki služijo svoj kadroviski rok: Skof Stanislav (Sv. Barbara v Slov. gor.), Justinek Janez (Slov. Bistrica), Stanič Jože (Brezice), Zagar Anton (Beanica pri Ljubljani), Zupančič Jože (Pisovce pri Kočevju), Malovrh Vincenc (Vrhnika), Ulijaž Karlo (Brezice), Breznik Franc (Sv. Lenart v Slov. gor.), Ferencak Franc (Brezice), Polovič Ivan (Dobova), Kozjan Henrik (Celje), Hiter Anton (Kamnica), Alijančič Anton (Ljubljana), Vipovec Franc (Karlovec), Merhar Rudolf Stern, Alojz (oba Ljubljana), Planic Martin (Brezovec), Rus Ivan (Kresnice), Orel Joža (Mozirje), Sarsak Blaž (Slov. Bistrica), Molan Janez (Dobova), Škrbec Rudolf (Rakek), Mehls Jože (Lače), Tonček Stanko (Vrbljanje) in Skorjanc Janez (Madeno).

Belgrad — Dedinje. Slovenski vojaki: Andrej Silc, Andrej Ule (Zirovnica), Ludvik Svet (Dolenja vas), Feliks Truden (Nadlesk), Vinko Mlakar (Viševak), Franc Bavdek (Gradež), Jože Mehle (Plešivica), Alojz Zupančič (Žužemberk), Anton Pečjak (Gradenc), Anton Zupančič (Brezje), Jakob Rašnik (Dolenja vas), Roman Mavčnik (Sv. Lovrenc na Poh.), Hinko Laznik (Ruše), Franc Burger ((Cer, Dobrava), Alojz Marjetič (Dobrava), Franc Bezjak (Vel. Nedelja), Stanislav Petek (Negova vas), Martin Lenegačnik (Ilova), Maks Bozin (Sv. Lenart v Slov. gor.), Janko Meglič (Ptuj), Alojz Brule (Hrušica), Ignac Segula (Pacince), Franc Strubel (Zdanska vas), Franc Mlakar (Ravnobrd), Anton Podbregar (Craji vrh), Franc Perše (Sovjaki), Adolf Kotnik (Suhi potok), Karel Kranc (Sv. Jakob v Slov. gor.), Sranc Sađer (Gajovci), Alojz Kluna, Boštjan Orehek, Miha Zeje, Janez Kern (Škocjan), Stanislav Bohine (Planinska vas), Janez Fekunje (Cerovec), Franc Perše (Sv. Jurij pri Ščavnici), Jože Menart (Vel. Loka), Anton Končan (Butanjeva), Janez Golišič (Škofja Loka), Jože Miklič (Cesta), Jože Grandovec (Koppolje), Janez Tekavčič (Struge), Franc Mrgole (Telče), Ivan Sprah (Limbuš), Viljem Motil (Sv. Martin na Poh.), Vinko Sumandel (Limbuš), Rudolf Tacer (Dravograd) in Alojz Valant (Slov. Bistrica).

Škofja Loka. Rezervisti-vojaki: Pustotnik Jakob (Vinje), Anžič Maks (Moste), Jeras Janko (Laze), Sedusak Andrej (Tunjice), Zevnik Karel (Prašče), Bergant Franc (Podgorje), Bergant Hubast (Kamniki), Pavlin Jožef (Zalog), Juršič Florian (Dolž), Kršič Lovro (Rakitna), Bruk Anton (Hrušica), Grošelj Janez, Šitar Alojz (Godiš pri Kamniku), Vrankar Jurij (Gradisce pri Smarinem), Brvar Jožef (Petelinje), Habiš Janez (Javor), Spruk Janez, Sušnik Marjano, Thuma Josip, Birk Janez, Kalune Franc, Hanzl Franc, Pregled Janez, Kink Darko, Urbanc Slavko (Suhadole pri Komenda), Hrm Karel (Sušnikovec pri Vrhniki), Luznar Franc, dimnikar (Ljubljana), Klopčič Franc Javoršica pri Mčrčevah), Sparovec Janez (Blato, Grosuplje), Vidmar Alojzij (Sentjur), Selan Franc (Grosuplje), Kavka Anton (Brdo pri Domžalah), Vidergar Franc (Ig. Koseze) in Romšak Franc (Gozd pri Kamniku).

Nieuwenhagen, Holandija. Jože in Ivanka Mlakar (Vrh pri Ložu) Ivan in Nežka Kobilšek (Vrhpolje pri Moravčah), Jože in Tončka Zagore (Poljsnik), Egidij in Pepca Vrša (Catež pod Zaplalom), Anton in Reška Kobilšek (Lukovica pri Domžalah), vai s družinami.

Belgrad. Fantje, ki služijo v vojski: Jenko Jožef (Suha pri Kranju), Kosjek Franc (Beanica), Kušar Vlojz (Notranje gorice), Peterlin Jožef (Dolščaki), Auer Janez (Križni vrh), Vesenjak Alojz (Sv. Jožef), Supovec Stanko (Plešivec), Polak Josip (Sedlarjevo), Komčar Anton (Boriš), Skale Anton (Laško), Goljubič Franc (Dobova), Turk Anton (Ptuj), Škerjanc Alojz (Matena), Srtič Henrik (Sv. Vid), Hanček Stanislav (Pristava), Bukov-

MR. BANOVEC

PLANINKA
TRAJNO
ČAJ

Za
**pomladansko
zdravljenje**
za čiščenje in proti
slabi prebavi pijte
zdravilni
'PLANINKA' čaj

Reg. br. 3007/32

ČAJ **PLANINKA**

nik Anton (Koritno), Rien Anton (Poljane), Škof Franc (Sv. Lenart), Pajtlar Jožef (Sv. Križ), Pezdirc Karel (Toplice), Vesel Franc (Ravne), Brankovič Janez (Štefanja vas), Reberšek Janez (Klake), Fartelj Franc (Dolina) in Stern Alojz (Srednja vas pri Senčurju).

Sabae. Slovenski fantje: Klemen Anton, Rode Blaž, Kranje Janez, Zorko Rudolf, Šubelj Franc, Hrbian Jože, Gorše Jože, Cumej Franc, Meglič Andrej, Vsišveec Franc, Dolinar Filip, Zvab Vinko in Povhe Alojz.

Podgorica — Črna gora. Slovenski fantje: Lobjoda Jože (Dol pri Ljubljani), Slemnik Anton (Slov. Gradec), Solar Franc (Zelezniki), Gradišar Martin (Rakitna), Zavri Ivan (St. Rupert), Dobrotinšek Jernej (Sv. Tomaž pri Celju), Guček An-

Bolni na pljučni

Tisoči že ozdravljeni

Zahtevajte takoj knjigo o moji

novi umetnosti prehranjevanja,

ki je že marsikoga rešila. Ona more poleg vsakega načina življenja pomagati, da se bolezen hitro premaga. Nočno znojenje in kašelj prenehata, teža telesa se zviša ter po posopnenju sčasoma bolezen preneha.

Resni moške zdravilnike vede potrjujejo prednost te moje metode in jo radi priporočajo. Čim prej začnete s mojim načinom prehranjevanja, tem bolje.

Popolnoma zastonj dobite mojo knjigo, iz katere boste žrpali mnogo koristnega. Ker ima moj saločnik samo 10.000 besedov in brezplačno razpošiljanje, pišite takoj, da se boste mogli tudi Vi prištevat med one srečnejše.

Zbiralnica za pošto:

ERNST PASTERNAK, BERLIN S.O.
Michaelkirchplatz 13. Abt. Z 488.

ton (Planina pri Sevnici), Rovar Matija (Cerknica), Zagar Alojz (Mirna peč), Vrenko Ivan (Vojnik), Kveder Janez (Prevoje), Krahv Anton (Slov. Gradec) in Amon Edvard (Plištanj).

Belgrad. Kraljeva garda: Gregaršaneec Ivan (Leskovec pri Krškem), Malovašič Jožef (Vrhnika), Mlakar Franc (Ravna Brd, Litija), Mlakar Anton (Catež pod Zaplalom) in Rukovac Franc (Domžale).

Belgrad. Slovenski vojaki: Knez Rudi, Plevnik Ivan, Repas Anton (Slov. Gradec), Drnovšek Alojzij, Forte Ivan (Zagorje ob Savi), Zupančič Anton (Brezje pri Zelimljah), Graear Alojzij (Sveti Križ), Kastelle Janez (Višnja gora), Borštnar Ivan in Ržen Anton (Mokronog).

NOVI GROBOVI

m Umrli so: v Litiji mati prosv. nadzornika v p. dr. Stanka Bevka Helena Bevk, pri Sv. Trojici v Rogaški Slatini Marija Sever, v Trbovljah Franja Zak, v Trbovljah gostilničar Franc grebenc, v Mariboru prof. v p. Gabrijel Majcen, v Mekinjah posestnik Jakob Iskra, pri Sv. Jederti nad Laškim posestnica Marija Kurnik, na Jesenicah Minca Tancar, v Velenju Marija Demšič, delovalja občine Koški Janko Peče, v Domžalah 80 letni Andrej Pavšič, doma z Goriškega, v Laškem vdova trgovca Ivinka Zorko, v Tomačevem pri Ljubljani Marija Dovč, na Trati pri St. Vidu posestnik Anton Štrukelj, v Solčavi posestnik Matevž Podbrežnik. — V Ljubljani so odšli v večnost: Marija Pleša roj. Bohinc, prof. v p. Emerik Beran, viš. davčni uprav. v p. Rihard Debelak, Marija Kilar roj. Malj, Marija Teršan roj. Vilfan in Frančiška Kurent.

Naj počivajo v miru!

Slavenci in Jugoslavija

mala knjižica 76 strani, ki jo je napisal dr. Jože Jeraž, naj služi za ljudsko državljansko vzgojo. Na poljuden in jasan način obravnava vsa težka in veščena vprašanja, ki danes s skrbjo navdajajo vsakega Slovenca in vsakega jugoslovanskega državljanca. Četudi vemo za svoje državljanske dolžnosti, se pa morda ne zavedamo dovolj, da posebno nam Slovencem naš izreden položaj in naša narodna bodočnost nalegata v sedanjem težkem času še posebno skrb za to, da bo v nas prava, živa državljanška zavest!

Knjižica naj pride v roke vsakemu Slovencu! Cena ji je določena na 2 din, da si jo lahko vsak oskrbi. Društva pa, ki imajo dolžnost, da posebno še svoje članstvo vzgojijo za smatnajne in močne državljanca, pa pri odvzemu večjega števila dobijo poseben popust.

Naročila sprejema Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Preklicna izjava

Podpisani Papler Janez, posestnik v Lešah št. 18, preklicujem in obžalujem vse žalitve, ki sem jih izrekel o gospe Dolčan Jožefi, preužitkarici iz Palovč, p. Brezja, ter izjavljam, da so bile vse žaljivke neresnične in brez vsake podlage ter se zahvaljujem Dolčan Jožefi, da je odstopila od kazenskega pregona zoper mene.

Leše, dne 8. marca 1940.

Papler Janez.

Razpisujemo

sukcesivno dobavo (od avgusta do novembra t. l.) večje količine zdravih, dobro suhih

bukovih drv (cepanic)

brez okroglice in klad, iz rimske sofnje 1930-40. Plačljivo takoj po prejemu. Ponudbe s navedbo množine, označbo kvalitete in najnižje cene za 100 kg, franko vagon nakladalne postaje, poslati na naslov: Nabavljalna sadruga uslužbenecv drk. železnice — Ljubljana, Masarykova cesta št. 17.

V vsako hišo Domoljuba!

Obleke
perilo

V NAJNOVEJŠIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH

CENIK ZASTONJ

NAJVEČJA DOMAČA TRGOV-
SKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

Sternceki
CELJE 19

KLOBUKI, ČEVLJI, NOGAVICE, ROKAVICE, KRAVATE, ROBCI, DEŽNIKI

Pismo z Južne zemlje

O marsikaterem kraju v Argentini ste že brali v slovenskem časopisju in mojih poročilih.

Letos sem pa krenil nekam, kjer je bila zame nova dežela: v argentinsko Vipavo v Rio Negro.

1200 km daleč od Buenos Airesa leži ta dežela ob veliki reki. Med dvema nizkima bregovoma se vleče dolga dolina, po kateri teče »črna reka«. Pred 50 leti je bilo vse tisto še puščava. Ob vodi so pač rastle vrbe, okolica sama je pa bilo začetnice divjih zajcev in »kujsov« kakor se imenujejo neke vrste podgane v tisti deželi. Tamkaj je ob ribolovu živelo nekaj tisoč Indijancev, ki so hodili od časa do časa ropat v naselbino belcev blizu morja.

Zaradi pomanjkanja dežja je bila dežela povsem neporabna. Ko so pa visoko gori napravili velike vodne naprave in zajeli reko, da je stekla na širono planjavo so začeli rasti vse večji vrtovi in danes se Rio Negro ponaša kot raj Argentine.

Tudi naših rojakov se je nekaj naselilo tamkaj. Večinoma so naši iz Istre. V tistih krajih jih mora biti kakih 700 raztresenih po deželi, veliki za celo Dolenjsko. Vsa ravnina je namreč kakih 160 km dolga in do 20 km široka.

Jaz sem se najprej ustavil v Villi Regini. Tam sem dobil nekaj naših iz St. Vida pri Vipavi. Sredi zelenja, med lepo rasilimi topoli se skrivajo rodne njive, bogati vinogradi in sadovnjaki.

Sadje, zlasti jabolka in hruške so glavno bogastvo te dežele.

Vse to pa raste seveda le iz umetnega namakanja in zato tam po dežju niti ne vprašajo. Se boje se ga. Najbolj pa se boje vetrov, ki jim otresejo sadje. Tudi v tem oziru je vsako leto bolje, ker je število topolov, ki so obrambni zid proti vetru, vsako leto bolj veliko.

Skozi General Roca sem šel v Cipoleti in še dalje v Cinco Saltos, kjer sem imel kar cel misijon za naše rojake.

V Cinco Saltosu je naseljenih kakih 20 slovenskih družin in tudi nekaj drugih naše krvi. Toda ne mislite, da so nagneteni tam v vasi. Prav tako so razmetani okrog, kakor po slovenskih hribovskih krajih, ker vsaka hiša stoji sredi svojih vrtovi in imajo nekateri celo uro daleč do vasi, kjer je pošta in šola in mesar... ki pa seveda tudi na dom pripelje, kar kdo želi...

Tudi cerkveno imajo, toda gospoda ne in zvona ne. Zato stišijo ljudje le sliši zvona, ki jih kliče na delo. K molitvi pa ne vabi noben zvon. Mašo imajo pa le ob petkih. V nedeljo bi morali v 20 km oddaljeni Cipoleti.

Lahko si mislite veselje, ki so ga imeli naši, ko sem prišel mednje. Pa še več. Kar dva sva prišla. Tamkaj sva se namreč našla z našim mi-

sijonarjem salezijancem Ludvikom Perniškom, ki kaplanuje visoko gori v gorah nekje, toda za to priliko si je dobil dovoljenje, da sva se mogla srečati in skupno obiskati naše rojake.

Kdo bi opisal veselje njihovo. Celo za petje so se pripravili in se je v nedeljo 21. jan dopoldne in popoldne zbralo kar 80 naših ljudi, ki so peli iz polnega srca, pa tudi s hvaležnostjo poslušali božjo besedo.

Kar tam bi človek ostal, tako po slovensko domače sem se čutil pri naših doberih ljudeh, ki

Trška gora pri Novem mestu. Ne samo okoličani, temveč vsi oni, ki so kdaj obiskali prijazno Trško goro nad Novim mestom, poznajo »Krašovkoc«. Naša Jera je še vedno zdrava, žilava in vesela. Vse je v redu, pravi — samo noge mi nekaj nagajajo, a še korajžno hodim k farni cerkvi in v mesto. Palico rabi šele nekaj let, a st jo sama odreže v gozdu; za »krivačko« ne mara. — Rodila se je 8. marca 1860 v Gornji Straži pri Novem mestu in se je pisala Senica. Starši so ji zgodaj umrli in je za otroška leta preživela pri stricu. O mladih letih pravi: »Lepo je bilo, nikdar nikdo ni zaktel in ljudje so se radi imeli. V šolo nisem hodila eno minuto ne, je sploh ni bilo. G. Župnik so nam v nedeljo popoldne po nauku dali »Plateltafe, kjer so bile erke, in tako smo se ta večji sami učili brat; jaz sem se iz buklice: »Ključ nebeskih vrat«. Pisati nas ni nikdo učil in še danes ne znam. Vse so pomrle, samo še eno prijateljico imam iz onih let, »Boštjankoc« iz Vavte vasi, ki je pa še bolj stara kot jaz. Bila sem v raznih službah, povsod je bilo lepo. Tej dobri, blagi in žegavi ženi želimo, da dočaka najmanj še 100-letni jubilej tako bistriga in vedrega duha, in da še veliko premoli tam na gori pri Mariji, ki varuje naše vinograde!

Polanc s Hriba ni bil hudoben človek; v jezici pa je nekoč zagrozil ženi, da se bo zapisal med komuniste. »Le zapisi se,« mu je rekla v šali. »Tako te bom vsaj lahko zapustila, kadar bom hotela.« — »Tisto pa že nele je bil na mah spet dober. »Tebe pa ne dam za nobene denarje.«

Zgledna vas Žeje

Gospod urednik!

Morda boste komaj verjeli, da se dobe po naši domovini še kar cele vasi, v katerih bi zaradi točnega plačevanja naročnine ne bilo treba vpeljati nikakih nagrad ali podpor.

So ljudje, seveda na kmelih, ki so vajeni izpolnjevati svoje obveznosti točno in rajši prej kot prepozno.

Tak kraj je, vas Žeje, ki leži ob državni cesti Kranj—Tržič. Že sredi decembra vprašujejo pismo-smonoša: »Kdaj boš pobiral za »Domoljuba« za prihodnje leto?« Najkasneje do zadnjega mora biti naročnina že poravnana. Isto velja tudi za »Bogoljuba« in druge naše liste.

So pa žejanci tudi še v mnogem drugem oziru za zgled drugim krajem, kajti v tej vasi ima vsaka družina svoj »Domoljub« in po večini tudi »Bogoljub«. Tudi »Slov. domova« in nedeljskih »Slovencev« je tu lepo število, da ne omenimo še mnogih nabožnih in strokovnih listov. Nasprotnega časopisa ni v vasi nobenega, in tudi nobene gostilne.

Če koga zanima, kakšni so vaščani te v drugih ozirih, bi jih najlažje označili z Gregorčičevimi besedami: »Tu narod biva še krepak, tu narod biva poštnjak, ki svet ga še okušal ni, ki tas ga omehkužil ni!«

Že od nekdanj žive v lepi slogi in prijateljstvu med seboj, pripravljeni vsak čas v potrebi pomagati drug drugemu. S sodnijo nimajo — razen v zapuštniških zadevah — nikoli nobenega opravka. Pismonoša ne pomni, da bi prinesel kdaj kako sedno-kazensko pismo v vas. Tudi orožniki nimajo v vasi nič iskati, kajti tu ne najde nepoštenega človeka.

Do revežev imajo vedno odprte roke in dobro srce. Rami uboži ne najdejo tu zaprtih vrat in hudih psov pred vrati, kot marsikje drugod. Rajna Miklavčeva Mica iz sosednje Srednje vasi, ki je prosila po hišah, je čisto vzdihnula, ko ni mogla več iz postelje: »Oh, ko bi mogla v Žeje! Tam so dobri ljudje, tam!«

Nekateri v sosednjih vaseh, ki se štejejo za naprednejše, imajo žejance za nekoliko nazadnjake in prave »konservativce«, ki da gredo premalo za duhom časa. Kdor pa jih dobro pozna, mora le želiti, da bi se vse naše vasi tako trdno držale starih lepih in pristno domačih šeg in običajev. Da bi povsod vladala taka iskrenost, poštenje in medsebojno zaupanje, pa bi bila naša domovina mnogo, mnogo srečnejša.

Naj nam Bog ohrani še mnogo takih vasi, ki tujega, škodljivega modernizma in ki kakor žive, zdrave korenine dajejo našemu narodnemu telesu odpornost in življenjsko zmoglost ter ga varujejo pred omehkuženjem in mravnostnim propadom.

GOSPODARJI!

Nabavite si **TURFAN** mline, da si pripravite na času, žito in denarju. Zakaj? Ker s tem mlinom si doma očistite vse žito, zmeljete vse žitne pridelke v razno okusno fino moko, zdrob, ješprenj, kašo in šrotate. — Resni kupci zahtevajte brezplačne prospekte.

Turnšek Štefan
Ljubljana, Aleksandrova c. 4.

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obetno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20,—, po pošti din 35,—, 2 steklenici po pošti din 55,—, 3 steklenice po pošti din 75,—.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 2.

Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu ali zadrugi.

MEINEL HEROLD
MARIBOR 107

Hranilne knjžice zaščitnih zavodov in vsake vrste vrednostno papirje kupujemo, proti takojšnjem plačilu
RUDOLF ZORE, Ljubljana
Gledališka ulica št. 12.

K bolniku so klicali mazača, ki je rad pil žganje. Izsušil je kozarec za kozarcem, tako da se je v veliki steklenici, shranjeni v zidni omarici, že precej poznalo. Povedati pa ni mogel drugega kakor to, da bolezen ni nevarna, trajala bo pa še dalje časa. »Dokleje?« je bil bolnik radoveden. »Hm,« je namisljeno preudarjal. »Najbrž se bo zavleklo vse dotlej, dokler ne bo steklenica prazna.«

Črni gaber kupim

za takoj ali za posek posami. Plačilo takoj, tudi pred posekom. Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljub« pod številko 10392

Kadar potrebujete
GONILNE JERMEHE
ZAGE in
MLINSKE POTREBŠČINE
običajne tvrdko
PR. BRČAR, LJUBLJANA
Kolodvorska ulica 23.

Ke obiskate
Ljubljano
vam je na
razpolago

DEMA

trgovina z vsemi zahtevani za
dama in gospode

NASPROTI KOLODVORA

»Domoljub« stane 49 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Deples in epice sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnikom, inseratni reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se razlaševajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Kežiček. — Za Jugoslovanska tiskarna: Jože Kramarčič.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat 5 din. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov, oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe. Pristojbina za male oglase se plačuje v naprej.

Hlapca h konjem

sprejemem. — Andlovic, zaga, Skofljica.

Manjše posestvo

na Dolenjskem, v katerem stranka lahko ostane še več let, kupim takoj. — Sprejemem tudi mizarakega vajenca s vso oskrbo. Pismene ponudbe na naslov: M. Novak, Rovte 195 pri Logatcu

Dekle

ki zna kuhati in tudi druga gospodinj. dela opravljati — sprejme sprejme starejša krašč. družina v Ljubljani. Nauči se najfinije kuhe. Ponudbe v upr. »Domolj.« pod »Poštna« št. 2942.

Stružnik

(Drakel) prodaja Ivana Kunstelj, Selo 17, p. Vodice nad Ljublj.

Krojaškega vajenca

sprejme Podgoršek A., Sr. Gameljno, p. št. Vid nad Ljubljano. — Hirana v hiši.

Dva prašička

po pet mesecev stara, krasne sivall, ugodno prodaja Pavla Kamšek, Vovče 107, p. D. Mar. v Polju.

Sladko seno

in slamo prodaja Velkovich, Tomačevci pri Ljubljani.

Prašičke

3 tednov stare, prodaja Karol Pezdur, Vnanje Gorice 92, p. Brezovica.

4000 kg sena

prodaja Zdešar, Stražska vas 17, Dobrova.

Vrtnarja

majerja in majerco, vestne, sprejme takoj Ban. pos. na Bledu.

Mlin in žaga

s malim posevstvom — napredaj v prometnem kraju v bližini Ljubljane. Naslov v upravi »Domolj.« pod št. 3726.

Fanta

15—18 let starega, ki ima veselje do sadjarstva in drevesničarstva, sprejme Alojzij Podobnikar, drevesničar, Dobrova pri Ljubljani.

Kmečko dekle

vajeno nekoliko gospodinjstva, sprejemem. Opekarna Sitar, Zg. Siska.

Gozd

okrog 40 jehov, dober za stello, na zahodnem delu, eno uro od Ljubljane, skupno ali deljeno ugodno prodam. Ponudbe v upr. »Domoljuba« P-Gozd št. 3817.

Dva tesaja

za celo leto in zimo sprejemem. — Plača od kub. št. po dogovoru. J. Orašem, Mosto, Ljubljana.

Starinske knjige

vsakovrstne, rokopise in božjepotne podobice kupi Dent. Hribovšek, Zagorje ob Savi.

Hranilno knjžice

Kmečke in Mešne hranilnice Ljubljanske kupi Jože Goršič, Tyrsova št. pri Stadionu, Ljubljana.

Čebelarji!

Objudene kranjčice s mladimi maticami (sivke), kupuje Modarna, Ljubljana, Židovska ulica 6.

Dekle

za kmečka dela, in hlapca, vajenega konj. sprejemem. — Benkovič Ivan, Kamnik, Novi trg št. 17.

Usnje

domačega izdelka nudi najugodnejše obrtnikom in kmetovalcem LAYRIC, usnjarna — St. Vid pri Stični.

Čevljarskega vajenca

s vso oskrbo v hiši sprejme takoj A. Stare, Dolenjavska pri Ribnici.

Šivilja

kmečko dekle, stara 30—35 let, verna in pametna, neporočena, se vzame na stanovanje v hišo, kjer je trgovina in gostilna, poleg sole in farne cerkve. Dela bi imela zelo veliko. Zglasi naj se v upravi »Domolj.« pod značko »Dobra šivilja« št. 3423.

2000 kg repo

in 2000 kg črne detelje prodam. — Jašovec Janez, Radomlje.

Fige, slive in hruške

dobite pri trvdri Fr. Pogačnik št. 20. št. v Ljubljani, Tyrsova c. št. 33 (Javna skladišča).

Kmečki mlin

na stalni vodi prodam. Studensko 1, p. Dob. p. Domžalah.

Mladega konja

lepega, kupim s rakom v kopitu. — Ivan Burkeljca, Sp. Zdobrova št. D. M. Polja.

Hlapca

h konjem, ki je vešč kmetijskih del, dekla h kravam in prašičem ter perico, ki dobro pere in lika, sprejme Zavod sv. Terezike v Ponikvah takoj v službo. Vsi naj bi bili starejši, samaki ali ovdovalci. Pismeno ali pa osebno se je zglati v Zavodu v Ponikvah.

Vsakovrstno zlato,

srebro in briljante kupuje vsako količino po najvišjih cenah

A. Božič, Ljubljana

Franciskanova ul. 2. Velika zaloga vsakovrstnih ur, budlik in nakita po najnižjih cenah.

Moške obleke

perle in vsa oblačila po priznanih nizkih cenah si nabavite pri Prokerju - Sv. Petra cesta 14 — Ljubljana.

Breje kobilu

prodam. — Rakovec, Notranje Gorice št. p. Brezovica.

Motor 5-6KS

rabi zelo malo goriva, pripraven za majhno obrt ali kmetijo, prodam. Juvan, Ljubljanska cesta 34, Domžale

Hlapca

pridnega, za kmečka dela in h konjem — sprejme gostilna Kregar, Stepanja vas, Ljubljana.

Zapuščinske in odškodninske zadeve naših izseljencev so tudi eno izmed važnih in velikih del, ki jih mora vršiti Družba sv. Rafaela, dokler ne bo možno ustanoviti pri banški upravi posebnega izseljenskega oddelka, kamor bi to delo spadalo.

V tujini umre izseljenec. Ker tam ni zapustil svojih, imajo do njegove zapuščine pravico sorodniki v domovini. Ti pa največ v primerih svojih pravic ne znajo braniti. Ko dobe obvestilo o njegovi smrti, morda celo uradno v angleščini, se obračajo za pojasnila na razne strani, kjer pa tudi ne vedo, kako se te zadeve pravilno in uspešno rešujejo, da pri tem niso dediči oskudovani. Izredno mnogo dela imamo pri družbi v primerih, ko so si dediči zatekli

k ljudem, ki so vso stvar zaradi nepoznanja razmer le še bolj zamotali. V tej stiski šele pridejo k nam — mnogokrat žal prepozno, ko se je medtem v tujini zapuščinska zadeva že uredila — brez njih. Zato: čim izveste, da vam je v tujini umrl sorodnik, do figar zapuščine imate po svojem mnenju pravico, obrnite se najprej in takoj na Družbo sv. Rafaela za svet, bodisi pismeno ali ustmeno. Vse zakasnele in zavožene primere bomo v prihodnje odklonili, ker nam povzročajo samo mnogo dela, za dediče pa le malo ali nič koristil — Družba sv. Rafaela.

Zahtevajte povsod naš list!